

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (šesti senat)

z dne 15. julija 2015 *

„Konkurenca — Omejevalni sporazumi — Evropski trg jekla za prednapenjanje — Določitev cen, razdelitev trga in izmenjava občutljivih poslovnih informacij — Sklep o ugotovitvi kršitve člena 101 PDEU — Enotna, kompleksna in trajajoča kršitev — Zastaranje — Smernice o načinu določanja glob iz leta 2006 — Pripis odgovornosti za kršitev matični družbi — Sorazmernost — Načelo individualizacije kazni in sankcij — Neomejena pristojnost“

V zadevah T-389/10 in T-419/10,

Siderurgica Latina Martin SpA (SLM) s sedežem v Cepranu (Italija), ki jo zastopata G. Belotti in F. Covone, odvetnika,

tožeča stranka v zadevi T-389/10,

Ori Martin SA s sedežem v Luxembourg (Luksemburg), ki jo zastopa P. Ziotti, odvetnik,

tožeča stranka v zadevi T-419/10,

proti

Evropski komisiji, ki so jo v zadevi T-389/10 sprva zastopali B. Gencarelli, V. Bottka in P. Rossi, nato V. Bottka, P. Rossi in G. Conte, zastopniki, v zadevi T-419/10 pa sprva B. Gencarelli, V. Bottka in P. Rossi, nato V. Bottka, P. Rossi in G. Conte, zastopniki,

tožena stranka,

zaradi predloga za razglasitev ničnosti in spremembo Sklepa Komisije C(2010) 4387 final z dne 30. junija 2010 v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/38.344 – Jeklo za prednapenjanje), ki je bil spremenjen s Sklepom Komisije C(2010) 6676 final z dne 30. septembra 2010 in s Sklepom Komisije C(2011) 2269 final z dne 4. aprila 2011,

SPLOŠNO SODIŠČE (šesti senat),

v sestavi S. Frimodt Nielsen (poročevalec), predsednik, F. Dehousse in A. M. Collins, sodnika,

sodni tajnik: J. Palacio González, glavni administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnav z dne 30. junija 2014

izreka naslednjo

* * Jezik postopka: italijanščina.

Sodbo¹ [...]

Postopek in predlogi strank

- 44 Družba SLM je 13. septembra 2010 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila tožbo v zadevi T-389/10.
- 45 Družba Ori Martin je 14. septembra 2010 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila tožbo v zadevi T-419/10.
- 46 Splošno sodišče (prvi senat) je s sklepom z dne 29. oktobra 2010 tožeči stranki obvestilo o možnosti, da prilagodi tožbene razloge in predloge zaradi upoštevanja sprememb, nastalih s prvim sklepom o spremembah. Družbi SLM in Ori Martin te možnosti nista izkoristili.
- 47 Splošno sodišče je s sklepom z dne 6. junija 2011 Komisijo pozvalo, naj mu predloži drugi sklep o spremembi.
- 48 Komisija je 22. junija 2011 posredovala drugi sklep o spremembi.
- 49 Splošno sodišče (prvi senat) je s sklepom z dne 30. junija 2011 tožeči stranki obvestilo o možnosti, da prilagodi tožbene razloge in predloge zaradi upoštevanja sprememb, nastalih z drugim sklepom o spremembah.
- 50 Družbi SLM in Ori Martin sta stališča o drugem sklepu o spremembi, ki je bil naslovljen nanju, predložili v okviru replik, vloženih 13. aprila 2011.
- 51 Komisija je 20. oktobra 2011 vložila izvirnik svojih duplik v jeziku postopka in pripombe na stališča, ki sta jih v zvezi z drugim sklepom o spremembi predložili družbi SLM in Ori Martin, s čimer se je končal pisni postopek.
- 52 Ker je bila sestava Splošnega sodišča od 23. septembra 2013 spremenjena, je bil sodnik poročevalec razporejen v šesti senat, ki sta mu bili zato dodeljeni ti zadevi.
- 53 Predhodni poročili iz člena 52(2) Poslovnika Splošnega sodišča z dne 2. maja 1991 sta bili 8. novembra 2013 predstavljeni šestemu senatu.
- 54 Splošno sodišče je v zadevi T-389/10 s sklepom z dne 17. decembra 2013 stranki pozvalo, naj odgovorita na več ukrepov procesnega vodstva.
- 55 Z dopisoma z dne 28. januarja oziroma 28. februarja 2014 sta družba SLM in Komisija odgovorili na te ukrepe. Vendar je Komisija v svojem odgovoru navedla, da ne more v celoti ugoditi nekaterim zahtevam za predložitev dokumentov, ker so ji bili zahtevani dokumenti predloženi v okviru obravnave prijav zaradi prizanesljivosti. Družba SLM je predložila stališča o tej pripombi Komisije.
- 56 Splošno sodišče je 16. maja 2014 Komisiji v okviru pripravljanih ukrepov, sprejetih na podlagi člena 65 Poslovnika z dne 2. maja 1991, naložilo, naj predloži dokumente, ki jih ni želela predložiti v odgovor na ukrepe procesnega vodstva, sprejete 17. decembra 2013.
- 57 Splošno sodišče je istega dne z ukrepom procesnega vodstva Komisijo pozvalo, naj predloži nekatere dokumente o preiskavi ali postopku v zvezi s kršitvijo v fazi upravnega postopka.

1 — Navedene so le točke te sodbe, za katere Splošno sodišče meni, da je njihova objava koristna.

- 58 Komisija je 27. maja in 6. junija 2014 predložila zahtevane dokumente.
- 59 Splošno sodišče je v zadevi T-419/10 s sklepom z dne 17. decembra 2013 stranki pozvalo, naj odgovorita na več ukrepov procesnega vodstva.
- 60 Z dopisoma z dne 28. oziroma 30. januarja 2014 sta družba Ori Martin in Komisija odgovorili na te ukrepe.
- 61 Stranke so podale ustne navedbe in odgovore na vprašanja Splošnega sodišča na obravnavah 30. junija 2014. Poleg tega so bile stranke ob tej priložnosti pozvane, naj predložijo stališča o morebitni združitvi obravnavanih zadev T-389/10 in T-419/10 za namene sodbe v skladu s členom 50(1) Poslovnika z dne 2. maja 1991.
- 62 Družba SLM v zadevi T-389/10 Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- izpodbijani sklep razglasi za ničen;
  - znova glede na drugi sklep o spremembi določi znesek globe, ki ji je bila naložena solidarno z družbo Ori Martin;
  - kot pripravljalni ukrep v skladu s členi 65(c) ter 68 in naslednjimi Poslovnika z dne 2. maja 1991 odredi zaslišanje prič, in sicer predstavnikov družb Redaelli in ITC, v zvezi s tem vprašanjem: „Ali je res, da se družba SLM pred koncem leta 1999 ni udeleževala sestankov, katerih predmet je bil zadevni kartel?“, in Komisijo zaprosi, naj predloži seznam z navedbo števila uradnikov, vključno z direktorji in vodji oddelkov, ki so zaporedoma obravnavali zadevo od začetka leta 2002 do junija 2010;
  - Komisiji odredi, naj povrne zapadle obresti na že plačani znesek;
  - Komisiji naloži plačilo stroškov.
- 63 Komisija Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- zavrne tožbo in predloge za izvedbo pripravljalnih ukrepov;
  - družbi SLM naloži plačilo stroškov.
- 64 Družba Ori Martin v zadevi T-419/10 Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- izpodbijani sklep razglasi za ničen v delu, v katerem ji je pripisana odgovornost za sankcionirana ravnanja;
  - razveljavi ali zniža znesek naložene globe;
  - Komisiji naloži plačilo stroškov.
- 65 Komisija Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- tožbo zavrne;
  - družbi Ori Martin naloži plačilo stroškov.

Pravo

- 66 Splošno sodišče je zadevi združilo za izdajo skupne sodbe v skladu s členom 50 Poslovnika z dne 2. maja 1991, potem ko so se stranke opredelile do tega vprašanja (točka 61 zgoraj).
- 67 Družba SLM v utemeljitev tožbe navaja več tožbenih razlogov.
- 68 Prva dva tožbena razloga navaja kot razloga, ki lahko povzročita razglasitev ničnosti spornega sklepa v delu, v katerem se nanaša na družbo SLM, zadevata pa kršitev načela razumnega roka na eni strani in kršitev načela dobrega upravljanja na drugi strani.
- 69 Drugi tožbeni razlogi so navedeni kot razlogi, ki lahko povzročijo znižanje zneska sporne globe. Ti razlogi se nanašajo, prvič, na napačno uporabo smernic iz leta 2006 namesto Smernic o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in člena 65(5) Pogodbe ESPJ (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 171, v nadaljevanju: smernice iz leta 1998); drugič, na kršitev zakonske meje 10 % in obveznosti obrazložitve v zvezi s tem; tretjič, na kršitev obveznosti obrazložitve v zvezi z določitvijo teže in povečanja zaradi odvračilnega namena; četrtrič, na kršitev načela sorazmernosti; petič, na napačno presojo trajanja udeležbe družbe SLM v kartelu; šestič, na neupoštevanje olajševalnih okoliščin za družbo SLM; sedmič, na neupoštevanje izjav družbe SLM; osmič, na neupoštevanje plačilne nesposobnosti družbe SLM, in devetič, na zastaranje kršitve.
- 70 Družba SLM je po drugem sklepu o spremembi prilagodila svoje tožbene razloge in navedla nov vidik spora, ki se nanaša na računske napake, ki naj bi jih Komisija storila pri določitvi dela globe, za plačilo katerega je odgovorna le družba SLM, in dela, za plačilo katerega sta solidarno odgovorni družbi SLM in Ori Martin.
- 71 Iz odgovora družbe SLM na ukrepe procesnega vodstva je razvidno, da ni več treba odločiti o tožbenih razlogih, ki so bili prvotno navedeni glede, prvič, kršitve zakonske meje 10 % in obveznosti obrazložitve v zvezi s tem – razen če je treba določiti posledice, ki jih lahko imajo v zvezi s tem navedene trditve za naložitev plačila stroškov v korist družbe SLM – in, drugič, neupoštevanja plačilne nesposobnosti družbe SLM. Na obravnavi je bil o tem napravljen uradni zaznamek.
- 72 Družba Ori Martin v utemeljitev tožbe navaja tri tožbene razloge. Prvi tožbeni razlog se nanaša na zastaranje kršitve. Drugi tožbeni razlog se nanaša na kršitev več pravil, ki se uporabljajo za pripis odgovornosti za kršitev družbi Ori Martin kot skoraj izključni lastnici družbe SLM. Tožeča stranka s tretjim tožbenim razlogom kritizira nekatere vidike izračuna zneska globe in navaja dvome o možnosti uporabe smernic iz leta 2006 namesto smernic iz leta 1998.
- 73 Trditve družb SLM in Ori Martin se prekrivajo v zvezi z zastaranjem, možnostjo uporabe smernic iz leta 2006 namesto smernic iz leta 1998 in nekaterimi vidiki izračuna zneska globe. Te trditve bodo preučene skupaj.

A – Zastaranje kršitve

1. Trditve strank

- 74 Družbi SLM in Ori Martin trdita, da je pristojnost Komisije za naložitev glob v obravnavani zadevi zastarala. Zastaralni rok naj bi začel teči 19. septembra 2002, ko je prenehala kršitev, in se iztekel 19. septembra 2007. Nobena dejavnost, ki jo je Komisija izvajala po tem datumu in pred sprejetjem obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah – in sicer njene zahteve v zvezi s prometom podjetij, njena stališča glede prijav zaradi prizanesljivosti in pregled, ki ga je opravila 7. in 8. junija 2006 v prostorih računovodje izvedenca – naj ne bi bila potrebna za preiskavo zadeve ali postopek v zvezi s kršitvijo.

Obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, ki je bilo poslano 30. septembra 2008, naj bi bilo torej poslano po izteku roka petih let od dneva, ko je kršitev prenehala, ki je določen v členu 25 Uredbe št. 1/2003.

75 Komisija izpodbija to argumentacijo.

2. Presoja Splošnega sodišča

76 Iz člena 25 Uredbe št. 1/2003 izhaja, da pristojnost Komisije za naložitev glob pri kršitvah določb člena 101 PDEU zastara v petih letih. Ta zastaralni rok začne teče na dan, ko kršitev preneha.

77 Vendar vse dejavnosti, ki jih zaradi preiskave ali postopka v zvezi s kršitvijo izvaja Komisija, pretrgajo ta zastaralni rok. Pisne zahteve Komisije za informacije in pisna dovoljenja za izvajanje pregledov, ki jih Komisija izda svojim uradnikom, so naštet kot primeri dejanj, ki pretrgajo zastaranje.

78 V zvezi s tem člen 25 Uredbe št. 1/2003 jasno določa, da se zastaranje pretrga z dnem, ko je o dejanju uradno obveščeno vsaj eno podjetje ali podjetniško združenje, ki je sodelovalo pri kršitvi, in da to pretrganje velja za vsa podjetja in podjetniška združenja, ki so udeležena pri kršitvi.

79 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da je Komisija v petih letih od 19. septembra 2002, ko je kršitev prenehala, različnim podjetjem, ki so sodelovala pri kršitvi, poslala več zahtev za pojasnila zaradi preiskave ali postopka v zvezi s kršitvijo.

80 Kot primer, ki ga je Komisija navedla v odgovoru na vprašanja Splošnega sodišča v zvezi s tem, je iz spisa razvidno, da je 19. aprila 2006 družbi ITC poslala zahtevo za pojasnila, ki se je predvsem nanašala na vlogo, ki jo je v kartelu imel italijanski računovodja izvedenec. Prav tako ni sporno, da je Komisija 7. in 8. junija 2006 opravila pregled, med katerim je zasegla številne dokumente, naštet v Prilogi 5 k izpodbijanemu sklepu, s katerimi je lahko potrdila pomembne elemente v zvezi s klubom Italia.

81 Komisija je s tem veljavno pretrgala zastaralni rok v zvezi z vsemi podjetji, ki so bila udeležena pri kršitvi pred 19. septembrom 2007. Zato pristojnost Komisije za naložitev glob ni bila zastarana, ko je 30. septembra 2008 sprejela obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah oziroma ko je 30. junija 2010 sprejela prvotni sklep.

82 Tožbena razloga v zvezi z zastaranjem je zato treba zavrnila kot neutemeljena.

B – Uporaba smernic iz leta 2006 namesto smernic iz leta 1998

1. Trditve strank

83 Družbi SLM in Ori Martin Komisiji očitata, da je uporabila smernice iz leta 2006 za sankcioniranje dejanj, storjenih pred datumom njihove objave. Zlasti družba SLM trdi, da se z retroaktivno uporabo strožjega kazenskega predpisa kršita načeli zakonitosti kazni in prepovedi retroaktivnosti kazenskega zakona. Komisija naj med drugim ne bi mogla za tretje osebe uporabiti pravila o časovni veljavnosti, opredeljenega v točki 38 smernic iz leta 2006, saj te nove smernice niso bile sprejete ob sodelovanju drugih institucij ali držav članic. Uporaba smernic iz leta 2006 za položaj družbe SLM naj bi pomenila tudi neenako obravnavanje, ker so bile večini podjetij, sankcioniranih zaradi dejanj, primerljivih z dejanji, ki se očitajo družbi SLM, na podlagi smernic iz leta 2006 naložene globe v bolj omejenem znesku v višini od 1 do 5 % njihovega prometa. Splošno sodišče bi moralo pregledati znesek globe ob upoštevanju smernic iz leta 1998, ki so veljale v času dejanskega stanja in ob začetku upravnega postopka.

84 Komisija izpodbija to argumentacijo.

2. Presoja Splošnega sodišča

85 Člen 7(1) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane v Rimu 4. novembra 1950, z naslovom „Ni kazni brez zakona“, določa:

„Nihče ne sme biti obsojen za katerokoli dejanje, izvršeno s storitvijo ali opustitvijo, ki ni bilo določeno kot kaznivo dejanje po domačem ali po mednarodnem pravu v času, ko je bilo storjeno. Prav tako se ne sme izreči strožja kazen od tiste, ki jo je bilo mogoče izreči, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno.“

86 Podobno določbo vsebuje tudi Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, ki v členu 49(2) določa:

„Nihče ne sme biti obsojen za dejanje, izvršeno s storitvijo ali opustitvijo, ki v času, ko je bilo storjeno, po nacionalnem ali mednarodnem pravu ni bilo določeno kot kaznivo dejanje. Prav tako se ne sme izreči strožja kazen od tiste, ki jo je bilo mogoče izreči v času, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno. Če je bila v času po storitvi dejanja z zakonom predpisana milejša kazen, se uporabi ta.“

87 V zvezi s tem člen 53 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah določa, da se zgoraj navedena določba ne sme razlagati kot omejevanje ali zoževanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih med drugim priznavajo mednarodni sporazumi, katerih pogodbenica je Unija ali vse države članice, med katerimi je Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

88 V tem okviru je treba opozoriti, da je člen 15(2) Uredbe št. 17 z dne 6. februarja 1962, Prve uredbe o izvajanju členov [101 PDEU] in [102 PDEU] (UL L 13, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 3), določal:

„2. Komisija lahko podjetjem ali podjetniškim združenjem z odločbo naloži globo od 1000 do 1.000.000 [evrov] ali višjo vsoto, ki pa ne presega 10 % prometa v predhodnem poslovnem letu vsakega podjetja, udeleženega pri kršitvi, kadar namerno ali iz malomarnosti:

(a) kršijo člen [101](1) [PDEU] ali člen [102 PDEU] [...]

Pri določanju višine globe se upoštevata teža in trajanje kršitve.“

89 Ta določba je bila razveljavljena s 1. majem 2004 v skladu s členom 43 Uredbe št. 1/2003 in nadomeščena s členom 23(2) in (3) te uredbe, ki določa:

„2. Komisija lahko podjetjem in podjetniškim združenjem z odločbo naloži globe, kadar naklepno ali iz malomarnosti:

(a) kršijo člen [101 PDEU] ali člen [102 PDEU] [...]

Za vsako podjetje ali podjetniško združenje, udeleženo pri kršitvi, globa ne presega 10 % njegovega celotnega prometa v predhodnem poslovnem letu.

[...]

3. Pri določanju višine globe se upošteva teža, pa tudi trajanje kršitve.“

- 90 Dalje, 1. septembra 2006 je Komisija v Uradnem listu objavila smernice iz leta 2006. V tem dokumentu je predstavljena metoda, ki jo Komisija uporablja pri določanju glob podjetjem, ki so kršila člen 81 ES (postal člen 101 PDEU). Točka 38 Smernic iz leta 2006 določa:
- „[Te smernice iz leta 2006] se uporabljajo v vseh zadevah, v katerih je bilo obvestilo o nasprotovanju prejeto po datumu objave teh smernic v Uradnem listu, in sicer ne glede na to, ali je globa naložena v skladu s členom 23(2) Uredbe št. 1/2003 ali členom 15(2) Uredbe št. 17.“
- 91 Smernice iz leta 2006 torej nadomeščajo Smernice iz leta 1998.
- 92 V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse izhaja, da pravila notranjega ravnanja, ki jih sprejme uprava in imajo pravne učinke za tretje osebe, kot so gospodarski subjekti, ki bi lahko kršili člen 101 PDEU – čeprav jih ni mogoče opredeliti kot zavezujoča pravila, ker so notranje narave – vseeno določajo pravila ravnanja, ki jim je treba slediti in od katerih uprava v konkretnem ne more odstopiti brez navedbe razlogov, ki bi bili združljivi z načelom enakega obravnavanja (sodba z dne 28. junija 2005, Dansk Rørindustri in drugi/Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, ZOdl., EU:C:2005:408, točki 209 in 210).
- 93 Iz tega sledi, da so smernice iz leta 2006, ki so taka pravila ravnanja, zajete v pojmu „pravo“ v smislu člena 7(1) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in člena 49(1) Listine o temeljnih pravicah (glej v tem smislu in po analogiji zgoraj v točki 92 navedeno sodbo Dansk Rørindustri in drugi/Komisija, EU:C:2005:408, točka 216, in sodbo z dne 18. maja 2006, Archer Daniels Midland in Archer Daniels Midland Ingredients/Komisija, C-397/03 P, ZOdl., EU:C:2006:328, točka 20).
- 94 Čeprav teh določb ni mogoče razlagati tako, da prepovedujejo postopno razjasnjevanje pravil glede kazenske odgovornosti, lahko vseeno nasprotujejo retroaktivni uporabi nove razlage norme, ki določa kaznivo ravnanje (glej v tem smislu in po analogiji zgoraj v točki 92 navedeno sodbo Dansk Rørindustri in drugi/Komisija, EU:C:2005:408, točka 217, in sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice, navedeno v točki 215 navedene sodbe).
- 95 Iz tega sledi, da v nasprotju s tem, kar trdi Komisija, zgolj okoliščina, da smernice iz leta 2006 upoštevajo zgornjo mejo 10 % prometa sankcioniranih podjetij, določeno v členu 15(2) Uredbe št. 17, ki se uporablja za dejanja, ki so razlog za ta spor, ne zadostuje kot dokaz, da z uporabo navedenih smernic iz leta 2006 ni kršeno načelo prepovedi retroaktivnosti kazenskih predpisov.
- 96 To načelo bi bilo lahko namreč kršeno, če bi se uporabila razlaga, ki ni bila razumno predvidljiva, ko je bila sankcionirana kršitev storjena (zgoraj v točki 92 navedena sodba Dansk Rørindustri in drugi/Komisija, EU:C:2005:408, točka 218).
- 97 Iz zgornjega izhaja, da je treba smernice obravnavati kot razlago Komisije glede ravnanja, h kateremu se zavezuje, ko namerava naložiti globe, iz sodne prakse pa izhaja, da so spremembe, ki jih Komisija vnese v take razlage, združljive z načeloma prepovedi retroaktivnosti kazenskih predpisov in pravne varnosti, če se te spremembe štejejo za razumno predvidljive.
- 98 Iz sodne prakse tudi izhaja, da je obseg pojma predvidljivosti pretežno odvisen od vsebine besedila, ki ga zadeva, področja, ki ga pokriva, ter števila in statusa njegovih naslovnikov. Predvidljivost zakona ne nasprotuje temu, da bi bila zadevna oseba prisiljena poseči po pojasnjevalnih nasvetih, da bi v okoliščinah zadeve razumno ocenila posledice, ki lahko nastanejo zaradi določenega dejanja. To zlasti velja za strokovnjake, ki so navajeni, da morajo izkazovati visoko stopnjo skrbnosti pri opravljanju svoje dejavnosti; od njih je mogoče pričakovati, da posebej pazijo na to, da ocenijo tveganja, ki jih njihova kršitvena dejanja prinašajo (glej v tem smislu zgoraj v točki 92 navedeno sodbo Dansk Rørindustri in drugi/Komisija, EU:C:2005:408, točka 219 in navedena sodna praksa).

- 99 Vendar učinkovita uporaba pravil o konkurenci zahteva, da sme Komisija za potrebe te politike kadarkoli prilagoditi višino glob. Iz tega izhaja, da podjetja, ki so v upravnem postopku, ki lahko pripelje do izreka globe, ne morejo legitimno pričakovati, da Komisija ne bo presegla višine glob, ki jo je uporabljala prej, niti se ne morejo zanašati na določeno metodo njihovega izračuna (glej zgoraj v točki 93 navedeno sodbo Archer Daniels Midland in Archer Daniels Midland Ingredients/Komisija, EU:C:2006:328, točki 21 in 22 ter navedena sodna praksa).
- 100 Zato bi morala v tem primeru zadevna podjetja upoštevati možnost, da lahko Komisija glede na svojo prejšnjo prakso v vsakem trenutku zviša višino glob. To ne velja samo tedaj, kadar Komisija zviša globe v posameznih primerih, ampak tudi, če je to zvišanje, tako kot v tem primeru, izvedeno z uporabo splošno veljavnih pravil ravnanja, kot so Smernice (glej zgoraj v točki 93 navedeno sodbo Archer Daniels Midland in Archer Daniels Midland Ingredients/Komisija, EU:C:2006:328, točki 23 in 24 ter navedena sodna praksa).
- 101 Taka podjetja zato niso upravičena sklepati, da Komisija po sprejetju smernic iz leta 1998 v nobenem primeru ni smela za tekoče postopke uporabiti novih smernic, ne da bi kršila legitimna pričakovanja podjetij. Vseeno pa je treba preveriti, ali pogoji za uporabo smernic iz leta 2006 v obravnavani zadevi izpolnjujejo zahteve po pravni varnosti in predvidljivosti, določene v sodni praksi.
- 102 V zvezi s tem je treba spomniti, da se smernice iz leta 2006 v skladu z njihovo točko 38 uporabljajo v vseh zadevah, v katerih je bilo obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah prejeto po datumu njihove objave v *Uradnem listu*. Ker so bile smernice objavljene 1. septembra 2006 in je bilo obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah v obravnavani zadevi prejeto najpozneje 30. septembra 2008, je bilo zato treba znesek naložene globe izračunati po metodologiji, določeni v smernicah iz leta 2006.
- 103 Prvič, zavrniti je treba trditev, ki jo je družba SLM navedla v zvezi z nepristojnostjo Komisije za to, da sprejme in za tretje osebe uporabi pravilo o časovni veljavnosti, opredeljeno v točki 38 smernic. Uporaba tega pravila, ki prispeva k spoštovanju načela pravne varnosti, saj jasno in objektivno določa pravila o časovni veljavnosti smernic iz leta 2006, namreč izhaja iz možnosti, ki je Komisiji priznana v sodni praksi, da se sama omejuje, tako da določi pogoje, pod katerimi namerava izvrševati svoje pooblastilo za odločanje po prostem preudarku, ki ji je podeljeno z Uredbo št. 1/2003, ki je pravna podlaga izpodbijanega sklepa (glej v tem smislu zgoraj v točki 92 navedeno sodbo Dansk Rørindustri in drugi/Komisija, EU:C:2005:408, točki 211 in 213, in sodbo z dne 2. februarja 2012, Denki Kagaku Kogyo in Denka Chemicals/Komisija, T-83/08, EU:T:2012:48, točka 108).
- 104 Drugič, zato je treba preučiti, ali je bilo sprejetje smernic iz leta 2006 dovolj predvidljivo v smislu sodne prakse, navedene v točkah od 96 do 100 zgoraj.
- 105 V zvezi s tem je glavna novost smernic iz leta 2006, kot izhaja iz njihovih točk od 5 do 7, da se kot izhodišče za izračun zneska globe upošteva osnovni znesek, določen glede na vrednost prodaje blaga ali storitev, povezanih s kršitvijo, ter trajanje in težo te kršitve, k čemur se doda še poseben znesek z namenom odvracanja podjetij od udeležbe pri protipravnem ravnanju. Tako je treba ugotoviti, da smernice iz leta 2006 temeljijo na merilih teže in trajanja, opredeljenih v Uredbi št. 17 in povzetih v Uredbi št. 1/2003, ki so se upoštevala že v smernicah iz leta 1998 (glej v tem smislu zgoraj v točki 103 navedeno sodbo Denki Kagaku Kogyo in Denka Chemicals/Komisija, EU:T:2012:48, točka 114).
- 106 Poleg tega možnost, da preudaren gospodarski subjekt lahko ne bi mogel vnaprej natančno določiti višine glob, ki jih bo Komisija naložila v vsakem posameznem primeru, sama po sebi ni v nasprotju z zahtevo po predvidljivosti, ki je sestavni del načela prepovedi retroaktivnosti kazenskih predpisov. S ciljema kaznovanja in odvracanja, ki ju zasleduje politika konkurence, se namreč lahko utemelji preprečevanje, da bi bila podjetja sposobna natančno oceniti koristi in nevšečnosti, ki bi jih imela zaradi udeležbe pri kršitvi. Zadostuje, da lahko podjetja, če je potrebno ob pomoči pravnih svetovalcev, dovolj natančno predvidijo merila in okvirno višino glob, ki se jim lahko naložijo. Kot pa

je bilo ugotovljeno, merila, upoštevana v smernicah iz leta 2006, izhajajo iz meril, omenjenih v Uredbi št. 17, ki so se upoštevala že v smernicah iz leta 1998 (glej v tem smislu sodbo z dne 22. maja 2008, Evonik Degussa/Komisija, C-266/06 P, EU:C:2008:295, točka 55, in zgoraj v točki 103 navedeno sodbo Denki Kagaku Kogyo in Denka Chemicals/Komisija, EU:T:2012:48, točka 118).

- 107 Iz tega je treba zaključiti, da so bile Smernice iz leta 2006 in v njih predvidena nova metoda izračuna glob, ob predpostavki, da je bila v njih določena raven glob višja, za podjetja in družbo SLM v času storitve zadevnih kršitev dovolj predvidljive. Posledično Komisija s tem, ko je v izpodbijanem sklepu uporabila smernice iz leta 2006 za izračun zneska globe, ki jo je naložila za kršitev, storjeno pred njihovim sprejetjem, ni kršila načela prepovedi retroaktivnosti (glej v tem smislu zgoraj v točki 103 navedeno sodbo Denki Kagaku Kogyo in Denka Chemicals/Komisija, EU:T:2012:48, točki 117 in 124).
- 108 Iz tega sledi, da je treba tožbeni razlog v zvezi z uporabo smernic iz leta 2006 namesto smernic iz leta 1998 zavrnil, ne da bi bilo treba odločiti o tem, ali družba SLM upravičeno trdi, da ji je bila zaradi take uporabe naložena višja globa, kot bi ji bila naložena, če bi se izračunala na podlagi smernic iz leta 1998.
- 109 Kot je bilo navedeno v točkah 99 in 100 zgoraj, načeli, na kateri se sklicuje družba SLM, namreč ne nasprotujeta uporabi smernic, na podlagi katerih se lahko globe, naložene za kršitve, storjene pred njihovim sprejetjem, zvišajo, če je bilo politiko, ki jo izvajajo, mogoče v času storitve zadevnih kršitev ustrezno predvideti (glej sodbo z dne 12. decembra 2007, BASF in UCB/Komisija, T-101/05 in T-111/05, ZOdl., EU:T:2007:380, točki 233 in 234 ter navedena sodna praksa, in zgoraj v točki 103 navedeno sodbo Denki Kagaku Kogyo in Denka Chemicals/Komisija, EU:T:2012:48, točka 126 in navedena sodna praksa).
- 110 Vsekakor je treba ugotoviti, da družba SLM, ki le povzema elemente izračuna, ki jih je Komisija uporabila v izpodbijanem sklepu, ni dokazala, da bi bil znesek globe, ki bi ji lahko bil naložen na podlagi metodologije, opredeljene v smernicah iz leta 1998, nujno nižji. Družba SLM namreč v obravnavani zadevi navaja le nekatere razlike med smernicami iz leta 2006 in smernicami iz leta 1998 (dodaten znesek, načini upoštevanja trajanja kršitve, vsebina olajševalnih okoliščin), ne da bi navedla, do kakšnega rezultata bi lahko Komisija prišla, če bi uporabila smernice iz leta 1998, v katerih se izhodišče za izračun prav tako razlikuje od izhodišča, uporabljenega v smernicah iz leta 2006.
- 111 Prav tako je v odgovor družbi SLM, ki izpodbija strogost uporabe smernic iz leta 2006, ki so se po njenem mnenju neupravičeno uporabile zanjo, in zatrjuje, da ta uporaba pomeni kršitev načela enakega obravnavanja, dovolj opozoriti, da to vprašanje ni povezano s skladnostjo uporabe smernic iz leta 2006 z načelom prepovedi retroaktivnosti. Trditve, ki jih v zvezi s tem navaja družba SLM, bodo preučene v nadaljevanju v povezavi z enakimi trditvami, ki jih je predstavila v zvezi z elementi, ki jih je Komisija upoštevala ob uporabi teh smernic za določitev zneska sporne globe.
- 112 Tožbeni razlog, ki se nanaša na uporabo smernic iz leta 2006 namesto smernic iz leta 1998, je zato treba zavrnil kot neutemeljen.

C – Elementi, upoštevani za izračun zneska globe, in obravnava dokazov, predloženih Komisiji

- 113 Več tožbenih razlogov, ki jih je navedla družba SLM, se nanaša na elemente, ki jih je Komisija upoštevala za določitev zneska globe. Ti tožbeni razlogi se nanašajo na „neobrazložitev ob določitvi sankcije“; na uporabo evropskega prometa družbe SLM po letu 2000 za določitev osnovnega zneska globe; na „neobrazložitev ob določitvi teže, skupne podjetjem, za določitev osnovnega zneska“, „neobrazložitev ob določitvi dodatnega zneska iz točke 25 smernic“ in kršitev načela *ne bis in idem* v zvezi s tem; na kršitev načela sorazmernosti in načela enakega obravnavanja, ker naj se pri sankciji ne bi dovolj upoštevali „zatrjevana teža kršitve“, „njeni učinki“, „ekonomske okoliščine sektorja“,

prejšnja praksa Komisije ali „dejanja, očitana družbi SLM in drugim zadevnim podjetjem“; na napačno presojo trajanja udeležbe družbe SLM pri kršitvi; na neupoštevanje olajševalnih okoliščin, povezanih z njenimi nizkimi tržnimi deleži, sodelovanjem s Komisijo in „manjšo vlogo“ družbe SLM pri kršitvi, ter na neupoštevanje izjav, podanih na podlagi prijave zaradi prizanesljivosti.

- 114 Da bi Splošno sodišče lažje preučilo te tožbene razloge, je predlagalo – kar je družba SLM sprejela – da jih združi ob upoštevanju različnih faz, ki jim je Komisija sledila pri določitvi zneska globe, in sicer, na eni strani, elementov, upoštevanih za določitev osnovnega zneska (vrednost prodaje, teža, trajanje, dodatni znesek), ter, na drugi strani, elementov, ki bi se lahko upoštevali za prilagoditev tega zneska (olajševalne okoliščine in obvestilo o prizanesljivosti, zmožnost plačila). Upoštevali se bodo tudi očitki, ki jih je družba SLM povprek omenjala v zvezi s kršitvijo obveznosti obrazložitve oziroma načel sorazmernosti in enakega obravnavanja.
- 115 Poleg tega družba SLM v okviru tožbenega razloga, ki se nanaša na kršitev načela dobrega upravljanja, navaja štiri vidike spisa, iz katerih izhaja, da je Komisija pristransko in nepravilno izločila dokaze, ki jih je družba SLM predložila, da bi uveljavljala druge elemente, ki jih je imela na voljo. Ti vidiki se nanašajo na obravnavo računov, ki jih je družba SLM predložila v upravnem postopku, pomen, ki je bil pripisan sestankom kluba Italia, v zvezi s katerimi ni poročil o udeležbi družbe SLM, vpliv, ki bi ga lahko imeli datumi pridobitve tehničnih soglasij, potrebnih za trženje JPN v različnih državah članicah Unije, in datum, ko so se začela preverjanja, ki jih je izvajala oseba, kateri so člani kluba Italia zaupali to nalogo.
- 116 V zvezi s tem je treba opozoriti, da so štirje vidiki, ki jih zgoraj omenja družba SLM, omenjeni tudi v zvezi z različnimi tožbenimi razlogi, ki se nanašajo na elemente, upoštevane za izračun zneska globe, zaradi česar bodo preučeni skupaj.
- 117 Če se te trditve obravnavajo skupaj, so v bistvu kritika odločitve Komisije, ki je ugotovila sodelovanje družbe SLM pri več sporazumih in usklajenih ravnanjih v sektorju JPN od 10. februarja 1997 do 19. septembra 2002, ne da bi upoštevala vsebino in trajanje sodelovanja, ki ju je omenila oziroma priznala družba SLM, ki trdi, prvič, da pri kršitvi ni sodelovala pred koncem leta 1999, ter, drugič, da je bilo njeno sodelovanje takrat omejeno na Italijo in da je šele nato nameravala sodelovati na drugih ozemljih.
- 118 Družba Ori Martin pa v okviru tožbenega razloga, ki se nanaša na nekatere vidike izračuna zneska globe, navaja več napak pri presoji, ki jih je Komisija storila pri uporabi smernic iz leta 2006, ter kršitev člena 23 Uredbe št. 1/2003, kršitev načel sorazmernosti in enakega obravnavanja, kršitev načel individualizacije kazni in zakonitosti ter kršitev obveznosti obrazložitve. Družba Ori Martin v bistvu navaja tri očitke v okviru tega tožbenega razloga: prvi se nanaša na napačno presojo teže kršitve, ki se očita družbi SLM; drugi na nezakonito uporabo dodatnega zneska iz točke 25 smernic iz leta 2006, tretji pa na neupoštevanje nekaterih olajševalnih okoliščin.
- 119 Ti očitki bodo preučeni hkrati z očitki, ki jih je družba SLM navedla v zvezi z istimi vprašanji.
- 120 V bistvu je treba poudariti, da tožeči stranki v okviru kritike rezultata presoj, ki jih je Komisija opravila ob upoštevanju metodologije, določene v smernicah iz leta 2006 za določitev zneska globe, trdita, da niso bile ustrezno upoštevane posebnosti sodelovanja družbe SLM pri kršitvi, ki je bilo hkrati pozno in časovno omejeno.

1. Uvodne ugotovitve

(a) Vsebina izpodbijanega sklepa

- ¹²¹ Iz člena 1 izpodbijanega sklepa je razvidno, da sta družbi SLM in Ori Martin kršili člen 101 PDEU in člen 53 Sporazuma EGP s tem, da sta bili, družba SLM od 10. februarja 1991 do 19. septembra 2002, družba Ori Martin pa od 1. januarja 1999 do 19. septembra 2002, udeleženi pri „sklopu sporazumov in usklajenih ravnanj v sektorju JPN na notranjem trgu, od 1. januarja 1994 pa v EGP“ (v nadaljevanju: „omejevalni sporazum“ ali „kartel“ oziroma „enotna kršitev“, pri čemer je bila ta kršitev tudi kompleksna in trajajoča, če uporabimo običajno terminologijo).

Deli omejevalnega sporazuma in opis značilnosti enotne kršitve

- ¹²² V točki 122 obrazložitve izpodbijanega sklepa je omejevalni sporazum opisan kot „panevropski sporazum, ki je sestavljen iz t. i. faze Zürich in t. i. evropske faze in/ali glede na primer iz nacionalnih/regionalnih sporazumov“. V točkah od 123 do 135 obrazložitve izpodbijanega sklepa so na kratko opisani ti različni sporazumi in usklajena ravnanja, ki so v nadaljevanju podrobno predstavljeni in presojani glede na člen 101(1) PDEU in člen 53 Sporazuma EGP.

- ¹²³ Za shematsko ponazoritev je omejevalni sporazum sestavljen iz teh sporazumov:

- klub Zürich je bil prva faza panevropskega sporazuma. Ta sporazum je trajal od 1. januarja 1984 do 9. januarja 1996 in se je nanašal na določitev kvot po državah (Nemčija, Avstrija, Beneluks, Francija, Italija, in Španija), razdelitev kupcev, cene in izmenjavo poslovno občutljivih informacij. Udeleženci tega sporazuma so bile družbe Tréfileurope, Nedri, WDI, DWK in Redaelli, ki je zastopala več italijanskih podjetij vsaj od leta 1993 do leta 1995, tem družbam sta se nato pridružili družbi Emesa leta 1992 in Tycsa leta 1993;
- klub Italia, nacionalni sporazum, ki je trajal od 5. decembra 1995 do 19. septembra 2002. Ta sporazum se je nanašal na določitev kvot za Italijo in za izvoz iz te države v Evropo. Udeleženci tega sporazuma so bila italijanska podjetja Redaelli, ITC, CB in Itas, ki so se jim nato pridružile družbe Tréfileurope in Tréfileurope Italia (3. aprila 1995), SLM (10. februarja 1997), Trame (4. marca 1997), Tycsa (17. decembra 1996), DWK (24. februarja 1997) in Austria Draht (15. aprila 1997);
- sporazum za jug je regionalni sporazum, o katerem so se leta 1996 dogovorila in ga sklenila italijanska podjetja Redaelli, ITC, CB in Itas z družbama Tycsa in Tréfileurope za določitev stopnje prodora vsakega od udeležencev v južne države (Španija, Italija, Francija, Belgija in Luksemburg) in za sprejetje zaveze, da se bodo dogovorile o kvotah z drugimi proizvajalci iz severne Evrope;
- klub Evropa, to je druga faza panevropskega sporazuma. Ta sporazum so maja 1997 sklenile družbe Tréfileurope, Nedri, WDI, DWK, Tycsa in Emesa („stalne udeleženske“ ali „šest proizvajalcev“), prenehal pa je septembra 2002. Sporazum je zadeval premostitev krize kluba Zürich, razdelitev novih kvot (izračunanih za obdobje od zadnjega četrletja 1995 do prvega četrletja 1997), razdelitev kupcev in določitev cen. Šest proizvajalcev se je dogovorilo o pravilih usklajevanja, vključno z imenovanjem koordinatorjev, odgovornih za izvajanje sporazumov v posameznih državah in usklajevanje z drugimi zainteresiranimi podjetji, dejavnimi v istih državah ali ki so imela iste kupce. Poleg tega so se njihovi predstavniki redno srečevali na več ravneh, da bi spremljali izvajanje sporazumov. Izmenjevali so si občutljive poslovne informacije. V primeru odstopanja od dogovorjenega ravnanja je bil uporabljen ustrezni sistem kompenzacije;

- usklajevanje, ki se nanaša na kupca družbo Addtek. V okviru tega panevropskega sporazuma je šest proizvajalcev, ki so se jim občasno pridružili italijanski proizvajalci in družba Fundia, vzdrževalo tudi dvostranske (ali večstranske) stike ter sodelovalo pri določanju cen in dodelitvi kupcev na *ad hoc* podlagi, če so imeli za to interes. Na primer, družbe Tréfileurope, Nedri, WDI, Tycsa, Emesa, CB in Fundia so uskladile vse cene in obseg prodaje za kupca družbo Addtek. Ti načrti so se v glavnem nanašali na Finsko, Švedsko in Norveško, pa tudi Nizozemsko, Nemčijo, baltske države ter srednjo in vzhodno Evropo. Usklajevanje v zvezi z družbo Addtek se je začelo v klubu Zürich v okviru panevropskega sporazuma in se nadaljevalo vsaj do konca leta 2001;
  - razprave med klubom Evropa in klubom Italia. V obdobju od najmanj septembra 2000 do septembra 2002 se je šest proizvajalcev, družbe ITC, CB, Redaelli, Itas in SLM redno sestajalo, da bi italijanska podjetja vključili v klub Evropa kot stalne člane. Italijanska podjetja so hotela povečati italijansko kvoto v Evropi, medtem ko je klub Evropa ohranjal *status quo*. S tem namenom so se odvijali sestanki v klubu Italia, da bi se določil enotni položaj, sestanki v klubu Evropa, da bi se preučil ta položaj in/ali določil lasten položaj, in sestanki med udeleženci kluba Evropa in italijanskimi predstavniki za doseg sporazuma o razdelitvi italijanske kvote na posameznem trgu. Vpletena podjetja so si izmenjevala poslovno občutljive informacije. Za potrebe razdelitve evropske kvote za vključitev italijanskih proizvajalcev so se ta podjetja dogovorila, da bodo uporabila novo referenčno obdobje (30. junij 2000 – 30. junij 2001). Ta podjetja so se dogovorila tudi o obsegu celotnega izvoza italijanskih proizvajalcev v Evropo, ki si ga bodo razdelila po državah. Hkrati so razpravljala o cenah, pri čemer so udeleženci kluba Evropa na evropski ravni želeli uvesti mehanizem določanja cen, ki so ga uporabljali italijanski proizvajalci v klubu Italia;
  - klub España. Hkrati s panevropskim sporazumom in klubom Italia se je pet španskih podjetij (Trefilerías Quijano, Tycsa, Emesa, Galycas in Proderac, pri čemer zadnje navedeno od maja 1994) in portugalski podjetji (Socitrel od aprila 1994 in Fapricela od decembra 1998) za Španijo in Portugalsko in za obdobje od vsaj decembra 1992 do septembra 2002 dogovorilo, da bodo ohranila svoj stabilen tržni delež, določila kvote, razdelila kupce, vključno z javnimi naročili, ter določila cene in plačilne pogoje. Poleg tega so si izmenjala občutljive poslovne informacije.
- 124 Za Komisijo vsi sporazumi, opisani zgoraj, predstavljajo značilnosti enotne in trajajoče kršitve člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP (točki 135 ali 609 obrazložitve izpodbijanega sklepa ali oddelek 12.2.2).
- 125 Natančneje, Komisija je presodila, da so bili zgoraj navedeni sporazumi del celovitega načrta o določitvi usmeritev delovanja udeležencev sporazuma na vseh geografskih območjih, in da „so ta podjetja omejila svoje posamično poslovno ravnanje za doseg enotnega protikonkurenčnega cilja in enotnega protikonkurenčnega poslovnega cilja, in sicer izkriviti oziroma odpraviti običajne konkurenčne pogoje na trgu JPN v EGP ter ustvariti splošno ravnovesje, zlasti z določitvijo cen in kvot, razdelitvijo kupcev in izmenjavo občutljivih poslovnih informacij“ (točka 610 obrazložitve izpodbijanega sklepa, glej tudi oddelek 9.3).
- 126 Komisija je v zvezi s tem navedla:
- „Načrt, ki so ga sprejele družbe DWK, WDI, Tréfileurope, Tycsa, Emesa, Fundia, Austria Draht, Redaelli, CB, ITC, Itas, SLM, Trame, Proderac, Fapricela, Socitrel, Galycas in Trefilerías Quijano (ne vse hkrati), je bil razvit in izvajan v obdobju najmanj 18 let prek tajnih dogovorov, posameznih sporazumov in/ali usklajenih ravnanj. Njegov enotni in skupni cilj je bil omejevanje konkurence med udeleženci z uporabo podobnih mehanizmov za doseg navedenega cilja (glej oddelek 9.3.1). Tudi kadar so bile pri izvajanju kakega sporazuma težave, so se drugi izvajali običajno.“ (točka 612 obrazložitve izpodbijanega sklepa)

Elementi, upoštevani v zvezi z družbo SLM

- 127 Komisija je v izpodbijanem sklepu ugotovila, da je družba SLM neposredno sodelovala v kartelu ter zlasti v klubu Italia in vključevanju italijanskih proizvajalcev v klub Evropa od 10. februarja 1997 do 19. septembra 2002 (točka 862 obrazložitve izpodbijanega sklepa).
- 128 Komisija se je v zvezi s tem sklicevala na naslednje elemente, predstavljene v točkah od 474 do 478 obrazložitve izpodbijanega sklepa v delu, ki se nanaša na posamično sodelovanje družbe SLM v klubu Italia:
- „(474) V zvezi z družbo SLM številne navedbe kažejo, da je bila z italijanskim sporazumom seznanjena od 18. decembra 1995, ko je bila sprejeta odločitev, da se med drugim tudi družba SLM obvesti o novih cenah, ki naj bi se uporabljale leta 1996 [...]. Prav tako je bila na sestanku 17. decembra 1996 [...] razdeljena preglednica, na kateri sta bila navedena dodelitev ton po posameznih kupcih in določitev glavnih dobaviteljev za nekatere kupce na italijanskem trgu v letu 1997. Čeprav so stolpci v zvezi z družbo SLM ostali prazni, je upoštevanje te družbe v preglednici pokazatelj, da so morali potekati pogovori med strankami oziroma da so bili vsaj načrtovani. Njen primer je bil znova predmet razprave na sestankih 17. januarja 1997 in 27. januarja 1997. Do prve dokazane dodelitve kvot družbi SLM je prišlo na sestanku 10. februarja 1997, ki ga Komisija zato šteje za datum začetka sodelovanja družbe SLM pri italijanskem sporazumu. Na roko napisani zapiski družbe ITC [...], izdelani na tem sestanku, namreč vsebujejo seznam količin, ki so jih (ali jih bodo) nekaterim kupcem dobavile družba SLM na eni strani ter družbe Redaelli, CB, Tyrsa, ITC [...] na drugi strani. V zapiskih družbe ITC je izrecno navedeno, da sta družbi CB In ITC informacije o prodaji družbe SLM dobili od [predstavnik družbe SLM]. O primeru družbe SLM so razpravljali tudi 7. aprila 1997. Poleg tega obstajajo natančni dokazi o udeležbi družbe SLM na več kot sto sestankih, povezanih z italijanskim trgov, med 15. aprilom 1997 in septembrom 2002. Kadar družba ni bila navzoča, so o njenem primeru razpravljali drugi člani kluba Italia, kar dokazuje njen stalni prispevek in sodelovanje v klubu Italia.
- (475) Družba SLM sama potrjuje, da je v klubu Italia sodelovala od konca leta 1999 do leta 2002 prek [dveh predstavnikov družbe SLM], in priznava, da se je leta 2001 uprava podjetja udeležila tudi nekaj sestankov evropskih proizvajalcev v hotelu Villa Malpensa. Nazadnje, družba SLM tudi izjavlja, da je bila na sestanku, ki je bil na sedežu družbe Redaelli konec leta 1998 ali na začetku leta 1999, povabljen k udeležbi na rednih sestankih oziroma k razpravi o omejitvah proizvodnje. To naj bi najprej zavrnila, vendar se je pozneje odločila, da bo pri tem sodelovala.
- (476) Družba SLM kljub temu izpodbija ugotovitve Komisije v zvezi z datumom začetka udeležbe v kartelu in zatrjuje, da je v klubu Italia sodelovala šele od konca leta 1999. Prvič, družba SLM trdi, da ni bila navzoča na sestanku 10. februarja 1997. Komisija vseeno ugotavlja, da listinski dokazi, s katerimi razpolaga v zvezi s sestankom 10. februarja 1997 (na roko napisani zapiski družbe ITC), dokazujejo podrobno dodelitev kvot za nekatere kupce, med drugim družbi SLM. Kot je bilo pojasnjeno zgoraj, je podatke sporočil [...] sam predstavnik družbe SLM [...], kar dokazuje, da je družba SLM delila svoje informacije pred sestankom. Njene domnevne odsotnosti s tega sestanka zato ni mogoče ugotoviti.
- (477) Tudi če je družba SLM 4. marca 1997 izrazila dvom o svojem prihodnjem položaju v kartelu, se je še naprej udeleževala sestankov kartela, in sicer že naslednji meseci, to je sestanka 15. aprila 1997, na katerem so bile določene cene surovin in prodajne cene za Francijo, Španijo in Nemčijo, razpravljali pa so tudi o prodaji, ki jo je družba Redaelli realizirala pri nekaterih kupcih, in ponudbah, ki sta jih družbi SLM in CB dali kupcem. Družba SLM se je namreč še naprej redno udeleževala sestankov kluba Italia in se pogovarjala z drugimi udeleženci kartela do datuma, ko je Komisija opravila preglede. V nasprotju s trditvijo družbe SLM njenih ‚pomislekov‘ nikakor ni mogoče razlagati kot prekinitev njene udeležbe v kartelu.

(478) Čeprav po navedbah družbe Redaelli družba SLM pri sporazumu o razdelitvi italijanskega trga ni sodelovala od vsega začetka, družbe ITC, Tréfileurope in CB potrjujejo udeležbo družbe SLM na sestankih kluba Italia. Čeprav je bila z italijanskim klubom seznanjena od začetka (odločitev članov, da obvestijo družbo SLM), Komisija na podlagi listinskih dokazov [...] meni, da se je trajajoče sodelovanje družbe SLM začelo 10. februarja 1997 in končalo 19. septembra 2002.“

129 Komisija je v točkah 649 in 650 obrazložitve izpodbijanega sklepa, to je v delu o enkratni, kompleksni in trajajoči naravi kršitve, poudarila naslednje:

„(649) Družba SLM je poleg tega, da je sodelovala v klubu Italia od 10. februarja 1997 [...], sodelovala tudi pri razpravah o širitvi kluba Evropa od 11. septembra 2000 [...]. Družba SLM ne zanika svoje navzočnosti na navedenem sestanku 11. septembra 2000. Vendar je družba SLM celo pred tem datumom vedela oziroma bi morala vedeti, da je klub Italia, v katerem je sodelovala, del širšega sistema, ki vključuje tudi panevropsko raven. Prvič, Komisija ima dokaz, da se je družba SLM v zgodnji fazi sodelovanja v klubu Italia srečala z družbami, ki so sodelovale v drugih klubih, kot so DWK, Tréfileurope (članica panevropskega sporazuma) in Tyrsa (članica panevropskega sporazuma in kluba Španija), in da je z njimi razpravljala o pogojih, ki se uporabljajo na evropske trgu. Na primer, na sestanku 15. aprila 1997 so obravnavale vprašanje cen v več evropskih državah (Francija, Španija in Nemčija) ter uvoz in izvoz [...]. Dalje, družba SLM je imela 29. novembra 1999 [...] sestanek z družbami Redaelli, Austria Draht, Tréfileurope, Tyrsa in DWK, na katerem so razpravljale ne le o cenah, ki sta jih v Španiji in na Portugalskem uporabljali dve podjetji članici kluba Španija, to je Emesa in Fapricela, ampak tudi o družbi Addtek, največjem kupcu na skandinavskem trgu, okoli katerega se je oblikoval ‚skandinavski klub‘ [...]. Družba SLM je sodelovala tudi pri razpravi o položaju in težavah evropskega trga 18. januarja 2000 (z družbami Redaelli, ITC, Itas, AFT/Tréfileurope Italia, CB, Nedri, Tyrsa in Tréfileurope). Družba SLM se je 21. februarja 2000 sestala z družbami Redaelli, ITC, Itas, Tréfileurope Italia, CB, Tréfileurope, DWK in Tyrsa (slednja je sodelovala prek telefona), s katerimi je razpravljala med drugim o obsegu prodaje v Španiji in zvišanju cen v Nemčiji [...]. Na sestanku družb SLM, Redaelli, ITC, Itas, CB, Tréfileurope Italia, DWK, Tyrsa in Trame 13. marca 2000 se je obravnaval položaj na Nizozemskem in v Švici. Družba Tréfileurope je 15. maja 2000 v navzočnosti družb SLM, ITC, Itas, Tréfileurope Italia, CB, SLM, Trame in DWK izjavila, da sta kluba Evropa in Italia v krizi. Nazadnje, družba SLM se je 12. junija 2000 udeležila sestanka z družbami Redaelli, ITC, ITAS, Tréfileurope Italia CB, Trame, Tyrsa in DWK, na katerem je bilo navedeno, da se klub Evropa pritožuje zaradi družbe Tyrsa [...].

(650) Zato je zadostno dokazano, da je družba SLM vsaj od 29. novembra 1999 vedela oziroma bi morala vedeti, da s sodelovanjem v klubu Italia sodeluje v širšem sistemu z več ravnmi, katerega cilj je stabilizirati trg JPN, da bi se preprečilo znižanje cen.“

130 Poleg tega je Komisija v odgovor na pripombe družbe SLM v zvezi z njenim sodelovanjem v klubu Italia pred koncem leta 1999 navedla naslednje:

„(863)

Družba SLM zanika sodelovanje pri kartelu in zlasti v klubu Italia do konca leta 1999. Njeno sodelovanje v klubu Italia od 10. februarja 1997 je vseeno jasno dokazano na podlagi listinskih dokazov in več izjav iz prijav zaradi prizanesljivosti, ki so jih vložile družbe ITC, Tréfileurope in CB [...]. Družba SLM trdi še, da se je kljub udeležbi na nekaterih sestankih kluba Italia odločila za agresivno poslovno politiko, da ni odobrila protipravnega sporazuma in da kadar je delila podatke s konkurenti, ti podatki niso bili nikoli dejanski in resnični, čeprav so bili verjetni. V zvezi s tem je dovolj ponoviti, da je vsak neposreden ali posreden stik med konkurenti, katerega namen ali posledica je vplivati na ravnanje resničnega ali potencialnega konkurenta na trgu ali takemu konkurentu razkriti ravnanje na trgu, za katero so se odločili ali se nameravajo odločiti, prepovedan [...]. Zgolj udeležba na sestankih s protikonkurenčno vsebino zato zadostuje za nastanek odgovornosti. Dejstvo, da družba

SLM ni upoštevala dogovorov kartela, ni pomembno. Goljufanje je namreč sestavni del vsakega kartela [...]. Poleg tega družba SLM sama priznava, da je bil njen cilj udeležbe na sestankih povečati število kupcev ali ga vsaj ohraniti.“

131 Komisija je v odgovor na pripombe družbe SLM v zvezi s klubom Evropa ugotovila naslednje:

„(864)

Družba SLM poleg tega zanika, da je sodelovala pri vključevanju italijanskih proizvajalcev v klub Evropa od 11. septembra 2000 do 19. septembra 2002. V zvezi s tem družba SLM trdi, da se je udeležila le devetih od 51 sestankov kluba Evropa v zelo pozni fazi in zgolj zaradi vztrajanja drugih italijanskih proizvajalcev. Družba SLM trdi še, da ni imela nobenega interesa sodelovati v klubu Evropa, ker ni imela certifikatov, zahtevanih za večino vpletenih držav. Nazadnje, po navedbah družbe SLM naj bi bila njena udeležba na sestankih kluba Evropa posledica malomarnosti.

(865)

Komisija ugotavlja, da se je v zgolj dvehletnem obdobju (od 11. septembra 2000 do 19. septembra 2002) družba SLM v rednih presledkih udeležila devetih sestankov kluba Evropa [...]. Ugotoviti je treba, da je bila navzočnost družbe SLM poleg tega pričakovana na dveh dodatnih sestankih (23. julija 2001 in 25. julija 2001). Zato je dokazano, da je družba SLM redna udeleženka kluba Evropa od njegove širitve. V teh okoliščinah razlogi ali interesi, zaradi katerih se je družba SLM udeleževala sestankov kartela, ali dejstvo, da ni imela certifikatov za nekatere, celo za večino držav, niso pomembni. Čeprav družba SLM ni imela certifikatov za vse države, ki jih je zajemal kartel, je njena udeležba na sestankih vseeno vplivala na njeno ravnanje, zlasti na njene odločitve, da zaprosi za certifikat [...]. Vsekakor je klub Evropa pokrival Italijo in več drugih držav, v katerih je družba SLM prodajala, tako da so jo razprave zanesljivo zanimale. Komisija nazadnje ponavlja, da domnevna malomarnost ne omogoča, da se podjetje izogne svoji odgovornosti za udeležbo v kartelu. Komisija zato sklepa, da je treba družbo SLM šteti za odgovorno za njeno sodelovanje v klubu Evropa od 11. septembra 2000 do 19. septembra 2002.

(866)

Vsekakor je tudi dokazano, da je družba SLM od 10. februarja 1997 sodelovala v klubu Italia [...]. Družba SLM je zato odgovorna za svojo udeležbo v kartelu od 10. februarja 1997 do 19. septembra 2002.“

Položaj družbe Ori Martin

132 Potem ko je Komisija v točki 866 obrazložitve izpodbijanega sklepa navedla, da je družba SLM odgovorna za svojo udeležbo v kartelu od 10. februarja 1997 do 19. septembra 2002, je položaj družbe Ori Martin opisala tako:

„(867) Družba SLM je od 1. januarja 1999 pod 100-odstotnim nadzorom družbe Ori Martin SA (ki je 31. oktobra 2001 na družbo Ori Martin Lux SA prenesla 2 %).

(868) Ker je bila družba Ori Martin od 1. januarja 1999 do 19. septembra 2002 (skoraj) 100-odstotna lastnica družbe SLM, Komisija meni, da je družba Ori Martin odločilno vplivala na družbo SLM.

(869) Družba Ori Martin v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah ne zanika dejstev, ki jih je ocenila Komisija, vendar trdi, da je ni mogoče šteti za solidarno odgovorno skupaj z družbo SLM. Predvsem trdi, da Komisija ni zadostno dokazala, da je odločilno vplivala na družbo SLM. Zatrjuje, da je taka domneva v nasprotju z načelom osebne odgovornosti, in trdi, da Komisija ni dokazala neposredne ali posredne vpletenosti družbe Ori Martin v kršitev.

- (870) Iz ustaljene sodne prakse [...] izhaja, da Komisija lahko domneva, da matične družbe odločilno vplivajo na hčerinsko družbo, ki je v njihovi 100-odstotni lasti. Kadar se tako domneva, mora matična družba izpodbiti domnevo s predložitvijo dokazov, da je njena hčerinska družba samostojno odločala o svojem ravnanju na trgu. To, da matična družba ne more predložiti zadostnih dokazov, potrjuje domnevo in je zadostna podlaga za pripis odgovornosti.
- (871) Trditev o neobstoju neposredne vpletenosti matične družbe v protikonkurenčno ravnanje in njena domnevna neseznanjenost nista pomembni. V nasprotju s to trditvijo pripis odgovornosti za kršitev, ki jo je storila hčerinska družba, matični družbi izhaja iz dejstva, da tvorita ta subjekta za potrebe pravil Skupnosti o konkurenci enotno podjetje, in ne iz dokaza o sodelovanju matične družbe pri kršitvi ali o njeni seznanjenosti s kršitvijo.
- (872) Nazadnje, Komisija v zvezi z načelom osebne odgovornosti ugotavlja, da je člen 101 [PDEU] naslovljen na „podjetja“, ki lahko zajemajo več pravnih subjektov. V tem okviru načelo osebne odgovornosti ni kršeno, dokler se različni pravni subjekti štejejo za odgovorne na podlagi okoliščin, ki so povezane z njihovo vlogo in ravnanjem v okviru istega podjetja. V primeru matičnih družb se odgovornost dokaže na podlagi njihovega izvajanja dejanskega nadzora nad poslovno politiko hčerinskih družb, ki jih dejstva bistveno zadevajo (glej oddelek 13).
- (873) Družba Ori Martin poleg tega trdi, da ni odločilno vplivala na družbo SLM, ki je vedno samostojno opravljala svojo dejavnost v sektorju JPN. To naj bi bilo dokazano s tem, da ni imela nobene obveznosti poročati družbi Ori Martin, ki je bila poleg tega finančni holding in zato ni odločala o njeni poslovni politiki.
- (874) Komisija ugotavlja, da zgolj to, da je podjetje finančni holding, ne izključuje tega, da odločilno vpliva na svoje hčerinske družbe. Družba Ori Martin je imela kot delničarka tudi interes in vlogo v svoji hčerinski družbi SLM, da bi zaščitila svoj finančni lastninski interes. Nazadnje, medtem ko družba Ori Martin trdi, da ni bila dejavna v sektorju, ki je bil predmet kartela, Komisija ugotavlja, da je bila njena hčerinska družba Ori Martin SpA dejavna v samem sektorju jekla in da so bile poslovne dejavnosti družbe SLM torej povezane s posli skupine. V teh okoliščinah družbe Ori Martin ni mogoče opredeliti kot zgolj holding, vsekakor pa se ne more izogniti svoji odgovornosti.
- (875) Posledično je ta sklep naslovljen na družbi SLM in Ori Martin. Družba SLM se šteje za odgovorno za obdobje od 10. februarja 1997 do 19. septembra 2002. Družba Ori Martin se šteje za solidarno odgovorno za kršitveno ravnanje družbe SLM v obdobju od 1. januarja 1999 do 19. septembra 2002.“

Izračun zneska globe, naložene družbama SLM in Ori Martin

¹³³ Znesek globe, naložene družbama SLM in Ori Martin, je Komisija izračunala v skladu z metodologijo iz smernic iz leta 2006 (točke od 920 do 926 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

¹³⁴ Komisija je upoštevala naslednje elemente izračuna:

- ugotovljena vrednost prodaje je bila določena na 15,86 milijona EUR (točka 5 obrazložitve prvega sklepa o spremembi);
- odstotek vrednosti prodaje družbe SLM, ki se je upošteval za izračun osnovnega zneska, je 19 % (točka 953 obrazložitve izpodbijanega sklepa);

- trajanje udeležbe v kartelu, ki je za družbo SLM pet let in sedem mesecev, za družbo Ori Martin pa tri leta in osem mesecev, povzroči uporabo množitelja 5,58 za družbo SLM in 3,66 za družbo Ori Martin (točka 7 obrazložitve prvega sklepa o spremembi);
- Komisija je uporabila koeficient 19 % za določitev dodatnega zneska (točka 962 obrazložitve izpodbijanega sklepa);
- osnovni znesek je bil določen na 19,8 milijona EUR (točka 9 obrazložitve prvega sklepa o spremembi);
- priznana ni bila nobena obteževalna ali olajševalna okoliščina;
- znesek globe pred uporabo praga 10 % prometa je bil določen na 19,8 milijona EUR (točka 10 obrazložitve prvega sklepa o spremembi);
- zahteva družbe SLM za znižanje na podlagi obvestila o prizanesljivosti je bila zavrnjena (točke od 1126 do 1129 obrazložitve izpodbijanega sklepa);
- znesek globe, določen po upoštevanju praga 10 %, se je znižal na 15,956 milijona EUR, tako da je pri globi, za plačilo katere je odgovorna le družba SLM, upoštevana meja 10 % prometa družbe (točki 17 in 19 obrazložitve drugega sklepa o spremembi);
- zahteva za znižanje zaradi upoštevanja zmožnosti plačila, ki jo je vložila družba SLM, je bila zavrnjena glede na znesek, ki je bil prvotno določen v izpodbijanem sklepu (točke od 1169 do 1172 obrazložitve izpodbijanega sklepa);
- končni znesek globe, naložene družbi SLM, je 15,956 milijona EUR za udeležbo v kartelu v obdobju od 1. januarja 1999 do 19. septembra 2002, za plačilo katerega je družba Ori Martin solidarno odgovorna v višini 14 milijonov EUR (člena 1 in 2 izpodbijanega sklepa ter točka 21 obrazložitve in člen 1(2) drugega sklepa o spremembi), pri čemer je družba SLM edina odgovorna za plačilo 1,956 milijona EUR za svojo udeležbo v kartelu v obdobju od 10. februarja 1997 do 31. decembra 1998 (člena 1 in 2 izpodbijanega sklepa in člen 1(2) drugega sklepa o spremembi).

(b) Povzetek načel

- 135 Iz člena 49(3) Listine o temeljnih pravicah je razvidno, da kazen ne sme biti nesorazmerna s kaznivim dejanjem.
- 136 V zvezi s tem člen 101(1) PDEU in člen 53(1) Sporazuma EGP izrecno določata, da so nezdružljivi s skupnim trgom vsi sporazumi in usklajena ravnanja, ki neposredno ali posredno določajo nakupne ali prodajne cene ali druge pogoje poslovanja ali omejujejo ali nadzorujejo proizvodnjo ali trge. Take kršitve, zlasti kadar gre za horizontalne omejevalne sporazume, so v sodni praksi opredeljene kot zelo resne, ker neposredno vplivajo na bistvene parametre konkurence na zadevnem trgu (sodba z dne 11. marca 1999, Thyssen Stahl/Komisija, T-141/94, Recueil, EU:T:1999:48, točka 675).
- 137 V skladu s členom 23(2) Uredbe št. 1/2003 lahko Komisija naloži globe podjetjem, ki so udeležena pri taki kršitvi, pri čemer za vsako podjetje, ki je udeleženo pri kršitvi, znesek globe ne presega 10 % njegovega celotnega prometa v predhodnem poslovnem letu. Člen 23(3) navedene uredbe določa tudi, da se pri določanju zneska globe poleg teže kršitve upošteva tudi njeno trajanje.
- 138 V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je treba pri odmeri glob upoštevati vse dejavnike, ki lahko vplivajo na presojo teže zgoraj navedenih kršitev, kot je med drugim vloga, ki jo je posamezna stranka imela pri kršitvi, in nevarnost, ki jo take kršitve pomenijo za cilje Unije. Kadar je kršitev

storilo več podjetij, je treba presoditi težo sodelovanja vsakega od njih (glej sodbo z dne 8. julija 1999, Hercules Chemicals/Komisija, C-51/92 P, Recueil, EU:C:1999:357, točka 110 in navedena sodna praksa).

- 139 Poleg tega je dejstvo, da podjetje ni bilo udeleženo pri vseh sestavnih elementih omejevalnega sporazuma ali da je imelo pri vidikih, pri katerih je bilo udeleženo, manjšo vlogo, treba upoštevati pri presoji teže kršitve in po potrebi pri določitvi globe (sodbi z dne 8. julija 1999, Komisija/Anic Participazioni, C-49/92 P, Recueil, EU:C:1999:356, točka 90, in z dne 7. januarja 2004, Aalborg Portland in drugi/Komisija, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, EU:C:2004:6, točka 86).
- 140 Zlasti v primeru enotne kršitve v smislu kompleksne kršitve, ki združuje vse sporazume in usklajena ravnanja na različnih trgih, na katerih niso prisotni vsi kršitelji in so morda le delno seznanjeni s celovitim načrtom, morajo biti sankcije individualizirane, tako da se morajo nanašati na ravnanja in značilnosti zadevnih podjetij (glej po analogiji sodbo z dne 7. junija 2007, Britannia Alloys & Chemicals/Komisija, C-76/06 P, ZOdl., EU:C:2007:326, točka 44).
- 141 V tem okviru načelo sorazmernosti pomeni, da je treba globo določiti sorazmerno glede na elemente, ki jih je treba upoštevati pri presoji objektivne teže kršitve kot take in pri presoji sorazmerne teže glede na udeležbo sankcioniranega podjetja pri kršitvi (glej v tem smislu in ob upoštevanju razlik med objektivno težo kršitve v smislu točk 22 in 23 Smernic iz leta 2006 in sorazmerno težo glede na udeležbo sankcioniranega podjetja pri kršitvi, ki se presoja glede na okoliščine tega podjetja v smislu točke 27 in naslednjih teh smernic, sodbo z dne 27. septembra 2006, Jungbunzlauer/Komisija, T-43/02, ZOdl., EU:T:2006:270, točke od 226 do 228 ter navedena sodna praksa).
- 142 Tako mora Komisija na področju sankcije, naložene za kršitev konkurenčnega prava v zvezi z omejevalnimi sporazumi spoštovati individualizacijo kazni glede na kršitev ob upoštevanju posebnega položaja vsakega kršitelja (glej v tem smislu sodbe z dne 15. septembra 2011, Lucite International in Lucite International UK/Komisija, T-216/06, EU:T:2011:475, točki 87 in 88, in z dne 14. maja 2014, Donau Chemie/Komisija, T-406/09, ZOdl., EU:T:2014:254, točka 92). Kršitelj, ki ni odgovoren za nekatere elemente enotne kršitve, torej pri izvajanju navedenih delov ni mogel imeti vloge. Zaradi omejenega obsega kršitve, ki je ugotovljena v zvezi z njim, je kršitev konkurenčnega prava v njegovem primeru nujno manjša kot kršitev, ki je pripisana kršiteljem, ki so bili udeleženi pri vseh delih kršitve.
- 143 V praksi se individualizacija kazni glede na kršitev izvrši v različnih fazah določanja zneska globe, kot je to v izpodbijanem sklepu.
- 144 Prvič, Komisija lahko ugotovi značilnost udeležbe podjetja pri kršitvi v fazi presoje objektivne teže enotne kršitve. V obravnavani zadevi so bili elementi, ki jih je upoštevala v tej fazi, prvič, vsebinska (primer družbe Fundia, ki je sodelovala le pri usklajevanju glede družbe Addtek) ali geografska omejenost (primer družb Socitrel, Socitrel, Fapricela in Proderac, ki so sodelovale samo v klubu España, ki se je nanašal le na Španijo in Portugalsko) udeležbe pri enotni kršitvi, in drugič, pozna seznanjenost s panevropskim vidikom te kršitve (maj 2001 za zgoraj navedena podjetja).
- 145 Drugič, Komisija lahko ugotovi značilnost udeležbe podjetja pri kršitvi v fazi presoje olajševalnih okoliščin, navedenih v točki 29 Smernic iz leta 2006, na podlagi splošne presoje vseh upoštevanih okoliščin (glej točko 27 Smernic iz leta 2006). Čeprav nobeno podjetje ni uspelo predložiti dokaza, da je bila kršitev storjena iz malomarnosti, je Komisija ugotovila, da je bila vloga družb Proderac in Trame (Emme) precej manjša od vloge drugih udeleženk omejevalnega sporazuma, in da jima je zato treba priznati znižanje globe (v obravnavani zadevi za 5 %).

- 146 Tretjič, Komisija lahko ugotovi značilnost udeležbe podjetja pri kršitvi v fazi po presoji objektivne teže kršitve ali olajševalnih okoliščin, na katere se sklicujejo zadevna podjetja. V točki 36 Smernic iz leta 2006 je navedeno, da lahko Komisija v nekaterih primerih naloži simbolično globo in da lahko, kot je navedeno v točki 37 teh smernic, zaradi posebnosti danega primera odstopi od splošne metodologije za določanje zneska glob.
- 147 V obravnavani zadevi pa Komisija niti v začetni fazi presoje teže kršitve kot take niti v poznejši fazi razprave o olajševalnih okoliščinah niti v katerikoli drugi fazi pri določanju zneska globe ni upoštevala posebnega položaja, ki sta ga zatrjevali tožeči stranki.
- 148 Zato je Komisija ob neobstoju kakršnekoli olajševalne okoliščine ali posebne okoliščine za tožeči stranki uporabila enako formulo kot pri sankcioniranju drugih podjetij, ki so bila udeležena pri vseh sestavnih elementih splošnega omejevalnega sporazuma in ne samo pri nekaterih od njih. Ta formula je taka: 19 % vrednosti prodaje JPN zadevnega podjetja v EGP (na podlagi teže kršitve kot take) pomnoženo s številom let in mesecev udeležbe pri kršitvi (trajanje posamične udeležbe družbe SLM pri kršitvi ali obdobje, za katero se pri družbi Ori Martin predpostavlja, da je na družbo SLM izvajala odločilni vpliv), čemur se prišteje še 19 % vrednosti prodaje JPN zadevnega podjetja v EGP iz naslova dodatnega zneska (dodatni znesek).
- 149 V primeru tožečih strank je bil rezultat te formule, to je globa v višini 19,8 milijona EUR, znižan na 15,956 milijona EUR, tako da je pri globi, za plačilo katere je odgovorna le družba SLM, upoštevana meja 10 % prometa družbe.
- 150 Očitke družb SLM in Ori Martin, da Komisija ni ustrezno upoštevala posebnosti udeležbe družbe SLM pri kršitvi, ko je določila znesek globe, je treba preučiti z vidika zgornjih ugotovitev.

2. Splošna neobrazloženost in splošni očitki o pristranskosti

- 151 Uvodoma družba SLM navaja, da ne razume, kako je Komisija določila znesek globe in kako ga je razdelila med njo in družbo Ori Martin. Taka kršitev obveznosti obrazložitve bi morala povzročiti razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa in njegovo spremembo.
- 152 Vendar se pokaže, da navedbe, ki jih je Komisija podala v izpodbijanem sklepu in so povzete v točkah 133 in 134 zgoraj, družbi SLM omogočajo, da razume različne elemente, ki so se upoštevali za določitev zneska globe. Iz izpodbijanega sklepa je tudi razvidno, da je Komisija v njem navedla razloge, iz katerih je lahko sklepala, da sta družbi SLM in Ori Martin solidarno odgovorni za plačilo dela globe, s katero se sankcionira udeležba družbe SLM pri kršitvi v obdobju od 1. januarja 1999 do 19. septembra 2002 (točke od 867 do 875 obrazložitve izpodbijanega sklepa in točka 132 zgoraj).
- 153 Poleg tega družba SLM Komisiji očita, da vedno odloči v njeno škodo, ko elementi, ki jih ima na voljo, niso skladni z njeno obtožbo.
- 154 V zvezi s tem ob upoštevanju navedb, podanih v izpodbijanem sklepu in zlasti v prilogah 2 in 3 k temu sklepu, ki pojasnjujejo vsebino različnih dokazov, ki jih je Komisija zbrala v zvezi s kluboma Zürich/Evropa in klubom Italia, ne more biti dovolj zatrjevati, da je Komisija ravnala pristransko ali nepravilno, zgolj zato, ker je dala prednost drugemu pojasnilu, in ne tistemu, ki ga je predlagala družba SLM. Pristranskosti ni mogoče izpeljati le iz tega, da se je upravni postopek končal z izidom, ki je bil neugoden za družbo SLM.
- 155 Tožbene razloge, ki jih je družba SLM navedla v zvezi s splošno neobrazloženostjo in splošnim očitkom o pristranskosti, je zato treba zavrniti kot neutemeljene.

3. Elementi, upoštevani za določitev osnovnega zneska globe (vrednost prodaje, teža, trajanje, dodatni znesek)

156 Glede elementov, ki so se upoštevali za določitev osnovnega zneska globe, je treba preučiti te očitke: očitek, ki ga je družba SLM navedla v okviru četrtega tožbenega razloga v zvezi z vrednostjo prodaje, povezane s kršitvijo; peti tožbeni razlog družbe SLM ter prvi in drugi očitek družbe Ori Martin v zvezi s presojo teže kršitve in določitvijo dodatnega zneska; šesti tožbeni razlog družbe SLM, ki je v okviru sklicevanja na kršitev načela sorazmernosti in načela enakega obravnavanja prav tako povezan s presojo teže kršitve, in sedmi tožbeni razlog družbe SLM v zvezi s presojo trajanja kršitve.

(a) Vrednost prodaje, povezane s kršitvijo

Trditve strank

157 Družba SLM navaja, da iz točke 865 obrazložitve izpodbijanega sklepa izhaja, da je v klubu Evropa sodelovala šele od septembra 2000. Za obdobje pred tem naj se zato prodaja, realizirana zunaj Italije, ne bi smela upoštevati za določitev zneska globe. Izpodbijani sklep naj bi bilo treba spremeniti tako, da bi se vrednost prodaje, realizirane zunaj Italije, upoštevala le za obdobje, v katerem je družba SLM sodelovala v klubu Evropa.

158 Komisija trdi, da se je družba SLM vsaj od leta 1995 in do septembra 2002, poleg sodelovanja pri panevropskih sporazumih, udeleževala protikonkurenčnih sestankov tako v zvezi z Italijo kot z izvozom iz Italije v preostali del Evrope. Zato naj bi bilo objektivno utemeljeno določiti osnovni znesek ob upoštevanju vrednosti evropske prodaje družbe SLM.

Presoja Splošnega sodišča

159 Iz točke 13 Smernic iz leta 2006 izhaja, da „[bo Komisija] [z]a določitev osnovnega zneska globe, ki se naloži, [...] uporabila vrednost prodaje blaga ali storitev podjetja, neposredno ali posredno povezane s kršitvijo, v upoštevnem geografskem območju znotraj ozemlja EGP“. Komisija je v isti točki pojasnila, da „bo običajno uporabila prodajo podjetja v zadnjem celem poslovnem letu njegove udeležbe pri kršitvi“. Iz točke 37 Smernic iz leta 2006 namreč izhaja, da je „[v] teh smernicah [...] predstavljena splošna metodologija za določanje glob, vendar lahko Komisija zaradi posebnosti posamezne zadeve [...] utemeljeno odstopi od te metodologije [...]“

160 Prvič, v obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da se je Komisija za opredelitev geografskega območja, upoštevnega za določitev vrednosti prodaje, v bistvu sklicevala na geografsko območje, ki ga je pokrival klub Zürich in nato klub Evropa.

161 Komisija je tako v točki 932 obrazložitve izpodbijanega sklepa navedla, da je „[o]d leta 1984 do leta 1995 (obdobje kluba Zürich) [to območje] vključevalo Nemčijo, Francijo, Italijo, Nizozemsko, Belgijo, Luksemburg, Španijo in Avstrijo“, da je „[o]d leta 1992 (v okviru dogovorov kluba España) [...] vključevalo tudi Portugalsko“ in da je „[o]d leta 1996 do leta 2002 (obdobje krize kluba Zürich, ko so bili pripravljene dogovori kluba Evropa na področju kvot, obdobje kluba Evropa in obdobje razširitve) [...] geografsko območje vključevalo iste države kot v obdobju kluba Zürich, vključno s Portugalsko, pa tudi Dansko, Švedsko, Finsko in Norveško“.

162 Da bi Komisija upoštevala časovni razvoj zadevnega geografskega območja, je vseeno pojasnila, da iz upoštevane vrednosti prodaje izključuje prodajo, realizirano na Portugalskem pred 15. decembrom 1992, ter prodajo, realizirano na Danskem, Švedskem, Finskem in Norveškem pred 9. januarjem 1996. Zaradi upoštevanja pristopa k Uniji oziroma začetka veljavnosti Sporazuma EGP je Komisija tudi pojasnila, da ne bo upoštevala prodaje, realizirane v Španiji pred 1. januarjem 1986, in prodaje, realizirane v Avstriji, na Finskem, Švedskem in Norveškem pred 1. januarja 1994. Poleg tega je glede

družbe Fundia, katere udeležba v kartelu je bila omejena na usklajevanje v zvezi z družbo Addtek, navedla, da bo upoštevala le prodajo, ki jo je ta družba realizirala pri tem kupcu (točke 932, 933 in 935 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

- 163 Komisija je torej v izpodbijanem sklepu upoštevala nekatere elemente, povezane s časovnim razvojem kartela, s spremembo področja uporabe pravil, ki se uporabljajo, ali z načini udeležbe podjetja pri kršitvi, da je razlikovala med dvema ali več položaji, ko je bilo treba določiti vrednost prodaje, ki se upošteva. To je toliko bolj potrebno, ko gre za enotno kršitev, ki je v resnici kompleksna, kakršna je kršitev, ki je sankcionirana v izpodbijanem sklepu in zajema „vse sporazume in usklajena ravnanja v sektorju JPN na notranjem trgu in od 1. januarja 1994 v EGP“ v obdobju od 1. januarja 1984 do 19. septembra 2002.
- 164 Drugič, iz spisa je razvidno, da vrednost prodaje, ki jo je Komisija uporabila kot izhodišče za določitev zneska globe, to je 15,863 milijona EUR, ustreza vrednosti prodaje JPN, ki jo je družba SLM realizirala leta 2001 v različnih državah, v zvezi s katerimi je bila zaprosena za informacije (to je v Nemčiji, Franciji, Italiji, Belgiji, na Nizozemskem, v Luksemburgu, Španiji, na Portugalskem, Danskem, v Avstriji, na Švedskem, Finskem in Norveškem).
- 165 Z geografskega vidika je bila skoraj celotna prodaja družbe SLM realizirana v Italiji (približno 96,5 %), preostali del je bil realiziran v Avstriji, Nemčiji ali Franciji (približno 3,5 %).
- 166 Iz spisa je razvidno tudi, da je družba SLM dobila tehnična soglasja, potrebna za trženje JPN še v drugih državah Evrope, in ne le v Italiji, šele avgusta 2000 za Nemčijo in Francijo, julija 2001 za Avstrijo in januarja 2002 za Nizozemsko. Družba SLM je šele po prenehanju kršitve, in sicer julija 2006 za Španijo in aprila 2007 za Belgijo, pridobila potrebni tehnični soglasji za ti državi.
- 167 Družba SLM je v odgovoru z dne 9. septembra 2009 na zahtevo Komisije za pojasnila pojasnila še, da je bila prodaja, realizirana v Avstriji pred homologacijo njenih proizvodov julija 2001, namenjena „avstrijskim trgovcem, ki so te proizvode prodajali naprej v drugih državah, in ne v Avstriji“. Iz informacij, poslanih Komisiji, je dejansko razvidno, da je SLM realizirala nekaj prodaje v Avstriji v letih 1999 in 2000.
- 168 Tretjič, kot trdi družba SLM, je treba navesti, da je Komisija v tej zadevi menila, da čeprav je družba SLM sodelovala v klubu Italia od 10. februarja 1997 do 19. septembra 2002 in čeprav je od 29. novembra 1999 vedela oziroma bi morala vedeti, da s sodelovanjem v klubu Italija sodeluje v širšem sistemu, je bilo njeno sodelovanje v klubu Evropa ugotovljeno le od 11. septembra 2000 (točke 650, 865 in 866 obrazložitve izpodbijanega sklepa).
- 169 Zato je treba pri upoštevanju načinov sodelovanja družbe SLM pri kršitvi razlikovati med dvema obdobjema: prvim obdobjem od 10. februarja 1997 do 10. septembra 2000, ki ustreza sodelovanju družbe SLM v klubu Italia, in drugim obdobjem od 11. septembra 2000 do 19. septembra 2002, v katerem je družba SLM sodelovala tako v klubu Italija kot v klubu Evropa.
- 170 V zvezi z drugim obdobjem je ob upoštevanju geografskega območja, ki ga zadeva sodelovanje družbe SLM v klubih Italia in Evropa, objektivno utemeljeno določiti znesek globe ob upoštevanju vrednosti evropske prodaje družbe SLM. Tako se pokaže, da je družba SLM v tem obdobju dejansko prodajala v Italiji in tudi v Avstriji, Nemčiji in Franciji.
- 171 V zvezi s prvim obdobjem pa je treba preveriti, ali je na podlagi geografskega območja, ki se nanaša na sodelovanje družbe SLM v klubu Italia, mogoče objektivno utemeljeno določiti znesek globe ob upoštevanju vrednosti evropske prodaje družbe SLM.

- 172 To vprašanje se ne postavlja za prodajo, realizirano v Italiji, ki predstavlja 96,5 % vrednosti prodaje družbe SLM, upoštevane za določitev zneska globe, ker je bila ta prodaja očitno predmet kluba Italia v prvem obdobju.
- 173 Kar zadeva Avstrijo, ki predstavlja približno 2 % vrednosti prodaje družbe SLM, upoštevane za določitev zneska globe, je treba poudariti, da na podlagi nobenega elementa, navedenega v tej zadevi, ni mogoče ugotoviti, da je bila ta država predmet razprav v klubu Italia, pri katerih je bila družba SLM navzoča od 10. februarja 1997 do 10. septembra 2000. Splošno sodišče je na obravnavi Komisijo zaprosilo, naj opredeli dokaze, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti, da so bile v času sodelovanja družbe SLM pri kršitvi kvote za izvoz iz Italije v Avstrijo ali občutljive poslovne informacije v zvezi s prodajo JPN v Avstriji omenjene v navzočnosti predstavnikov družbe SLM, in Komisija je odgovorila, da takih dokazov ne more predložiti.
- 174 V tem okviru za določitev zneska globe ob upoštevanju teže in trajanja kršitve, ki jo je storila družba SLM, ni mogoče za celotno trajanje njene udeležbe v kartelu upoštevati vrednosti prodaje, realizirane v državi, ki ni bila predmet razprav, pri katerih bi bila ta družba navzoča v okviru kluba Italia. Vrednost prodaje, realizirane v Avstriji, je zato mogoče upoštevati le za trajanje, ki ustreza obdobju, v katerem je družba SLM sodelovala v klubu Evropa.
- 175 Kar zadeva Nemčijo in Francijo, ki predstavljata približno 1,5 % vrednosti prodaje družbe SLM, upoštevane za določitev zneska globe, Komisija pravilno ugotavlja, da je imel klub Italia ne le nacionalno, ampak tudi zunanjo razsežnost, ker je večkrat prišlo do razprav – v navzočnosti ali brez navzočnosti predstavnika družbe SLM – da bi določili kvote za izvoz iz Italije ali izmenjali občutljive poslovne informacije o položaju v Nemčiji ali Franciji ali v drugih državah.
- 176 Tako se za obdobje od 10. februarja 1997 do 10. septembra 2000 glede na navedbe o sestankih kluba Italia v Prilogi 3 k izpodbijanemu sklepu pokaže, da je bil 15. aprila 1997 v navzočnosti predstavnika družbe SLM predmet razprave med drugim „določit[i] cene surovin in prodajne cene v Franciji, Španiji in Nemčiji (v Nemčiji od septembra 1997 do januarja 1998)“. Prav tako so brez navzočnosti predstavnika družbe SLM udeleženci sestanka 22. oktobra 1997 „izmenja[li] informacije o cenah v Nemčiji, Belgiji in na Nizozemskem“, udeleženci sestanka 29. novembra 1999 pa so „razprav[ljali] o svojih potrebah, španskem trgu [in] cenah v Španiji in na Portugalskem“. Poleg tega se je na sestanku 21. februarja 2000, na katerem je bil navzoč predstavnik družbe SLM, razpravljalo o „povečanju cen v Nemčiji za ,40 %“.
- 177 Vendar tudi če se je v obdobju od 10. februarja 1997 do 10. septembra 2000 občasno omenjal položaj v Nemčiji in Franciji, se pokaže tudi, da je lahko družba SLM prodajala v teh državah šele od avgusta 2000 in da je bila glede na podatke, ki jih je v zvezi s tem ta družba Komisiji poslala v odgovoru z dne 9. septembra 2009 na zahtevo za pojasnila, taka prodaja realizirana šele v letu 2000 za Nemčijo in v letu 2001 za Francijo.
- 178 V tem okviru za določitev zneska globe ob upoštevanju teže in trajanja kršitve, ki jo je storila družba SLM, ni mogoče za celotno trajanje njene udeležbe v kartelu upoštevati vrednosti prodaje, realizirane v državah, v katerih družba SLM najprej ni bila prisotna, predvsem ker ni imela dovoljenja za trženje svojih proizvodov v teh državah. Vrednost prodaje družbe SLM v Nemčiji in Franciji se zato lahko upošteva šele od datuma, ko se je ta prodaja začela, in sicer v letu 2000 za Nemčijo in v vsakem primeru v letu 2001 za Francijo.
- 179 Skratka, ob upoštevanju kompleksne narave zadevne kršitve, sestavljene iz več ločenih sestavnih delov, med katerimi sta klub Italia in klub Evropa, in nazadnje zaradi upoštevanja načinov sodelovanja družbe SLM pri kršitvi, ki se ji očita, ni objektivno utemeljeno upoštevati vso evropsko prodajo družbe SLM kot izhodišče za določitev zneska globe ob upoštevanju teže in trajanja kršitve, ki jo je storila družba SLM.

180 Posledice zgoraj navedenega za določitev zneska globe bodo preučene v nadaljevanju v okviru izvrševanja neomejene sodne pristojnosti s strani Splošnega sodišča.

(b) Delež vrednosti prodaje, določen glede na stopnjo teže kršitve

Trditve strank

181 Družbi SLM in Ori Martin trdita, da odločitev Komisije, da delež vrednosti prodaje, upoštevane za presojo stopnje teže kršitve, določi na 19 %, ni zadostno obrazložena in pomeni kršitev načela sorazmernosti, načela enakega obravnavanja in načela individualizacije kazni. Prvič, na tej ravni naj bi se morala upoštevati nevpletenost družbe SLM, kar zadeva evropsko razsežnost kartela, vsaj do septembra 2000. Družba SLM naj ne bi sodelovala niti v klubu Zürich, niti v klubu España, niti v sporazumu za jug, niti v sporazumu za sever na skandinavskem trgu, niti v javnih razpisih družbe Addtek. Prav tako naj ne bi bila med stalnimi člani kluba Evropa in naj ne bi nikoli zagotavljala usklajevanja v okviru kartela. 19-odstotna stopnja naj bi morala biti določena le za podjetja, ki so dala pobudo za kartel in so bila močno vpletena v njegovo izvajanje. Drugič, Komisija naj bi morala upoštevati tudi konkretne učinke kršitve, ko je presojala njegovo težo. Tretjič, poleg tega, da naj bi bil znesek glob, naloženih za sankcioniranje kršitve, precej višji od zneska glob, ki so bile v preteklosti naložene za sankcioniranje kartelov, in da naj bi navedeni znesek predstavljal več kot le promet v sektorju leta 2001, naj bi bila kazen za družbo SLM tri in pol krat višja od kazni za družbo Redaelli, ki je v kartelu na evropski in italijanski ravni sodelovala od leta 1984, šestkrat višja od kazni za družbo Emme, katere vsebina in trajanje udeležbe v kartelu sta podobna kot pri družbi SLM, sedemkrat višja od kazni za družbo CB in štirikrat višja od kazni za družbo ITC, ki sta bili bolj vpleteni kot družba SLM. Splošno sodišče naj bi torej moralo znatno znižati znesek globe, da bi upoštevalo dejansko vlogo družbe SLM pri kršitvi in neobstoj konkretnih učinkov njene udeležbe v kartelu na trg ter da bi omogočilo zagotovitev enotne obravnave družbe SLM in drugih sankcioniranih podjetij.

182 Komisija izpodbija to argumentacijo.

Presoja Splošnega sodišča

183 Različni očitki, predstavljeni zgoraj, se nanašajo na rezultat presoje teže kršitve, ki jo je Komisija opravila ob upoštevanju splošne metodologije, določene v smernicah iz leta 2006.

184 V zvezi s tem točke od 19 do 23 smernic iz leta 2006 določajo:

„(19)

Osnovni znesek globe bo povezan z deležem vrednosti prodaje, določenim glede na stopnjo teže kršitve, pomnoženo s številom let trajanja kršitve.

(20) Teža kršitve se bo presodila v vsakem posameznem primeru za vsako vrsto kršitve, ob upoštevanju vseh relevantnih okoliščin zadevnega primera.

(21) Praviloma bo upoštevani delež vrednosti prodaje določen v višini do 30 % vrednosti prodaje.

(22) Pri odločitvi, ali bi moral biti delež vrednosti prodaje, ki se upošteva v posameznem primeru, v spodnjem ali zgornjem delu tega razpona, bo Komisija upoštevala več dejavnikov, kot so narava kršitve, skupni tržni delež vseh zadevnih podjetij, geografski obseg kršitve in dejstvo, ali je bila kršitev izvršena ali ne.

(23) Horizontalni sporazumi o določitvi cen, razdelitvi trga in omejitvi proizvodnje, ki so na splošno tajni, štejejo zaradi svoje narave same med najtežje omejitve konkurence. Z vidika politike konkurence jih je treba preganjati z visokimi globami. Posledično bo upoštevani delež prodaje pri takih kršitvah na splošno v zgornjem delu omenjenega razpona.“

185 Komisija je v točki 953 obrazložitve izpodbijanega sklepa sklenila, da je v razponu do 30 % delež vrednosti prodaje družbe SLM, upoštevan za presojo teže kršitve, 19 %.

186 Glede na navedbe v izpodbijanem sklepu je bil ta delež določen glede na štiri dejavnike, ki so kot primeri navedeni v točki 22 smernic iz leta 2006.

187 Prvič, Komisija je v zvezi z naravo kršitve navedla, da so bila „vsa podjetja, razen družbe Fundia, [...] vpletena v razdelitev trga (določanje kvot), dodelitev kupcev in horizontalno določanje cen“ ter da „ti dogovori spadajo med najbolj škodljive omejitve konkurence, ki izkrivljajo glavne parametre konkurence“ (točka 939 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

188 Drugič, Komisija je v zvezi s skupnim tržnim deležem podjetij, za katera je bilo kršitev mogoče dokazati, menila, da ga je mogoče „oceniti na okrog 80 %“ (točka 946 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

189 Tretjič, Komisija je v zvezi z geografskim obsegom kršitve poudarila, da se je ta „postopoma spreminjal“, da je „od leta 1984 do leta 1995 vključeval Nemčijo, Francijo, Italijo, Nizozemsko, Belgijo, Luksemburg, Španijo in Avstrijo“ ter da je „od leta 1996 do leta 2002 [...] kršitev vključevala iste države in še Portugalsko, Dansko, Švedsko, Finsko in Norveško (točka 947 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

190 Četrtrič, Komisija je v zvezi z izvajanjem kršitve ugotovila, da „čeprav sporazumi niso bili vedno povsem uresničeni, pa so se izvajali“ (točka 950 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

191 Trditve tožečih strank je treba preučiti glede na te ugotovitve.

192 Prvič, družbi SLM in Ori Martin trdita, da bi morala Komisija za določitev deleža vrednosti prodaje upoštevati manjšo odgovornost družbe SLM za kršitev v primerjavi z odgovornostjo drugih podjetij, ki so bila bolj oziroma dlje vpletena. Tožeči stranki s tem zatrjujeta, da Komisija ni zadostno individualizirala svojega sklepanja, da bi upoštevala posebnosti sodelovanja družbe SLM pri kršitvi.

193 Vendar se glede na splošno metodologijo, določeno v smernicah iz leta 2006, pokaže, da Komisija take individualizacije kazni običajno ne opravi v začetni fazi določanja osnovnega zneska, ampak v poznejši fazi prilagoditev tega zneska, in celo v še poznejši fazi, če se to izkaže za potrebno.

194 V fazi določitve osnovnega zneska je treba ugotoviti, da Komisija podjetij, ki so delovala kot voditelji ali koordinatorji različnih vidikov enotne kršitve, ni obravnavala drugače kot podjetja, ki so se kršitvi le pridružila. Komisiji se prav tako ni zdelo koristno razlikovati med podjetji, ki so najprej sodelovala le v klubu Italia, in podjetji, ki so hkrati sodelovala v klubu Italia in klubu Zürich ali klubu Evropa, ker se po njenem mnenju „geografski obseg kluba Italia v veliki meri prekriva z geografskim obsegom panevropskih sporazumov“ (točka 949 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

195 V obravnavani zadevi tožeči stranki kot takih ne izpodbijata nobene izmed štirih ugotovitev, do katerih je prišla Komisija, da je utemeljila odločitev, da delež vrednosti prodaje, upoštevane za presojo stopnje teže kršitve, določi na 19 %. Vse te ugotovitve so objektivno dokazane na podlagi dokazov iz spisa, ki so v zvezi s tem navedeni v izpodbijanem sklepu, in veljajo za kršitev na splošno, in ne posebej za družbo SLM.

- 196 Poleg tega, kadar je treba določiti delež vrednosti prodaje, ki se upošteva za presojo stopnje teže kršitve, ni mogoče zatrjevati, da Komisija ni upoštevala dejstva, da družba SLM ni sodelovala v klubu Zürich ali pri drugih vidikih kartela, ker je bil ta delež uporabljen le od trenutka, ko je družba SLM sodelovala pri kršitvi, in velja le za prodajo družbe SLM, povezano s kršitvijo (glej v zvezi s tem točke od 159 do 180 zgoraj).
- 197 Prvi tožbeni razlog je treba torej zavrniti kot neutemeljen.
- 198 Drugič, kar zadeva vpliv, ki bi ga lahko imela trditev, da kartel ni imel pričakovanih učinkov na trg, je treba poudariti, da je Komisija v tej zadevi navedla, da je glede na obstoj sporazumov in usklajenih ravnanj, katerih namen je omejevanje konkurence, upoštevanje njihovih konkretnih učinkov na trg odvečno. Komisija je v obravnavani zadevi vseeno navedla, da je mogoče domnevati take učinke, ker je bilo dokazano, da so bili zgoraj navedeni sporazumi vsaj delno izvedeni (točke od 676 do 681 obrazložitve izpodbijanega sklepa).
- 199 Vsekakor pa Komisija, ko je določila delež vrednosti prodaje, upoštevane za presojo stopnje teže kršitve, ni navedla učinkov kršitve na trg, ampak le dejstvo, da se je kršitev izvajala.
- 200 Sicer pa je treba ugotoviti, da je v obravnavani zadevi delež vrednosti prodaje, ki ga je ugotovila Komisija, na spodnjem delu zgornjega dela razpona (od 15 do 30 %), čeprav je Komisija v smernicah iz leta 2006, potem ko je navedla, da je kartel, kakršen se obravnava v tej zadevi, med najresnejšimi omejitvami konkurence in da ga je treba strogo sankcionirati, pojasnila, da bo v takem primeru upoštevani delež prodaje na splošno v zgornjem delu omenjenega razpona.
- 201 V teh okoliščinah je dovoljeno sklepati, da če bi Komisija dejansko ugotovila konkretne učinke, bi določila višji delež kot 19 %.
- 202 Drugi očitek je zato treba zavrniti kot brezpredmeten zaradi stopnje teže, ki jo je Komisija izbrala v tej zadevi, in iz razlogov, navedenih v utemeljitev te odločitve.
- 203 Tretjič, takoj je treba zavrniti očitek, ki temelji na splošno nesorazmerni naravi glob, naloženih za sankcioniranje kršitve, glede na preteklo prakso Komisije ali vrednost sektorja JPN v Evropi. Tako vprašanje, ki se nanaša na politiko konkurence, ki jo Komisija izvaja za kaznovanje kartelov, presega okvir sodnega nadzora izpodbijanega sklepa. V obravnavani zadevi ni treba odločiti o skupnem znesku glob, ki jih je Komisija naložila v preteklosti, ali predvideti absolutno vrednost skupnega zneska sankcij, naloženih zaradi kartela JPN.
- 204 Prav tako je treba v zvezi z očitkom, ki temelji na zatrjevanih razlikah med družbo SLM in tem ali drugim podjetjem, ki so bila sankcionirana v izpodbijanem sklepu, navesti, da se sodni nadzor v tej fazi nanaša na presojo, ki jo je Komisija opravila v izpodbijanem sklepu, ko je na 19 % določila delež vrednosti prodaje, upoštevane za presojo stopnje teže kršitve. Ta presoja pa ni bila opravljena ob upoštevanju končnega rezultata, to je nazadnje naloženega zneska globe, potem ko je bil eventualno prilagojen zaradi upoštevanja nekaterih okoliščin, ampak v predhodni fazi določitve deleža vrednosti prodaje, ki se upošteva za določitev osnovnega zneska globe. Končni znesek globe je torej odvisen od dejavnikov, lastnih vsakemu izmed teh podjetij, kot so na primer sodelovanje v okviru obvestila o prizanesljivosti ali najvišji zakonski prag 10 % skupnega prometa. V obravnavani zadevi je treba ta očitek zavrniti kot neutemeljen, ker niso bile navedene trditve, na podlagi katerih bi bilo mogoče sklepati, da je položaj družb Redaelli, CB ali ITC primerljiv s položajem družbe SLM v zvezi z vsemi dejavniki, ki jih je Komisija upoštevala za presojo položaja teh podjetij.
- 205 Končno, glede očitka nezadostne obrazložitve je treba ugotoviti, da so v sklepu pravno zadostno navedeni elementi, ki so se upoštevali pri določitvi deleža vrednosti prodaje družbe SLM, upoštevane za presojo teže kršitve (točke od 936 do 953 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

206 Člena 296 PDEU sicer ni mogoče razlagati tako, da mora Komisija v sklepih pojasniti razloge, zaradi katerih – glede izračuna globe – ni sprejela drugačnega pristopa, kot ga je dejansko sprejela v izpodbijanem sklepu (glej v tem smislu sodbo z dne 19. maja 2010, IMI in drugi/Komisija, T-18/05, ZOdL, EU:T:2010:202, točka 153 in navedena sodna praksa).

207 Iz zgornjega izhaja, da je treba očitke tožečih strank v zvezi z deležem vrednosti prodaje, določenim glede na stopnjo teže kršitve, zavrnil.

(c) Trajanje udeležbe družbe SLM v kartelu

Trditve strank

208 Družba SLM predlaga, naj se izpodbijani sklep razglasi za ničen v delu, v katerem ji je pripisano sodelovanje v klubu Italia od februarja 1997 namesto od konca leta 1999. Komisija naj predvsem ne bi upoštevala več bistvenih okoliščin, na podlagi katerih bi bilo mogoče ovreči datum začetka sodelovanja družbe SLM v klubu Italia. Prvič, na sestanku 10. februarja 1997 naj ne bi bil navzoč noben predstavnik družbe SLM. Drugič, na naslednjem sestanku 4. marca 1997 naj bi bilo sporočeno, da se družba SLM še ni odločila za vključitev v klub Italia, družba Redaelli pa naj bi poleg tega izjavila, da družba SLM ni bila udeležena pri sporazumu o razdelitvi italijanskega trga. Tretjič, na sestanku aprila 1998 naj bi bilo navedeno, da družba SLM, ki je bila znova odsotna, izvaja agresivno politiko. Četrto, iz prijave zaradi prizanesljivosti družbe Redaelli z dne 20. marca 2003 naj bi bilo razvidno, da se je družba SLM začela udeleževati sestankov šele konec leta 1999, kar je potrdila družba Tréfileurope. Petič, edini računi, ki jih je izdala oseba, zadolžena za preverjanja, ki so bili najdeni v zvezi z družbo SLM, naj bi se nanašali na preverjanja, opravljena od marca 2000, in ne na obdobje pred tem.

209 Komisija izpodbija to argumentacijo. Opozarja na pojem in vsebino enotne kršitve, ki je obstajala od ustanovitve kluba Zürich leta 1984 in pri kateri je družba SLM sodelovala od 10. februarja 1997, ko je pristopila k načrtu, ki se je že izvajal. Kar zadeva sestanek 10. februarja 1997, naj bi bilo to prvo neposredno sodelovanje družbe SLM v kartelu, kot je razvidno iz dodelitve kvot in sporočenih podatkov, ki jih je posredoval predstavnik družbe SLM.

Presoja Splošnega sodišča

210 Družba SLM ne zanika sodelovanja v klubu Italia od konca leta 1999. To je priznala kmalu po pregledih, ki jih je Komisija opravila septembra 2002. Družba SLM pred Splošnim sodiščem ne zanika niti tega, da je sodelovala v zadnji fazi kluba Evropa, to je od njegove povezave s klubom Italia, ki je trajala od septembra 2000 do 19. septembra 2002.

211 Nasprotno pa družba SLM zanika, da je v klubu Italia sodelovala od 10. februarja 1997 do konca leta 1999. Njene udeležbe v kartelu za to obdobje naj ne bi bilo mogoče ugotoviti.

212 Kot je bilo že navedeno, iz člena 23(3) Uredbe št. 1/2003 izhaja, da je treba pri določitvi zneska globe poleg teže kršitve upoštevati tudi njeno trajanje.

213 V zvezi s tem je Komisija v točki 24 Smernic iz leta 2006 navedla, da bo, „[d]a bi se v celoti upoštevalo trajanje udeležbe vsakega podjetja pri kršitvi, [...] znesek, določen glede na vrednost prodaje [...], pomnožen s številom let udeležbe“. V isti točki je Komisija pojasnila, da se bodo „[o]bdobja, krajša od šestih mesecev, [...] štela kot polovica leta; obdobja, daljša od šestih mesecev in krajša od enega leta, se bodo štela kot polno leto“.

214 V obravnavani zadevi, kot je navedeno v točki 956 obrazložitve izpodbijanega sklepa, je Komisija raje upoštevala dejansko trajanje sodelovanja pri kršitvi, izraženo v letih in celih mesecih, pri čemer je raje zaokrožila mesec, in ne obdobja na način, ki je predlagan v smernicah.

- 215 Nadalje iz sodne prakse izhaja, da mora Komisija dokazati ne samo obstoj omejevalnega sporazuma, ampak tudi njegovo trajanje. Natančneje, v zvezi z dokazovanjem kršitve člena 101(1) PDEU mora Komisija predložiti dokaz o kršitvah, ki jih ugotovi, in zbrati ustrezne dokaze, zato da pravno zadostno dokaže obstoj dejstev, ki pomenijo kršitev (glej sodbo z dne 17. maja 2013 Trelleborg Industrie in Trelleborg/Komisija, T-147/09 in T-148/09, ZOdl., EU:T:2013:259 točka 50 in navedena sodna praksa).
- 216 V dvomu mora sodišče odločiti v korist podjetja, ki je naslovnik odločbe, s katero je ugotovljena kršitev. Sodišče torej ne more ugotoviti, da je Komisija pravno zadostno dokazala obstoj zadevne kršitve, če dvomi o tem vprašanju, zlasti v okviru tožbe za razglasitev ničnosti ali spremembo odločbe, s katero je naložena globa. V tem položaju je namreč treba upoštevati načelo domneve nedolžnosti, ki je del temeljnih pravic, varovanih v pravnem redu Unije, in ki je določeno v členu 48(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Ob upoštevanju narave zadevnih kršitev ter narave in teže sankcij za te kršitve domneva nedolžnosti velja še posebej v postopkih v zvezi s kršitvami pravil o konkurenci, ki veljajo za podjetja, ki se lahko končajo z naložitvijo glob ali periodičnih denarnih kazni. Tako mora Komisija predložiti natančne in verodostojne dokaze kot podlago za trdno prepričanje, da je bila zatrjevana kršitev storjena (glej zgoraj v točki 215 navedeno sodbo Trelleborg Industrie in Trelleborg/Komisija, EU:T:2013:259, točka 50 in navedena sodna praksa).
- 217 Ni nujno, da vsak dokaz, ki ga predloži Komisija, izpolnjuje ta merila glede vsakega elementa kršitve. Zadostuje, da to zahtevo izpolnjuje sklenjen krog indicev, na katere se sklicuje institucija, presojan v celoti (glej zgoraj v točki 215 navedeno sodbo Trelleborg Industrie in Trelleborg/Komisija, točka 51 in navedena sodna praksa).
- 218 Običajno je, da so dejavnosti protikonkurenčnih sporazumov tajne, da so srečanja tajna in da je dokumentacije v zvezi s tem zelo malo. Torej, tudi če Komisija najde listine, ki jasno dokazujejo nedovoljeno navezovanje stikov med gospodarskimi subjekti, kot so zapisniki sestankov, gre navadno le za nepopolna in razdrobljena dokazila, tako da je treba do nekaterih posameznih podrobnosti pogosto priti s sklepanjem. Zato je v večini primerov treba na obstoj protikonkurenčnega ravnanja ali sporazuma sklepati iz številnih dogodkov, ki sovpadajo, in indicev, ki obravnavani skupaj lahko, kadar ni drugih skladnih pojasnil, pomenijo dokaz o kršitvi pravil o konkurenci (glej zgoraj v točki 215 navedeno sodbo Trelleborg Industrie in Trelleborg/Komisija, EU:T:2013:259, točka 52 in navedena sodna praksa).
- 219 Nazadnje, Komisija mora v skladu s sodno prakso, kadar ni dokazov, na podlagi katerih bi bilo mogoče neposredno ugotoviti trajanje kršitve, predložiti vsaj dokaze, ki se nanašajo na dejstva, ki so si časovno dovolj blizu, da je na podlagi njih mogoče razumno sklepati o neprekinjenem trajanju te kršitve med natančno določenima datumoma (zgoraj v točki 215 navedena sodba Trelleborg Industrie in Trelleborg/Komisija, EU:T:2013:259, točka 53 in navedena sodna praksa).
- 220 V obravnavani zadevi je Komisija menila, da je družba SLM sodelovala pri kršitvi od 10. februarja 1997 do 19. septembra 2002 (člen 1 ter točki 862 in 899 obrazložitve izpodbijanega sklepa in točke od 127 do 131 zgoraj).
- 221 Po mnenju Komisije je družba SLM v kartelu sodelovala tako:
- družba SLM je sodelovala v klubu Italia od 10. februarja 1997 do 19. septembra 2002 (točka 866 obrazložitve izpodbijanega sklepa ter točke 127, 128 in 130 zgoraj);
  - družba SLM je vsaj od 29. novembra 1999 vedela oziroma bi morala vedeti, da s sodelovanjem v klubu Italia sodeluje v širšem sistemu z več ravnmi, katerega cilj je bil stabilizirati trg JPN na vseevropski ravni, da bi se preprečilo znižanje cen (točki 649 in 650 obrazložitve izpodbijanega

sklepa in točka 129 zgoraj), pri čemer je bila seznanjena z različnimi vidiki enotne in trajajoče kršitve, vključno s skandinavskim vidikom, o katerem se je razpravljalo na sestanku 29. novembra 1999;

— družbo SLM je treba šteti za odgovorno za njeno sodelovanje v klubu Evropa od 11. septembra 2000 do 19. septembra 2002 (točka 865 obrazložitve izpodbijanega sklepa in točka 131 zgoraj).

– Elementi iz obdobja pred sestankom 10. februarja 1997

222 Še preden se je Komisija sklicevala na sestanek 10. februarja 1997, je v izpodbijanem sklepu navedla, da razpolaga s številnimi navedbami, iz katerih lahko sklepa, da je bila družba SLM seznanjena z obstojem kluba Italia (točka 474 obrazložitve izpodbijanega sklepa in točka 128 zgoraj).

223 Vendar se pokaže, da noben izmed elementov, na katere se v zvezi s tem sklicuje Komisija, kot tak ali celo skupaj, ni prepričljiv.

224 Prvi element, ki ga Komisija navaja v točki 474 obrazložitve izpodbijanega sklepa, napotuje na dve navedbi v dokumentu, v katerem so na roko napisani zapiski družbe ITC v zvezi s sestankom kluba Italia 18. decembra 1995, na katerem so družbe Redaelli, CB, Itas in ITC določile cene, ki so se od leta 1996 uporabljale za vsako četrletje. V skladu s tem dokumentom in tem, kar je iz njega razbrala Komisija, so tretja podjetja morala biti obveščena o teh novih cenah. Šlo je za „tujce/Trame/SLM“ ali „[predstavnik družb Tréfileurope, Trame in DWK]/SLM“ (točka 429 obrazložitve izpodbijanega sklepa). Čeprav se ta dokument lahko uporabi kot dokaz namere štirih glavnih članov kluba Italia (Redaelli, CB, Itas in ITC), da razširijo območje izvajanja svojega dogovora, pa so potrebni drugi dokazi, da se dokaže, da je ta izjava o nameri dejansko imela učinek in je torej vsaj družba SLM bila seznanjena z novimi cenami, ki so jih določile družbe Redaelli, Itas, CB in ITC. Takih dokazov pa v tej zadevi ni.

225 Drugi element, ki ga navaja Komisija, napotuje na preglednice, na katerih sta bila navedena dodelitev ton po posameznih kupcih in določitev glavnih dobaviteljev na italijanskem trgu leta 1997, ki so bile razdeljene na sestanku kluba Italia 17. decembra 1996. Glede na navedbe Komisije v točki 417 obrazložitve izpodbijanega sklepa so bila „tudi podjetja Austria Draht, Trame, SLM in DWK [...] predvidena v Excelovih preglednicah, vendar so bili stolpci z identiteto njihovih kupcev in dovoljenimi količinami prazni“. Komisija je v točki 474 obrazložitve izpodbijanega sklepa navedla tudi, da „[č]eprav so stolpci v zvezi z družbo SLM ostali prazni, je upoštevanje te družbe v preglednici pokazatelj, da so morali potekati pogovori med udeleženkami ali da so bili vsaj načrtovani“. Tudi v tem primeru zaradi neobstoja dokazov, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti, da je družba SLM dejansko sodelovala pri razpravah, ki so jo zadevali, zgoraj navedenega dokumenta ni mogoče razlagati tako, da je bilo res tako.

226 Tretji element, ki ga Komisija navaja v točki 474 obrazložitve izpodbijanega sklepa, napotuje na sklicevanja v primeru družbe SLM v na roko napisanih zapiskih družbe ITC v zvezi s sestankoma kluba Italia 17. (v resnici 19.) in 27. januarja 1997. Taka sklicevanja niso dokaz, da je bila družba SLM seznanjena s klubom Italia, še preden je začela sodelovati v njem. Zgolj to, da so člani kartela omenili konkurenčno podjetje, ko so delali zapiske oziroma imeli sestanek, namreč ne zadostuje za to, da to podjetje postane udeleženec kartela. V obravnavani zadevi je poleg tega težko vedeti, na kaj se nanašajo omembe družbe SLM. Kar zadeva zapiske v zvezi s sestankom 19. januarja 1997 – za katere družba ITC priznava, da so delno nečitljivi – se zdi, da je bila omemba „SLM/Trame“ zapisana v zvezi s poskusom identifikacije dobaviteljev nekega kupca, vendar tej omembi takoj sledi vprašaj. Kar zadeva zapiske v zvezi s sestankom z dne 27. januarja 1997, vsebujejo več omemb družbe SLM, vendar niso vse razumljive. Najbolj jasna se zdi omemba, da je družba SLM kupcu ponudila „920“, drugo ponudbo pa je dala družba Trame. V zvezi s tem je treba vseeno opozoriti, da je v drugih na roke napisanih zapiskih družbe ITC v zvezi z januarjem 1997 (ki tudi vsebujejo sklicevanje na zgoraj omenjeno številko „920“) mogoče prebrati, da je kupec San Michele navedel, da mu je „družba SLM [...] poslala

pisno ponudbo po 940“. S to omembo je mogoče ponazoriti trditev, ki jo je družba SLM navedla v svojih vlogah, v skladu s katero so lahko njeni konkurenti prek skupnih kupcev dobili številne informacije o prodanih količinah in cenah, ki jih je ta družba zaračunavala. Poleg tega je treba navesti, da se zdi ponujena cena precej nižja od cene, ki so jo želeli člani kluba Italia (na sestanku 18. decembra 1995 so bile načrtovane cene med 1300 in 1400, na roko napisani zapiski družbe ITC z dne 27. januarja 1997 pa omenjajo ponudbe družbe Redaelli po 1090).

227 Iz navedenega izhaja, da na podlagi različnih elementov iz obdobja pred sestankom 10. februarja 1997, ki so navedeni v točki 474 obrazložitve izpodbijanega sklepa, ni mogoče dokazati, da „številske navedbe kažejo, da je bila [družba SLM] z italijanskim sporazumom seznanjena od 18. decembra 1995“. Komisija vsekakor ni ugotovila odgovornosti družbe SLM za obdobje pred 10. februarjem 1997.

– Elementi v zvezi s sestankom 10. februarja 1997

228 Da bi Komisija ugotovila, kdaj je družba SLM začela sodelovati v klubu Italia, je štela, da je „[d]o prve dokazane dodelitve kvot družbi SLM [...] prišlo na sestanku 10. februarja 1997“ (točka 474 obrazložitve izpodbijanega sklepa in točka 128 zgoraj).

229 V rubriki v zvezi s tem sestankom iz Priloge 3 k izpodbijanemu sklepu je Komisija navedla, da je bil ta sestanek verjetno v prostorih družbe Redaelli v navzočnosti predstavnikov družb Redaelli, CB, Itas in ITC. Družba SLM ni omenjena med udeleženci tega sestanka.

230 Poleg tega se je glede na dokaze, na katere se Komisija sklicuje v zgoraj navedeni rubriki, sestanek kluba Italia 10. februarja 1997 nanašal na te točke:

- „ITC. Na roko napisani zapiski g. [A.] o sestanku v zvezi z izmenjavami informacij o nakupih glavnih kupcev in uporabljenih cenah“ („navedbe o izmenjavi informacij“);
- „Zapiski tudi o dodelitvi kvot nekaterim (imenovanim) kupcem med družbo SLM na eni strani ter družbami Redaelli, CB, Tyrsa, ITC/[A.], na drugi strani“ ter dejstvo, da sta „te informacije [...] posredovali družbi CB [g. [C.]] in Itas (g. [A.]), ki sta podatke o SLM dobili od samega g. [Ch.], predstavnika SLM“ („navedbe o dodelitvi ‚kvot‘“);
- „Omenja se tudi [oseba, zadolžena za preverjanja]: ‚[Pr.]: št. 1 Redaelli n° 2 Tréfileurope št. 3 Itas št. 4 CB št. 5 Italcables“ („navedbe o osebi, zadolženi za preverjanja“);
- „Poleg tega se omenja dejstvo, da je družba Trame [...] prodala 930 ton v tujino [...]“ (ta navedba ne vpliva na to zadevo);
- „G. [A. (ITC)] si je zapisal tudi telefonske številke g. [K. (Tréfileurope)], g. [T. (DWK)], g. [Ch. (SLM)], g. [C. (CB)] in [Pr.]. Naslednji sestanek 17. 2. 1997.“ („navedba telefonske številke predstavnika SLM“).

231 Te informacije izhajajo na eni strani iz dokumenta z na roko napisanimi zapiski družbe ITC v zvezi s sestankom, ki se obravnava v tej zadevi, in na drugi strani iz prijave zaradi prizanesljivosti, ki jo je družba ITC vložila 21. septembra 2002. Komisija zato v zvezi s tem razpolaga le z enim virom informacij, to je družbo ITC, kot je lahko pojasnila v odgovoru na vprašanje Splošnega sodišča v okviru ukrepov procesnega vodstva.

232 Trditev Komisije v izpodbijanem sklepu, da je „sodelovanje [družbe SLM] v klubu Italia od 10. februarja 1997 [...] vseeno jasno dokazano na podlagi listinskih dokazov in več izjav iz prijav zaradi prizanesljivosti, ki so jih vložile družbe ITC, Tréfileurope in CB“ (točka 863 obrazložitve izpodbijanega sklepa in točka 130 zgoraj), se zato lahko zdi zavajajoča, ker je to razvidno le iz prijave zaradi prizanesljivosti, ki jo je vložila družba ITC. Izjave v zvezi z družbo SLM, podane v okviru prijav družb

Tréfileurope in CB zaradi prizanesljivosti, se namreč ne nanašajo na datum začetka njenega sodelovanja v klubu Italia, ampak je v njih navedeno le, da je družba SLM sodelovala v klubu Italia. Poleg tega iz prijav družb Redaelli in Tréfileurope zaradi prizanesljivosti izhaja, da sta bili v klubu Italia dve obdobji, v prvem je združeval le osnovno jedro, ki so ga sestavljale družbe Redaelli, CB, Itas in ITC ter Tréfileurope, v drugem pa so se tem podjetjem pridružila še druga, med njimi družba SLM.

- 233 Prav tako razlaga dokazov v zvezi s sestankom kluba Italia 10. februarja 1997, ki jo Komisija navaja v točki 474 obrazložitve izpodbijanega sklepa, ne more odpraviti dvoma, ki ga ima sodišče.
- 234 Prvič, glede vsebine navedb v zvezi z dodelitvijo kvot je treba poudariti, da je izraz „dodelitev kvot“, ki ga uporablja Komisija, dvoumen, ker je težko ugotoviti, ali se količine, ki so navedene v na roko napisanih zapiskih družbe ITC v zvezi z družbo SLM in drugimi dobavitelji, nanašajo na količine, ki so že bile dobavljene, ali na količine, ki šele bodo dobavljene. V prijavi družbe ITC zaradi prizanesljivosti je v zvezi s tem navedeno, da gre za pošiljke, ki jih je opravila družba SLM.
- 235 V obravnavani zadevi ni mogoče izključiti, da namen razprave na sestanku 10. februarja 1997 med predstavniki družb Redaelli, CB, Itas in ITC ni bil zagotoviti prodajo družbe SLM, to je podjetja, ki ni bilo navzoče na sestanku, ampak je bil njen namen bolj identificirati kupce družbe SLM in oceniti njen pomen kot dobaviteljice teh kupcev v primerjavi s pomenom članov kluba Italia. S tako predpostavko bi bilo nadalje mogoče pojasniti, zakaj so navedbe v zvezi z dodelitvijo kvot razdeljene na dva stolpca, enega za družbo SLM, drugega za družbe Redaelli, CB, Tycsa in ITC.
- 236 Drugič, glede izvora informacij o družbi SLM v navedbah o dodelitvi kvot je iz točke 474 obrazložitve izpodbijanega sklepa razvidno, da je „[v] zapiskih družbe ITC [...] izrecno navedeno, da sta družbi CB in ITC informacije o prodaji družbe SLM dobili od [predstavnik družbe SLM]“. Ob branju zapiskov družbe ITC, ki so bili verjetno napisani v času dejanskega stanja, pa taka navedba ni tako očitna. Ugotoviti je mogoče le, da se ti zapiski začnejo z omembo „SLM“ skupaj z imenom enega izmed njenih predstavnikov z velikimi tiskanimi črkami, preden sledijo omembe o dodelitvi kvot. Družba ITC je v prijavi zaradi prizanesljivosti navedla, da sta informacije o družbi SLM posredovala predstavnik družb CB in Itas, ki sta navedla, da sta jih dobila od zgoraj omenjenega predstavnika družbe SLM.
- 237 Omemba družbe SLM je zato posredna, ker je omenjena na podlagi tega, kar sta predstavniku družbe ITC povedala predstavnik družb CB in Itas. Da bi Komisija dokazala utemeljenost te omembe, bi lahko poskusila pri družbah CB in Itas preveriti, ali to, kar je družba ITC navedla več kot pet let po dogodkih, res ustreza vsebini tega sestanka. Dokazi, ki jih ima v obravnavani zadevi Komisija, ne zadostujejo za zanikanje vsakršne verjetnosti trditve, ki jo zagovarja družba SLM, ki zanika, da je izvor takih informacij, in trdi, da je bilo te zlahka mogoče pridobiti od kupcev ali konkurentov (kot je bilo v drugem primeru ugotovljeno v točki 226 zgoraj).
- 238 Tretjič, glede na informacije, povzete v na roko napisanih zapiskih družbe ITC, se pokaže tudi, da se lahko zdi nedosledno dodeliti kvote družbi SLM, ne da bi se – kot je bilo to sicer storjeno za družbe Redaelli, Tréfileurope, CB, Itas in ITC – zagotovilo, da bo te lahko preverila oseba, zadolžena za preverjanja. Prav tako, čeprav bi lahko omemba telefonske številke predstavnika družbe SLM pomenila, da ga je bilo mogoče kontaktirati po sestanku, to ne dokazuje tega in se lahko pojasni tudi z morebitno željo članov kluba Italia, da v prihodnje vključijo družbo SLM, potem ko so lahko ti člani bolje ocenili vlogo, ki ga je imel ta dobavitelj na italijanskem trgu.
- 239 Nazadnje in v vsakem primeru je treba tudi poudariti, da Komisija – tako kot v zvezi z dokazi iz obdobja pred sestankom 10. februarja 1997 – ne more predložiti niti najmanjšega dokaza, na podlagi katerega bi bilo mogoče pravno zadostno dokazati, da se je družba SLM zavedala, da sodeluje v klubu Italia, glede na razprave, ki so jih imeli njegovi člani v zvezi z njenim položajem.

240 Iz zgornjega izhaja, da zaradi neobstoja vsakršnega dokaza, s katerim bi bilo mogoče potrditi vsebino sestanka 10. februarja 1997, dokazi v zvezi z njim ne zadostujejo za sklepanje, da se je sodelovanje družbe SLM v klubu Italia začelo s tem dnem.

– Elementi iz obdobja po sestanku 10. februarja 1997

241 Komisija je navedla tudi elemente iz obdobja po sestanku 10. februarja 1997, da bi utemeljila svojo presojo glede začetka in trajanja sodelovanja družbe SLM v klubu Italia (točka 474 obrazložitve izpodbijanega sklepa in točka 128 zgoraj).

242 Natančneje, Komisija je v izpodbijanem sklepu zavrnila več trditev, ki jih družba SLM povzema pred Splošnim sodiščem. Tako gre za poročano navedbo, da ima družba SLM še vedno pomisleke, kot družba ITC navaja v svoji prijavi zaradi prizanesljivosti o na roko napisanih zapiskih v zvezi s sestankom kluba Italia 4. marca 1997, za trditev o neobstoju računov, ki bi jih oseba, zadolžena za preverjanja, pripravila v zvezi z družbo SLM, in to pred letom 2000, in za vsebino izjave družbe Redaelli v njeni prijavi zaradi prizanesljivosti z dne 20. marca 2003 (točki 477 in 478 obrazložitve izpodbijanega sklepa in točka 128 zgoraj).

243 Kar zadeva trditve družbe ITC o na roko napisanih zapiskih v zvezi s sestankom kluba Italia 4. marca 1997, na katerem so bili predstavniki družb Redaelli, CB, Itas, ITC, Tréfileurope in oseba, zaposlena pri osebni, zadolženi za preverjanja, je družba ITC navedla, da so bili „[n]a sestanku [...] proizvajalci obveščeni, da [...] želita sodelovati družbi Trame in DWK in da bosta prihodnjic prišli, medtem ko ima družba SLM še vedno pomisleke“ (Durante l’incontro i produttori vengono informati che [...] Trame e DWK vogliono partecipare ed interverranno la prossima volta, mentre la SLM è ancora in dubbio). Po mnenju Komisije pomislekov družbe SLM nikakor ni mogoče razlagati kot prekinitev njenega sodelovanja pri klubu Italia.

244 Taka razlaga vseeno ne more zadovoljiti Splošnega sodišča, ker Komisija v tej fazi še ne more pravno zadostno dokazati, da je družba SLM takrat sodelovala v klubu Italia. Nasprotno, zgoraj navedena trditev družbe ITC namiguje, da se družba SLM marca 1997 še vedno ni strinjala s tem, da bi se pridružila klubu Italia.

245 Vendar pa je sodelovanje družbe SLM v klubu Italia jasno razvidno iz poročil o sestanku 15. aprila 1997, ki se ga je udeležil predstavnik družbe SLM in na katerem so potekale „razprave o prodaji, ki jo je družba Redaelli realizirala pri določenem številu kupcev, in ponudbah družb SLM in CB kupcem, o kupcih in o prodajnih kvotah“, je bil opravljen „podroben pregled prodaje, ki jo je realizirala [...] SLM [...]“, in so potekale „razprave o razdelitvi kvot (z navedbo konkretnega odstotka) za iste družbe“ (Priloga 3 k izpodbijanemu sklepu).

246 Iz tega, kar je v izpodbijanem sklepu navedeno v zvezi s sestankom kluba Italia 30. septembra 1997, na katerem je bil navzoč predstavnik družbe SLM, je razvidno tudi, da so omenjali „določitev prodajnih kvot, minimalnih cen in meril za določitev teh kvot“. Sestanek 22. decembra 1997, glede katerega navzočnost družbe SLM ni omenjena, se je nanašal na podobne elemente v zvezi z družbo SLM, prav tako tudi sestanki 11. januarja 1998, 29. januarja 1998, 1. februarja 1998, 5. marca 1998, 12. aprila 1998, 19. aprila 1998, 21. junija 1998, 3. septembra 1998, 27. septembra 1998, 15. novembra 1998, 29. novembra 1998, 14. decembra 1998, 20. januarja 1999, 6. februarja 1999, 24. februarja 1999, 11. marca 1999, 30. marca 1999, 18. maja 1999, 15. junija 1999, 30. junija 1999, 16. julija 1999, 7. septembra 1999, 5. oktobra 1999, 19. oktobra 1999, 29. novembra 1999, 4. decembra 1999, 14. decembra 1999 in 18. januarja 2000, na katerem je bila navzoča družba SLM.

247 Drugi sestanki, ki so sledili do sestanka 16. septembra 2002 v Milanu (Italija), so potekali v navzočnosti predstavnika družbe SLM, na njih pa so razpravljali predvsem o kvotah ali cenah.

- 248 V tem okviru s tem, da je bila v neopredeljenem trenutku v letu 1998 na preglednici, ki jo je imela družba Tréfileurope, navedena dodelitev kupcev leta 1998 z omembo družbe SLM, vendar brez informacij v zvezi s to družbo, kot je ustrezno poročano v Prilogi 3 k izpodbijanemu sklepu, ni mogoče ovreči tega, o čemer se lahko sklepa iz vseh zgoraj navedenih elementov, in sicer da je Komisija na način, ki ima za Splošno sodišče zadostno dokazno vrednost, dokazala, da je družba SLM od 15. aprila 1997 sodelovala pri razpravah kluba Italia, katerih cilj je bil jasno protikonkurenčen.
- 249 Prav tako dejstvo, da oseba, zadolžena za preverjanja, ni predložila računov v zvezi z družbo SLM pred letom 2000, in tudi vsebina izjave družbe Redaelli v njeni prijavi zaradi prizanesljivosti, iz katere je razvidno, da družba SLM v klubu Italia ni sodelovala od začetka njegovega delovanja, ne moreta biti dovolj, da se ovrže zgornji sklep.
- 250 Poleg tega je treba posredno omeniti, kot trdi družba SLM, da je Komisija njeno sodelovanje v klubu Evropa dokazala le za obdobje od 11. septembra 2000 do 19. septembra 2002 (točka 865 obrazložitve izpodbijanega sklepa in točka 131 zgoraj) in da je Komisija ugotovila, da je družba SLM šele od 29. novembra 1999 vedela oziroma bi morala vedeti, da s sodelovanjem v klubu Italia sodeluje v širšem sistemu z več ravnmi, katerega cilj je bil stabilizirati trg JPN na vseevropski ravni, da bi se preprečilo znižanje cen (točka 650 obrazložitve izpodbijanega sklepa in točka 129 zgoraj). Tu gre namreč za okoliščine, na podlagi katerih je mogoče opredeliti posebnost sodelovanja družbe SLM pri kršitvi, ki ni bilo enako sodelovanju drugih podjetij, ki so, kot Redaelli ali Tréfileurope, dlje časa ali bolj popolno sodelovala pri različnih sestavnih delih enotne kršitve.
- Ugotovitev
- 251 Iz navedenega izhaja, da je sodelovanje družbe SLM v klubu Italia mogoče pravno zadostno dokazati namesto od 10. februarja 1997 šele od 15. aprila 1997, pri čemer je bilo to sodelovanje nato dokazano tudi za obdobje do septembra 2002.
- 252 Zato je treba izpodbijani sklep v zvezi s tem razglasiti za ničen in dvomesečno obdobje od 10. februarja do 14. aprila 1997 izločiti iz trajanja kršitve, ugotovljene za družbo SLM. To obdobje ne vpliva na obdobje, upoštevano za družbo Ori Martin, ker se ji odgovornost za kršitev, ki jo je storila družba SLM, pripisuje šele od 1. januarja 1999.
- 253 Prav tako je treba v zvezi z družbo SLM opozoriti na naslednje:
- njeno sodelovanje v klubu Evropa je Komisija ugotovila le za obdobje od 11. septembra 2000 do 19. septembra 2002 (točka 865 obrazložitve izpodbijanega sklepa in točka 131 zgoraj);
  - od 29. novembra 1999 je vedela oziroma bi morala vedeti, da s sodelovanjem v klubu Italia sodeluje v širšem sistemu z več ravnmi, katerega cilj je bil stabilizirati trg JPN na vseevropski ravni, da bi se preprečilo znižanje cen (točka 650 obrazložitve izpodbijanega sklepa in točka 129 zgoraj).
- 254 Ta dejstva bo treba upoštevati tudi pri izračunu zneska globe, naložene družbi SLM, ker se je pokazalo, da Komisija ni razlikovala med različnimi načini udeležbe družbe SLM v kartelu: samo v okviru kluba Italia od aprila 1997 do konca novembra 1999, nato na vseevropski ravni od decembra 1999 do septembra 2002.
- 255 Posledice zgoraj navedenega za določitev zneska globe bodo preučene v nadaljevanju v okviru izvrševanja neomejene sodne pristojnosti s strani Splošnega sodišča.

(d) Dodatno določen delež vrednosti prodaje

Trditve strank

- 256 Družbi SLM in Ori Martin navajata iste trditve kot v zvezi s presojo teže, kar zadeva določitev dodatnega zneska iz točke 25 smernic iz leta 2006. Nobeno merilo naj ne bi omogočalo razumevanja odločitve za povečanja zneska globe za 19 % vrednosti prodaje družbe SLM. To odločitev bi bilo treba razveljaviti zlasti glede na manjšo vlogo družbe SLM. Na splošno naj bi bila obteževalna okoliščina, povezana le z odvratilnim učinkom, nepravilna in podobna drugi sankciji za ista dejanja. Poleg tega naj bi bila določitev enakega odstotka za vsa podjetja, na katera je bil naslovljen sklep, z izjemo družb Fundia, Socitrel, Fapricela in Proderac, neodvisno od njihove vpletenosti in vloge, v nasprotju z načelom enakega obravnavanja.
- 257 Komisija izpodbija to argumentacijo. V obravnavani zadevi naj bi le prilagodila osnovni znesek globe glede na horizontalno naravo kartela, ki ga je bilo treba sankcionirati, in torej glede na njegovo posebno težo, neodvisno od obsega pridobljene nezakonite koristi. Uporabila naj ne bi nobene dvojne sankcije.

Presoja Splošnega sodišča

- 258 Točka 25 Smernic iz leta 2006 določa:

„[...] Komisija [bo], ne glede na trajanje udeležbe podjetja pri kršitvi, vključila v osnovni znesek še znesek med vključno 15 % in 25 % vrednosti prodaje, [...] z namenom odvracanja podjetij od udeležbe pri horizontalnih sporazumih o določitvi cen, razdelitvi trga in omejitvi proizvodnje [...]. Komisija lahko tako povečanje zneska uporabi tudi v primeru drugih kršitev. Pri odločitvi, kolikšen delež vrednosti prodaje naj se upošteva v posameznem primeru, bo Komisija upoštevala več dejavnikov, zlasti tiste iz točke 22 [Smernic iz leta 2006].“

- 259 V obravnavani zadevi je iz izpodbijanega sklepa razvidno, da je Komisija, potem ko je opozorila na vsebino določbe, omenjene v točki 957 njegove obrazložitve, v točki 962 menila, da je „[o]b upoštevanju okoliščin obravnavane zadeve in zlasti dejavnikov, obravnavanih v oddelku 19.1.3 [v zvezi s težo], [...] ugotovljeno, da je ustrezen dodatni znesek 16 % vrednosti prodaje za družbo Fundia, 18 % za družbo Socitrel, Fapricela in Proderac ter 19 % za vsa druga podjetja [med katerimi je SLM].“
- 260 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da so za kršitev, pri kateri je sodelovala družba SLM, značilni horizontalni sporazumi o določanju cen, razdelitvi trga in omejitvi proizvodnje, ki so najbolj škodljivi za konkurenco v Uniji. Komisija je navedla, da bo v takem primeru za odvracanje podjetij od udeležbe pri protipravnem ravnanju v osnovni znesek vključila znesek med 15 in 25 % vrednosti prodaje, kar je storila v tej zadevi, ko je ta znesek za družbo SLM določila na 19 %.
- 261 Takega sklepanja, predstavljenega vnaprej, ni mogoče šteti za nepravilno ali podobno drugi sankciji, ker le povzema elemente, ki jih Komisija namerava upoštevati pri določitvi zneska globe. V zvezi s tem Komisija ne presega mej, predpisanih s pravili o konkurenci, ki veljajo za podjetja in so opredeljena v členu 101 PDEU in členu 23 Uredbe št. 1/2003, ki se nanaša na njihovo izvajanje, ko navaja, da se ji za določitev osnovnega zneska globe zdi primerno, da v globo vključi poseben znesek, neodvisen od trajanja kršitve, da bi podjetja odvrgla od udeležbe pri protipravnem ravnanju.
- 262 Tako kot pri presoji stopnje teže kršitve v okviru določitve osnovnega zneska globe se elementi, ki jih je Komisija upoštevala v tej fazi analize, nanašajo na kršitev na splošno. Komisija mora šele v poznejši fazi prilagoditi osnovni znesek zaradi upoštevanja morebitnih olajševalnih okoliščin, med katerimi je majhna vloga, ki jo zatrjujeta tožeči stranki.

- 263 Zaradi neobstoja kakršnega koli dokaza, ki bi ga družba SLM predstavila, da bi ovrgla sklepanje, ki ga je Komisija predstavila v zvezi z naravo kršitve, skupnim tržnim deležem zadevnih podjetij, geografskim obsegom in izvajanjem kršitve, ki so različni elementi, ki so bili v zvezi s tem upoštevani v izpodbijanem sklepu, je torej treba sklepati, da Komisiji ni mogoče očitati, da meni, da je primerno v osnovni znesek globe vključiti poseben znesek, neodvisen od trajanja kršitve.
- 264 Poleg tega, tudi če Komisija ni navedla posebne obrazložitve v zvezi z deležem vrednosti prodaje, uporabljenim za dodatni znesek, v ta namen zadostuje zgolj napotitev na analizo dejavnikov, uporabljenih za presojo teže. Preudarki o preučitvi z vidika obrazložitve deleža, uporabljenega za določitev vrednosti prodaje, namenjene presoji teže kršitve, namreč veljajo tudi za presojo obrazložitve, predstavljene v utemeljitev deleža, uporabljenega za določitev dodatnega zneska zaradi odvratilnega namena (glej v tem smislu in po analogiji sodbo z dne 11. julija 2013, Ziegler/Komisija, C-439/11 P, ZOdl., EU:C:2013:513, točka 124).
- 265 Iz navedenega izhaja, da je treba zavrniti očitke tožečih strank v zvezi s tem, da je Komisija upoštevala dodatni znesek, ko je določila osnovni znesek globe na podlagi smernic iz leta 2006.

4. Elementi, ki se upoštevajo za prilagoditev osnovnega zneska

- 266 V okviru elementov, upoštevanih za prilagoditev osnovnega zneska globe, je treba preučiti te očitke: na eni strani trditve o olajševalnih okoliščinah, ki sta jih navedli družbi SLM in Ori Martin, in na drugi strani trditve o upravičenosti do prizanesljivosti, ki jih je navedla družba SLM.

(a) Olajševalne okoliščine

Trditve strank

- 267 Družbi SLM in Ori Martin trdita, da Komisija napačno družbi SLM ni priznala olajševalnih okoliščin na podlagi točke 29 smernic iz leta 2006. V zvezi s tem se družba SLM sklicuje na majhnost svojih tržnih deležev v Evropi in Italiji (3 oziroma 10 %), svoje pozno in omejeno sodelovanje pri kršitvi ter priznanje velikega dela očitanih dejanj nekaj dni po pregledu. Družbo SLM naj bi drugi udeleženci kršitve vedno obravnavali kot „outsiderja“ zaradi njenih agresivnih poslovnih praks. Poleg tega naj se družba SLM ne bi udeležila večine tajnih sestankov in naj bi imela velike izgube zaradi svojega ravnanja in kazni, ki jih je dobila od podjetij, ki so pri kršitvi sodelovala od leta 1995. Družba Ori Martin pa meni, da Komisija ni upoštevala zgolj poznega in omejenega sodelovanja družbe SLM pri kršitvi.
- 268 Komisija te trditve izpodbija.

Presoja Splošnega sodišča

- 269 Točka 29 Smernic iz leta 2006 določa:

„Osnovni znesek globe se lahko zmanjša, kadar Komisija ugotovi, da obstajajo olajševalne okoliščine, kot so:

- kadar zadevno podjetje dokaže prenehanje kršitev takoj, ko poseže Komisija. To ne velja za tajne sporazume ali ravnanja (zlasti karte);
- kadar zadevno podjetje dokaže, da je bila kršitev storjena iz malomarnosti;

- kadar zadevno podjetje dokaže, da je njegova udeležba pri kršitvi bistveno omejena, ter posledično prikaže, da je bilo v obdobju, ko je bilo podjetje udeleženo pri sporazumih, ki pomenijo kršitev, njegovo ravnanje na trgu konkurenčno in se je podjetje tako dejansko izognilo izvajanju teh sporazumov; samo dejstvo, da je bilo podjetje udeleženo pri kršitvi za krajše obdobje od drugih podjetij, se ne bo štelo kot olajševalna okoliščina, saj se ta okoliščina upošteva že v osnovnem znesku;
  - kadar zadevno podjetje dejansko sodeluje s Komisijo, in sicer v obsegu, ki presega področje uporabe obvestila o prizanesljivosti in pravne obveznosti podjetja glede sodelovanja;
  - kadar so protikonkurenčno ravnanje dovoljevali ali spodbujali javni organi ali zakonodaja.“
- 270 V obravnavani zadevi navaja družba SLM tri vrste argumentov, s katerimi zagovarja, da bi Komisija, ko je določila znesek globe, morala upoštevati eno ali več olajševalnih okoliščin. Gre za, prvič, majhnost njenih tržnih deležev v Evropi in Italiji, drugič, njeno sodelovanje s Komisijo in, tretjič, njeno obrobno vlogo v kartelu tako z vidika trajanja njenega sodelovanja kot z vidika njegove vsebine. Ta zadnji argument navaja tudi družba Ori Martin.
- 271 Kar zadeva argument v zvezi z majhnostjo tržnih deležev družbe SLM v različnih evropskih državah, ki jih je zadevala kršitev (ocenjen na manj kot 3 %), in Italiji (ocenjen na manj kot 10 %), je treba poudariti, da dejstvo, da tak argument ni izrecno naštet med olajševalnimi okoliščinami, ki se lahko upoštevajo pri določitvi zneska globe, ne zadostuje za zavrnitev njegove morebitne upoštevnosti. V točki 29 smernic so le informativno in neizčrpno našteje nekatere olajševalne okoliščine, ki se lahko upoštevajo, kot je to razvidno iz izraza „kot so“, ki je uporabljen v tej točki (glej v tem smislu sodbo z dne 25. oktobra 2011, Aragonesas Industrias y Energía/Komisija, T-348/08, ZOdl., EU:T:2011:621, točki 279 in 280).
- 272 Vendar pa v obravnavani zadevi Komisiji ni mogoče očitati, da ni upoštevala nizkih tržnih deležev družbe SLM, ko je določiladobрила znižanje zneska globe na podlagi olajševalnih okoliščin.
- 273 Z metodološkega vidika je treba najprej poudariti, da je Komisija pri določitvi zneska globe upoštevala relativni pomen družbe SLM v sektorju JPN, ker je kot izhodišče za njegov izračun uporabila vrednost prodaje, ki jo je podjetje realiziralo v povezavi z zadevno kršitvijo.
- 274 Poleg tega raven tržnih deležev, ki ju je navedla družba SLM, kot taka ni zanemarljiva. To raven je treba primerjati z ravno tržnih deležev, ki jih imajo vsi udeleženci kršitve, ki predstavljajo približno 80 % prodaje JPN v EGP, pri čemer je Italija država, kjer je potrošnja JPN največja, in s strukturo povpraševanja, ki je zelo heterogena in sestavljena iz zelo majhnega števila velikih kupcev (točke od 98 do 102 obrazložitve izpodbijanega sklepa in točke od 14 do 16 zgoraj).
- 275 Poleg tega je treba ugotoviti, da družba SLM ne navaja elementov, na podlagi katerih bi bilo mogoče ugotoviti, zakaj bi raven njenih tržnih deležev v Evropi ali Italiji kot taka utemeljevala znižanje osnovnega zneska globe na podlagi olajševalnih okoliščin.
- 276 Ob neobstoju kakršne koli utemeljitve v tem smislu Komisiji ni mogoče očitati, da se ni vprašala, ali majhnost tržnih deležev družbe SLM lahko upraviči, da to kot olajševalno okoliščino posebej upošteva pri določitvi zneska globe.
- 277 Argument, ki se nanaša na nujnost upoštevanja majhnosti tržnih deležev družbe SLM kot olajševalne okoliščine, ki bi jo Komisija morala ugotoviti na podlagi točke 29 smernic iz leta 2006, je zato treba zavrniti kot neutemeljen.
- 278 Kar zadeva argument sodelovanja s Komisijo, družba SLM opozarja, da je priznala svoje sodelovanje pri številnih očitanih dejanjih nekaj dni po pregledu, česar Komisija ne zanika.

- 279 V zvezi s tem je treba opozoriti, da Komisija – kot je bilo navedeno v izpodbijanem sklepu – meni, da neizpodbijanje dejstev samo po sebi ne zadostuje za utemeljitev znižanja zneska globe na podlagi olajševalnih okoliščin. Komisija je v zvezi s tem ugotovila, da je njena prejšnja praksa v zvezi s tem ne zavezuje več in da je bilo znižanje zaradi neizpodbijanja dejstev, ki je bilo predvideno v njenem obvestilu o nenalaganju ali zmanjševanju glob v primeru kartelov (UL 1996, C 207, str. 4), pozneje opuščeno (točka 1009 obrazložitve izpodbijanega sklepa).
- 280 Ugotoviti je treba, da v vsakem primeru priznanje družbe SLM v zvezi z delom dejanj, ki so ji očitana, ne more olajšati dela Komisije pri ugotavljanju kršitve, ker zadevni del ustreza obdobju od leta 1999 do leta 2002, za katero je imela Komisija na voljo že več virov informacij in zelo številne dokaze, ki jih je zasegla med drugim ob pregledih, opravljenih septembra 2002. Priznanje zadevnih dejanj s strani družbe SLM tako ni vplivalo na ugotovitev kršitve v zvezi z njo ali drugimi podjetji, vpletenimi v kršitev.
- 281 Argument, ki se nanaša na nujnost upoštevanja priznanja dela očitanih dejanj s strani družbe SLM kot olajševalne okoliščine, ki bi jo Komisija morala ugotoviti na podlagi točke 29 smernic iz leta 2006, je zato treba zavrnil kot neutemeljen.
- 282 V zvezi s tem je iz spisa razvidno, da elementi, ki jih je družba SLM sporočila Komisiji v dopisu z dne 25. oktobra 2002 ali pozneje v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, niso vplivali na ugotovitev kršitve. Informacije o širitvi kluba Evropa od septembra 2000 do septembra 2002 tako izvirajo predvsem iz drugih virov.
- 283 Kar zadeva argument, ki se nanaša na obrobno vlogo družbe SLM v okviru kršitve tako z vidika njenega trajanja kot vsebine, je treba takoj poudariti, da je bilo omejeno trajanje sodelovanja družbe SLM pri kršitvi že upoštevano pri določitvi osnovnega zneska globe, ki upošteva trajanje sodelovanja vsakega podjetja pri kršitvi.
- 284 Komisija je v smernicah iz leta 2006 tako menila, da se „samo dejstvo, da je bilo podjetje udeleženo pri kršitvi za krajše obdobje od drugih podjetij, [...] ne bo štelo kot olajševalna okoliščina, saj se ta okoliščina upošteva že v osnovnem znesku“.
- 285 Čeprav ni mogoče izključiti, da se lahko v nekaterih primerih velika razlika v trajanju sodelovanja različnih zadevnih podjetij upošteva v okviru olajševalnih okoliščin, v obravnavani zadevi ni tako. V tej zadevi je namreč sodelovanje družbe SLM v klubu Italia trajalo več let in ob poznavanju dejstev. To sodelovanje je trajalo dovolj dolgo, da je mogoče ugotoviti, da Komisiji nikakor ni bilo treba upoštevati trajanja sodelovanja družbe SLM pri kršitvi na podlagi olajševalnih okoliščin.
- 286 Kar zadeva domnevno omejeno vsebino sodelovanja družbe SLM pri kršitvi in vpliv, ki bi ga to moralo imeti na določitev zneska globe, naložene temu podjetju, se stranke ne strinjajo glede pomena, ki ga je treba pripisati dokazom, ki so bili predstavljeni v zvezi s tem.
- 287 V zvezi s tem iz točke 29 Smernic iz leta 2006 izhaja, da načeloma za ugotovitev obstoja olajševalnih okoliščin Komisija zadevno podjetje poziva, naj „dokaže, da je njegova udeležba pri kršitvi bistveno omejena, ter posledično prikaže, da je bilo v obdobju, ko je bilo podjetje udeleženo pri sporazumih, ki pomenijo kršitev, njegovo ravnanje na trgu konkurenčno in se je podjetje tako dejansko izognilo izvajanju teh sporazumov“.
- 288 Komisija je v preteklosti menila, da je lahko podjetje, ki je imelo „izključno pasivno ali ‚sledi mojemu vodji‘ vlogo pri kršitvi“, upravičeno do znižanja osnovnega zneska na podlagi olajševalnih okoliščin (glej točko B.3 smernic iz leta 1998).

289 Po mnenju družbe SLM naj bi njena udeležba v kartelu ustrezala tema opredelitvama. V obravnavani zadevi se sklicuje na svoje agresivne poslovne prakse, izgube kot posledice svojega ravnanja zaradi kazni, ki jih je bila deležna, dejstvo, da je druga podjetja, udeležena v kršitvi, vsaj do leta 2000 niso dojemala kot članico kartela, in dejstvo, da se ni udeležila večine tajnih sestankov.

290 Po mnenju Komisije naj udeležba zadevnega podjetja ne bi ustrezala zgoraj navedenima opredelitvama.

291 Komisija je tako v točki 990 obrazložitve izpodbijanega sklepa, ko je preučila trditve v zvezi z „manjšo in/ali pasivno vlogo“, navedla naslednje:

„Družba SLM je neprekinjeno in redno sodelovala pri določanju kvot, dodelitvi kupcev, določanju cen in izmenjavi občutljivih poslovnih podatkov ter prispevala k temu na več kot sto sestankih kluba Italia med letoma 1997 in 2002 [...]. Poleg tega v nasprotju s trditvijo družbe SLM družbe ITC, Tréfileurope in CB potrjujejo udeležbo družbe SLM v kartelu [...]. Vloge družbe SLM v kartelu zato ni mogoče opredeliti kot bistveno omejeno ali izključno pasivno in manjšo.“

292 Preučitev različnih dokazov, na katere se sklicuje Komisija, in zlasti dokazov, predstavljenih v Prilogi 3 k izpodbijanemu sklepu v zvezi s sestankom 15. aprila 1997, ki je potekal v navzočnosti predstavnika družbe SLM in o katerega vsebini sta poročali družbi ITC in Tréfileurope, kaže, da so družbo SLM dojemali kot udeleženko kartela že dolgo pred letom 2000.

293 Poleg tega se pokaže, kot je razvidno tudi iz izpodbijanega sklepa, da se je družba SLM udeležila toliko tajnih sestankov, da tozadostuje za sklepanje, da njenega sodelovanja ni mogoče opredeliti kot izključno pasivno in manjšo ali kot bistveno omejeno.

294 Poleg tega Komisija v točkah od 1015 do 1022 obrazložitve izpodbijanega sklepa pri preučitvi trditev o „izogibanju izvajanju/precej omejeni vlogi“ navaja, da je družba SLM, tako kot druga podjetja, zatrjevala, da ni izvajala tajnih sporazumov oziroma da je motila kartel s konkurenčnim ravnanjem na trgu. Za potrditev te trditve je navedeno, da je družba SLM predložila različne račune in povečala svoj promet.

295 Komisija v odgovor navaja, da:

- „večino predloženih dokazov predstavljajo v glavnem podatki, ki jih je potrdilo le podjetje, ki jih je predložilo“ (točka 1018 obrazložitve izpodbijanega sklepa);
- „[v]sekakor občasno goljufanje v zvezi z določenimi cenami in/ali dodeljenimi kupci samo po sebi ne dokazuje, da stranka ni izvajala tajnih sporazumov. Notranji spori, rivalstva in goljufanje so značilni za vse omejevalne sporazume, zlasti če so ti dolgotrajni [...]. Dejstvo, da podjetje ni spoštovalo nekaterih sporazumov, zato ne pomeni, da ni izvajalo nobenega izmed tajnih sporazumov ali da je na trgu ravnalo popolnoma konkurenčno“ (točka 1018 obrazložitve izpodbijanega sklepa); in
- „izvajanje tajnih sporazumov je bilo zagotovljeno s sistemom preverjanja [...] in zelo pogostimi sestanki kartela, na katerih so konkurenti redno izmenjevali zaupne informacije, kar je strankam omogočalo primerjavo prometa in dogovarjanje in/ali preglede kvot in cen ter dodeljevanje kupcev. Ugotovljeno je, da [se je] družba SLM [...], podobno kot vsi preostali naslovniki tega sklepa, redno udeleževala sestankov, na katerih so razpravljali o cenah, kvotah in kupcih ter jih preverjali [...]. Poleg tega je za [...] družbo SLM [...] omenjeno preverjanje [njene] prodaje, ki ga je opravil zunanji revizor [...]“ (točka 1019 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

- 296 Skratka, Komisija meni, da je „jasno [...], da nobena izmed strank ni dokazala, da se je dejansko izogibala izvajanju sporazumov, ki pomenijo kršitev, s tem da je na trgu ravnala konkurenčno, ali da je vsaj očitno in bistveno kršila obveznosti za izvajanje tega omejevalnega sporazuma, tako da je motila njegovo delovanje,“ ter da „[i]z tega sledi, da ni mogoče ugotoviti nobene olajševalne okoliščine na podlagi izogibanja izvajanju ali bistveno omejene vloge“ (točka 1022 obrazložitve).
- 297 Vendar je treba navesti, da čeprav je iz spisa dejansko razvidno, da se je družba SLM redno udeleževala tajnih sestankov in da je bila predmet preverjanj, ni nepomembno vedeti, ali je družba SLM po teh sestankih in kljub mehanizmu preverjanja na trgu ravnala konkurenčno ali ne, kot zatrjuje. Komisija zato ni prepričljiva, ko zavrača trditve družbe SLM z obrazložitvijo, da je iz spisa razvidno, da je sodelovala pri kršitvi.
- 298 Prav tako trditev o neobstoju „potrditve“ informacij, ki jih je posredovala družba SLM, ne more zadostovati za zavrnitev vsakršne vrednosti teh informacij. Če bi imela Komisija najmanjši dvom o pristnosti ali resničnosti informacij, ki bi jih bilo mogoče izpeljati iz računov, ki jih je posredovala družba SLM, ali iz zatrjevanega povečanja prometa, je imela možnost od družbe SLM zahtevati dodatne informacije ali jih sama poiskati.
- 299 Vendar je treba ugotoviti, da iz preučitve navedenih računov in stališč, ki so jih stranke v zvezi s tem predstavile na obravnavi, izhaja, da ti računi niso bili zelo številni in so se nanašali le na zelo kratko obdobje, to je začetek novembra 2001. Na te dokumente se zato ni mogoče upoštevno sklicevati za trditve, da je bilo v obdobju, ko je bila družba SLM udeležena pri sporazumih, ki pomenijo kršitev, njeno ravnanje na trgu konkurenčno in se je tako dejansko izognila njihovem izvajanju. V obravnavani zadevi je Komisija zato utemeljeno opozorila, da na splošno „občasno goljufanje“ samo po sebi ne dokazuje, da stranka ni izvajala tajnih sporazumov.
- 300 Poleg tega družba SLM brez najmanjšega dokaza trdi, da so jo drugi udeleženci kršitve obravnavali kot „outsiderja“ zaradi njenih agresivnih poslovnih praks in da je bila zato s strani drugih udeležencev kartela deležna povračilnih ukrepov. Takih trditev zato ni mogoče upoštevati.
- 301 Argument, ki se nanaša na nujnost, da Komisija glede na dokumente, predložene v upravnem postopku, sklepa, da je bila udeležba družbe SLM pri kršitvi bistveno omejena v smislu točke 29 smernic iz leta 2006, je zato treba zavrniti kot neutemeljen.
- 302 Iz navedenega izhaja, da je treba zavrniti očitke tožečih strank, ki se nanašajo na različne argumente, na katere se sklicujeta za dokaz olajševalnih okoliščin v smislu, opredeljenem v točki 29 smernic iz leta 2006.

(b) Izjave, podane v okviru prijave zaradi prizanesljivosti

Povzetek izpodbijanega sklepa

- 303 Komisija v izpodbijanem sklepu navaja:

„(1126)

Družba SLM prosi za znižanje globe, ker je sporočila informacije, ki jo obdolžujejo, v odgovoru na prvo zahtevo Komisije za pojasnila, kar presega običajno sodelovanje. Poleg tega trdi, da ni mogla predložiti več informacij, ker, po eni strani, v tistem obdobju ni mogla ugotoviti, s katerimi dokazi Komisija že razpolaga, po drugi strani pa, ker je bila njena vloga pri kršitvi obrobna. Nazadnje trdi, da je Komisija uporabila njene izjave za okrepitev svojih sklepov.

(1127)

Komisija ponavlja, da morajo imeti za utemeljitev znižanja globe v skladu z obvestilom o prizanesljivosti predložene informacije znatno dodano vrednost. Samoobdolžitvena narava informacij ali dejstvo, da se Komisija sklicuje na te informacije, ko opisuje kartel, zato nista odločilna. Ko podjetje zaprosi za prizanesljivost, se od njega poleg tega pričakuje, da Komisiji predloži vse upoštevne informacije, s katerimi razpolaga, in več možnosti za odobritev prizanesljivosti ima, če ukrepa hitro. Dejstvo, da družba SLM ni mogla predložiti več informacij, ker ni vedela, s katerimi dokazi Komisija že razpolaga, je zato neupoštevno.

(1128)

Kar zadeva znatno dodano vrednost prispevka družbe SLM, je ta za znižanje globe zaprosila 30. oktobra 2002, ko je odgovorila na zahtevo Komisije za pojasnila. Družba SLM v odgovoru potrjuje svojo udeležbo na štirih vrstah sestankov, in sicer na sestankih ESIS (Eurostress Information Service s sedežem v Düsseldorfu), sestankih italijanskih proizvajalcev na ravni vodstva od leta 1999 do leta 2002, sestankih evropskih proizvajalcev na ravni vodstva/prodajnega oddelka leta 2001 in sestankih italijanskih proizvajalcev na ravni prodajalcev od leta 1999 do leta 2002. Njen opis teh sestankov je bil sicer razviden že iz prej obstoječih dokazov, njene izjave pa so bile nejasne.

(1129)

Prav tako v zvezi s širitvijo kluba Evropa družba SLM pojasnjuje, da so bili leta 2001 organizirani sestanki evropskih in italijanskih proizvajalcev zaradi pogajanj o *statusu quo* italijanskega izvoza na evropski trg. Izjavlja, da se je udeležila treh izmed teh sestankov, in posreduje zapisnik dveh sestankov, zlasti sestanka 4. septembra 2001 (v katerem je omenjeno prizadevanje za *status quo* italijanskega izvoza in stabilizacijo cen), ki je večkrat omenjen v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah. Vendar več dokazov iz prejšnjih virov potrjuje ta sestanek in tudi druge, ki so imeli isti namen. Informacije, ki jih je predložila družba SLM, zato nimajo znatne dodane vrednosti.“

Trditve strank

304 Družba SLM trdi, da ji Komisija neupravičeno ni odobrila znižanja zneska globe na podlagi sodelovanja v upravnem postopku. Predvsem trdi, da zaradi svoje sekundarne vloge pri kršitvi v trenutku, ko se je odločila sodelovati, ni mogla vedeti, katere dokaze ima Komisija že na razpolago, da bi lahko presodila, ali imajo njeni odgovori dodano vrednost ali ne. Komisija pa naj bi utemeljeno proti podjetju uporabila neobstoječe dodane vrednosti priznanih dejanj in okoliščin, če bi bilo mogoče dokazati, da je bilo to podjetje seznanjeno z dejanji in okoliščinami, ki jih je Komisija na druge načine vključila v spis. To ni bilo tako, ko je družba SLM Komisiji izjavila, da so bile organizirane vsaj štiri vrste sestankov proizvajalcev JPN, in sicer sestanki v okviru Eurostress Information Service (ESIS, poklicno združenje proizvajalcev JPN v Evropi) ter sestanki evropskih proizvajalcev, sestanki samo italijanskih proizvajalcev in sestanki na ravni vodstvenih delavcev ali prodajalcev. Navedla je njihove udeležence, kraje, izvor vabil in vsebino (točka 1128 obrazložitve izpodbijanega sklepa). Te izjave naj bi bile v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah uporabljene za potrditev nekaterih sklepov (glej točki 191 in 242 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah), kar ne bi bilo mogoče, če bi bile te izjave brez vrednosti.

305 Komisija trdi, da družba SLM ni zaslužila znižanja zneska globe, ker ni predložila informacij z znatno dodano vrednostjo. Poleg tega naj bi bilo znižanje zneska globe, naložene družbi SLM, neprimerno glede na njeno preračunljivo ravnanje in nejasnost posredovanih informacij.

Presoja Splošnega sodišča

306 V obravnavani zadevi je treba poudariti, da je Bundeskartellamt 9. januarja 2002 Komisiji posredoval dokumente, v katerih je omenjen obstoj kršitve člena 101 PDEU v zvezi z JPN.

- 307 Prav tako je od 19. julija 2002, to je pred pregledi 19. in 20. septembra 2002, Komisija družbi DWK odobrila pogojno imuniteto v odgovor na prošnjo v zvezi s tem z dne 18. junija 2002. Po teh pregledih je več podjetij pri Komisiji vložilo prošnje za ugodno obravnavo v zameno za njihovo sodelovanje z njo, med drugim družba ITC 21. septembra 2002, vendar tudi družbi Redaelli 21. oktobra 2002 in Nedri 23. oktobra 2002.
- 308 Komisija je v izpodbijanem sklepu navedla, da se družbi ITC znesek globe zniža za 50 %, ker je bila prvo podjetje, ki je izpolnilo zahteve iz točke 21 obvestila o prizanesljivosti iz leta 2002. Posebej je navedeno, da je družba ITC predložila pomembne navedbe o klubu Italia in panevropskih sporazumih. Komisija je navedla tudi, da se družbi Nedri znesek globe zniža za 25 %, ker je bila drugo podjetje, ki je izpolnilo zgoraj navedene zahteve. Drugim podjetjem, to je družbam ArcelorMittal Wire France, ArcelorMittal, ArcelorMittal Fontaine, ArcelorMittal Verderio, ArcelorMittal España, Emesa/Galycas in WDI, se je znesek globe znižal za 20 oziroma 5 %. Prošnje, ki so jih vložile družbe Tyrsa, Redaelli in SLM, pa so bile zavrnjene.
- 309 Kar zadeva družbo SLM, je 25. oktobra 2002, ko je odgovorila na zahtevo za pojasnila, podano ob pregledu, vložila prošnjo, naj se zanjo uporabi obvestilo o prizanesljivosti iz leta 2002, Komisija pa je to prošnjo evidentirala 30. oktobra 2002. Družba SLM je nato v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah Komisiji predložila druge dokaze.
- 310 Vendar se pokaže, da imajo dokazi, ki jih je posredovala družba SLM, le relativno korist za Komisijo, ki je po pregledih in predvsem zaradi sodelovanja družbe ITC že imela številne dokaze za ugotovitev različnih delov kršitve, o katerih je družba SLM predložila informacije. Tako informacije o širitvi kluba Evropa od septembra 2000 do septembra 2002 izvirajo predvsem od drugih podjetij, in ne od družbe SLM, oziroma čeprav je bila družba SLM navedena, so bila navedena tudi številna druga podjetja, ki so informacije prispevala pred to družbo (točka 265 in naslednje obrazložitve izpodbijanega sklepa).
- 311 Iz navedenega izhaja, da je treba zavrniti očitke družbe SLM o tem, da ji je treba nujno znižati znesek globe zaradi sodelovanja pri ugotavljanju kršitve.

5. Upoštevanje posebnega položaja družbe SLM

- 312 Družbi SLM in Ori Martin sta v okviru svojih trditev večkrat zatrjevali, da Komisija ni ustrezno upoštevala posebnosti položaja družbe SLM. Po mnenju tožečih strank je bila udeležba tega podjetja v kartelu ne le pozna, ampak tudi omejena, kar bi Komisija morala upoštevati v eni ali drugi fazi določanja zneska globe. Komisija naj vseeno ne bi tako individualizirala sankcije, saj je uporabila enako formulo za določitev zneska globe kot pri sankcioniranju podjetij, kot je Redaelli, ki so sodelovala pri vseh vidikih kršitve v celotnem obdobju njenega trajanja.
- 313 Splošno sodišče mora v obravnavani zadevi preučiti, ali je Komisija s sankcioniranjem družbe SLM z globo v višini 19,8 milijona EUR pred uporabo zakonskega praga 10 %, izračunano zlasti ob upoštevanju vse prodaje JPN, ki jo je družba SLM realizirala v EGP, objektivne teže kršitve kot take, in trajanja sodelovanja družbe SLM v klubu Italia od sestanka, na katerem ta družba ni bila zastopana, in ne da bi upoštevala kakršno koli olajševalno okoliščino (glej točko 134 zgoraj), pravilno presodila okoliščine obravnavane zadeve.
- 314 Kot namreč izhaja iz sodne prakse in v skladu z načelom učinkovitega sodnega varstva, katerega sestavni del sta načeli sorazmernosti in individualizacije kazni (glej točke od 138 do 142 zgoraj), je treba globo določiti ob upoštevanju elementov, ki se nanašajo ne le na kršitev kot tako, ampak tudi na dejansko sodelovanje sankcioniranega podjetja pri tej kršitvi. Komisija, ali namesto nje Splošno sodišče, mora tako zagotoviti individualizacijo kazni glede na kršitev ob upoštevanju posebnega položaja družbe SLM v okviru enotne kršitve, ki jo je Komisija ugotovila v izpodbijanem sklepu.

Podrobnosti udeležbe v klubu Italia

- 315 Kar zadeva sodelovanje v klubu Italia, je mogoče navesti tri ugotovitve za presojo sankcije, ki jo je treba naložiti družbi SLM glede na to, kar je bilo zgoraj navedeno v zvezi z elementi, ki jih je Komisija upoštevala pri določitvi zneska globe.
- 316 Prvič, kot je navedla Komisija, imajo sporazumi, sklenjeni v klubu Italia, geografski obseg, ki presega Italijo. Če izvezamo italijanski vidik tega kluba, je ta nekaterim podjetjem, trdnemu jedru, ki so ga sestavljale družbe Redaelli, CB, ITC in Itas (prisotne v Italiji) ter družbi Tréfileurope (prisotni v Italiji in drugod v Evropi) in tudi družbi SLM, tudi omogočil, da usklajujejo prizadevanja italijanskih proizvajalcev za izvoz in simetrično opredelijo skupno politiko glede na poskuse proizvajalcev drugih evropskih držav (kot so družbe Tycsa, Nedri in DWK, ki so občasno sodelovale v klubu Italia), da omejijo ta prizadevanja s tem, da so italijanskim proizvajalcem predlagali izvozno kvoto za ostalo Evropo.
- 317 Vendar je treba ugotoviti, da v celotnem obdobju, ko družba SLM ni sodelovala pri tem delu kršitve (po mnenju Komisije od 10. februarja 1997 do 10. septembra 2000), razprave v njeni navzočnosti niso zadevale Avstrije, in če so se nanašale na Nemčijo in Francijo, se je to dogajalo takrat, ko družba SLM ni oziroma še ni prodajala JPN v teh državah. Te posebnosti je treba upoštevati pri presoji zneska sankcije, ki jo je treba naložiti družbi SLM.
- 318 Drugič, kar zadeva trajanje sodelovanja družbe SLM v klubu Italia, ni mogoče šteti, da se je začelo 10. februarja 1997, kot je menila Komisija, ampak je treba začetek preložiti na 15. april 1997, da se izpolni zahtevani dokazni standard za ugotovitev sodelovanja pri kršitvi. To se mora upoštevati tudi, ko je treba določiti znesek globe.
- 319 Tretjič, kar zadeva sodelovanje družbe SLM v klubu Italia, je treba poudariti, da je Komisija v izpodbijanem sklepu menila, da je družba SLM od 29. novembra 1999 vedela oziroma bi morala vedeti, da s sodelovanjem v klubu Italia sodeluje v širšem sistemu z več ravnmi, katerega cilj je bil stabilizirati trg JPN na vseevropski ravni, da bi se preprečilo znižanje cen (točka 650 obrazložitve izpodbijanega sklepa in točka 129 zgoraj). Torej je družba SLM šele pozneje kot druga podjetja izvedela za enotno kršitev, ki ji jo očita Komisija.
- 320 Ta posebnost, omenjena v izpodbijanem sklepu, se mora upoštevati tudi v fazi določanja zneska globe, ker se zaradi nje položaj družbe SLM razlikuje od položaja drugih podjetij, sankcioniranih v tej zadevi, kot je Redaelli, ki so v klubu Italia sodelovala od njegovega začetka ali ki so bila seznanjena z vsemi vidiki enotne kršitve. Vendar je treba poudariti, da se položaj družbe SLM bistveno razlikuje tudi od položaja treh podjetij, pri katerih je Komisija upoštevala, da so se pozno seznanila z vseevropsko razsežnostjo kršitve. V obravnavani zadevi so se družbe Socitrel, Proderac in Fapricela, ki so delovale v okviru kluba España, s celotnim načrtom seznanile šele maja 2001, in ne kot družba SLM novembra 1999. Navesti je treba tudi, da je bila družba SLM ne le seznanjena z vseevropsko razsežnostjo kršitve, ampak je v njej pozneje tudi v celoti sodelovala.

Podrobnosti udeležbe v klubu Evropa in drugi sporazumi

- 321 Ni sporno, da družba SLM ni sodelovala pri sporazumu za jug, klubu España, usklajevanju, ki se nanaša na kupca Addtek, oziroma klubu Zürich, ki je obstajal pred klubom Evropa.
- 322 Kar zadeva klub Evropa, je treba spomniti, da je bilo sodelovanje družbe SLM pri tem vidiku enotne kršitve ugotovljeno le za obdobje od 11. septembra 2000 do 19. septembra 2002, ki ustreza obdobju, v katerem je družba SLM začela pridobivati potrebna dovoljenja za trženje JPN v nekaterih državah, ki so bil predmet kluba Evropa, in so potekale razprave s klubom Italia o obsegu kvote, ki bi se lahko priznal italijanskim izvoznikom.

- 323 Iz navedenega izhaja, da udeležba družbe SLM v kršitvi ni bila enotna, ampak postopna. Družba SLM je najprej sodelovala le v klubu Italia od aprila 1997 do konca novembra 1999, bila seznanjena z vseevropsko razsežnostjo enotne kršitve od decembra 1999 in je nato sodelovala v klubu Evropa od septembra 2000 do septembra 2002.
- 324 Ta ugotovitev je element, ki bi ga Komisija morala upoštevati pri presoji sankcije, ki jo je treba naložiti družbi SLM.
- 325 Vendar je treba poudariti tudi, da taka ugotovitev ne pomeni, da je bilo sodelovanje družbe SLM pri kršitvi tako omejeno, kot zatrjujeta tožeči stranki. Iz spisa je namreč razvidno, da je od leta 2000 vloga družbe SLM v klubu Italia, med drugim kar zadeva pogovore s klubom Evropa za določitev izvoznih kvot, podobna vlogi, ki so jo imeli glavni akterji v klubu Italia, in sicer družbe Redaelli, Itas, CB, ITC in Tréfileurope.

6. Ugotovitev

- 326 Posledično iz navedenega izhaja, da je sankcija, naložena družbi SLM in delno družbi Ori Martin, nesorazmerna, predvsem ker ni zadostno individualizirana, saj Komisija ni upoštevala nekaterih posebnosti položaja tega podjetja, ko ga je sankcionirala z globo v višini 19,8 milijona EUR pred uporabo zakonske meje 10 %.
- 327 S sankcijo, ki jo je naložila Komisija, se predvsem ne upošteva dejstva, da je družba SLM šele pozno in postopno začela sodelovati pri enotni kršitvi, saj je bilo njeno sodelovanje na začetku omejeno predvsem na sporazume, ki so bili v okviru kluba Italia sklenjeni v zvezi z italijanskim trgov. V obravnavani zadevi bi morala Komisija pri izračunu zneska globe upoštevati neobstoj soglasij, ki bi družbi SLM dovoljevala prodajo v nekaterih državah članicah pred določenim datumom, in neobstoj dokaza, na podlagi katerega bi bilo mogoče sklepati, da je bila lahko družba SLM vpletena v kartel, še preden se je udeleževala sestankov kluba Italia.
- 328 Člen 2, točka 16, izpodbijanega sklepa je zato treba razglasiti za ničen v delu, v katerem je tožečima strankama naložena nesorazmerna sankcija.
- 329 Posledice, ki izhajajo iz navedenega, bodo preučene v nadaljevanju v okviru neomejene pristojnosti, ki jo ima Splošno sodišče in katere izvrševanje se zahteva v obravnavani zadevi.
- 330 V teh okoliščinah ni več treba preučiti trditev strank v zvezi z očitkom, ki se nanaša na kršitev načela enakega obravnavanja, ali očitki, ki se nanašajo na kršitev nekaterih določb Smernic iz leta 2006, ki v obravnavani zadevi ne morejo izpodbiti ali spremeniti rezultata opravljene presoje.

D – Neobičajna dolžina upravnega postopka

1. Trditve strank

- 331 Družba SLM trdi, da je upravni postopek trajal predolgo. V obravnavani zadevi naj bi upravni postopek trajal več kot osem let, med pregledi, opravljenimi 19. septembra 2002, in obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah, poslanim 30. septembra 2008, pa naj bi preteklo šest let. Komisija pa naj bi od leta 2002 vedela za zelo veliko dejstev, s katerimi je nato utemeljila izpodbijani sklep, številna podjetja pa naj bi hitro sodelovala. Po mnenju družbe SLM je bil postopek končan prepozno zaradi velikega števila uradnikov, ki so zaporedoma obravnavali zadevo, zaradi česar Splošnemu sodišču predlaga, naj Komisiji naloži, naj predloži seznam s številom uradnikov, ki so zadevo obravnavali od leta 2002 do leta 2010. Po več kot desetih letih naj bi bilo družbi SLM težko izreči se o dejstvih, ki se ji očitajo pogosto posredno na podlagi dokumentov, ki so jih na roko napisali drugi. Prav tako naj bi Komisija

potrebovala šest let za odločitev, ali je treba sprejeti ali zavrniti njeno prijavo zaradi prizanesljivosti, vloženo 30. oktobra 2002 in zavrnjeno 19. septembra 2008, kar naj bi ogrozilo pravico družbe SLM, da pravočasno pripravi obrambo, s katero bi zagotovila najboljšo zaščito svojih interesov. Zaradi počasne uprave naj bi bila družbi SLM onemogočena priprava primerne obrambe v zvezi s prvimi leti udeležbe v kartelu, ki je bila ugotovljena v zvezi z njo (leti 1997 in 1998).

- 332 Komisija izpodbija to argumentacijo. Kar zadeva predlog za sprejetje pripravljalnega ukrepa, med drugim ugotavlja, da zaradi kompleksnosti postopka poznavanje števila uradnikov, ki so zaporedoma obravnavali zadevo, ni pomembno.

2. Presoja Splošnega sodišča

- 333 Uvodoma je treba navesti, da družba SLM priznava, da je pri kršitvi sodelovala od leta 1999. To okoliščino je treba upoštevati pri presoji učinkov morebitne kršitve načela razumnega roka.
- 334 Upoštevanje razumnega roka pri vodenju upravnih postopkov na področju konkurenčne politike pomeni temeljno načelo prava Unije, katerega spoštovanje zagotavljajo sodišča Unije (glej sodbo z dne 19. decembra 2012, Heineken Nederland in Heineken/Komisija, C-452/11 P, EU:C:2012:829, točka 97 in navedena sodna praksa).
- 335 Načelo razumnega roka v upravnem postopku je bilo potrjeno v členu 41(1) Listine o temeljnih pravicah, v skladu s katerim ima „vsakdo [...] pravico, da institucije, organi, uradi in agencije Unije njegove zadeve obravnavajo nepristransko, pravično in v razumnem roku“ (sodba z dne 5. junija 2012, Imperial Chemical Industries/Komisija, T-214/06, ZOdl., EU:T:2012:275, točka 284).
- 336 Razumnost trajanja postopka je treba presojati glede na okoliščine posamezne zadeve, zlasti njen kontekst, ravnanje strank med postopkom, pomen spora za različna zainteresirana podjetja in zapletenost zadeve (glej v tem smislu sodbo z dne 20. aprila 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi/Komisija, od T-305/94 do T-307/94, od T-313/94 do T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 in T-335/94, Recueil, EU:T:1999:80, točka 126), po potrebi pa tudi glede na informacije ali dokazila, ki jih Komisija lahko predloži v zvezi s preiskavami, opravljenimi v upravnem postopku.
- 337 Sodišče je razsodilo, da je v upravnem postopku mogoče preizkusiti dve zaporedni obdobji, saj ima vsako od njiju svojo notranjo logiko. Prvo obdobje, ki traja do prejetja obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, se začne, ko Komisija na podlagi pooblastil zakonodajalca Unije sprejme ukrepe, ki se navezujejo na očitek o storjeni kršitvi, in ji mora omogočiti, da sprejme stališče o nadaljnjem poteku postopka. Drugo obdobje traja od obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah do sprejetja dokončne odločitve. Komisiji mora omogočiti, da se dokončno opredeli do očitane kršitve (sodba z dne 21. septembra 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisija, C-105/04 P, ZOdl., EU:C:2006:592, točka 38).
- 338 Iz sodne prakse izhaja, da ima kršitev načela razumnega roka lahko dve vrsti posledic.
- 339 Na eni strani lahko kršitev razumnega roka – kadar je vplivala na izid postopka – povzroči razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe (glej v tem smislu sodbo z dne 21. septembra 2006, Technische Unie/Komisija, C-113/04 P, ZOdl., EU:C:2006:593, točka 48 in navedena sodna praksa).
- 340 Navesti je treba, da kadar gre za uporabo pravil o konkurenci, prekoračitev razumnega roka pomeni ničnostni razlog le, če gre za sklep o ugotovitvi kršitve in če se ugotovi, da je kršitev tega načela ogrozila pravico zadevnih podjetij do obrambe. Razen v tem specifičnem primeru pa nespoštovanje obveznosti sprejetja odločitve v razumnem roku ne vpliva na veljavnost upravnega postopka na podlagi Uredbe št. 1/2003 (glej sodbo z dne 16. decembra 2003, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied in Technische Unie/Komisija, T-5/00 in T-6/00,

Recueil, EU:T:2003:342, točka 74 in navedena sodna praksa, potrjeno v postopku s pritožbo z zgoraj v točki 337 navedeno sodbo Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisija, EU:C:2006:592, točki 42 in 43).

341 Ker pa ima spoštovanje pravice do obrambe, ki je načelo, za katero je bilo v sodni praksi Sodišča večkrat poudarjeno, da je temeljno (sodba z dne 9. novembra 1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Komisija, 322/81, Recueil, EU:C:1983:313, točka 7), izjemen pomen v postopkih, kakršen je ta v obravnavani zadevi, se je treba izogniti temu, da bi bila ta pravica nepopravljivo ogrožena zaradi pretirano dolge faze preiskave in da bi to trajanje lahko oviralo pridobitev dokazov za zavrnitev obstoja ravnanj, za katera bi zadevna podjetja lahko odgovarjala. Zato preizkus morebitnega oviranja izvrševanja pravice do obrambe ne sme biti omejen samo na fazo, v kateri ima ta pravica polni učinek, to je na drugo fazo upravnega postopka. Presoja vira morebitne oslabitve učinkovitosti pravice do obrambe se mora raztezati na ves postopek in se nanašati na njegovo celotno trajanje (zgoraj v točki 337 navedena sodba Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisija, EU:C:2006:592, točka 50).

342 Na drugi strani lahko Splošno sodišče zaradi kršitve razumnega roka – kadar ni vplivala na izid postopka – pri izvrševanju svoje neomejene pristojnosti ustrezno popravi kršitev, ki je posledica prekoračitve razumnega roka upravnega postopka, in to tako, da po potrebi zniža znesek naložene globe (glej zgoraj v točki 339 navedeno sodbo Technische Unie/Komisija, EU:C:2006:593, točke od 202 do 204, in sodbo z dne 16. junija 2011, Heineken Nederland in Heineken/Komisija, T-240/07, ZOdl., EU:T:2011:284, točki 429 in 434, potrjeno z zgoraj v točki 334 navedeno sodbo Heineken Nederland in Heineken/Komisija, EU:C:2012:829, točka 100).

343 Iz navedenega izhaja, da je za to, da bi dolgotrajen upravni postopek lahko pomenil kršitev načela razumnega toka, treba trajanje tega postopka opredeliti za pretirano dolgo.

344 V obravnavani zadevi je imel upravni postopek štiri zaporedne faze, od katerih je bila prva pred sprejetjem obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, naslednje tri pa so sledile temu obvestilu.

345 Prva faza se je začela 9. januarja 2002, ko je Bundeskartellamt posredoval dokumente, navedene v točki 23 zgoraj, in se končala 30. septembra 2008 s sprejetjem obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah.

346 S tem se je začela druga faza (glej točke od 33 do 39 zgoraj) in se končala s sprejetjem prvotnega sklepa 30. junija 2010.

347 Potem ko je bil vložen prvi niz tožb (naveden v točki 10 zgoraj), je Komisija 30. septembra 2010 sprejela prvi sklep o spremembi (glej točko 4 zgoraj), da bi popravila razne napake, ki jih je ugotovila glede prvotnega sklepa, s čimer se je končala tretja faza upravnega postopka.

348 Nazadnje, 4. aprila 2011 se je četrta faza upravnega postopka končala s tem, da je Komisija sprejela drugi sklep o spremembi, s katerim je odobrila znižanje zneska naložene globe na eni strani družbam ArcelorMittal, ArcelorMittal Verderio, ArcelorMittal Fontaine in ArcelorMittal Wire France, na drugi strani pa družbama SLM in Ori Martin (glej točko 6 zgoraj).

349 Takoj je treba navesti, da se ta tožbeni razlog nanaša le na prvi dve fazi upravnega postopka.

350 Splošno sodišče je 17. decembra 2013 v okviru ukrepov procesnega vodstva, določenih v členu 64 Poslovnika z dne 2. maja 1991, na Komisijo naslovilo pisno vprašanje, da bi prejelo podroben opis ukrepov, ki jih je izvedla po preiskavah, ki so potekale 19. in 20. septembra 2002, do sprejetja prvotnega sklepa.

351 Komisija se je na ta poziv odzvala z vlogo, ki jo je v sodnem tajništvu vložila 28. februarja 2014.

- 352 Sodno tajništvo Splošnega sodišča je kopijo odgovora Komisije posredovalo tožečima strankama.
- 353 Komisija v odgovoru podrobno in prepričljivo izpostavlja korake, ki jih je opravila med upravnim postopkom, ter razloge, zaradi katerih je postopek trajal od leta 2002 do leta 2010.
- 354 Trajanje upravnega postopka v obravnavani zadevi pojasnjuje več dejavnikov.
- 355 Glede tega je treba upoštevati trajanje omejevalnega sporazuma (več kot 18 let), njegovo posebej široko geografsko razširjenost (omejevalni sporazum se je nanašal na večino držav članic), delovanje omejevalnega sporazuma na geografski in časovni ravni (razni klubi), število sestankov, ki so potekali v okviru raznih klubov (več kot 500), število zadevnih podjetij (17), število prijav zaradi prizanesljivosti in posebej velik obseg dokumentov, ki so bili v okviru tega predloženi ali prejeti med preiskavami in so bili v različnih jezikih, Komisija pa jih je morala pregledati, različne zahteve za dodatna pojasnila, ki jih je Komisija morala nasloviti na različna zadevna podjetja ob razvoju razumevanja omejevalnega sporazuma, število naslovnikov obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah (več kot 40), število jezikov postopka (8) in razne zahtevke v zvezi s plačilno zmožnostjo (14).
- 356 Poleg tega je treba navesti tudi, da družba SLM ni dokazala, kako naj bi bila njena pravica do obrambe kršena zaradi trajanja postopka. Navedbe v zvezi s tem ostajajo neupoštevne. Tako je zatrjevanje družbe SLM, da ji je bila onemogočena priprava primerne obrambe v zvezi s prvimi leti udeležbe v kartelu, ki je bila ugotovljena v zvezi z njo (leti 1997 in 1998), mogoče pripisati le njej, ker je bila od jeseni 2002 opozorjena na preiskavo, ki jo je Komisija izvajala v zvezi s kartelom, udeležba v katerem se ji očita. Tudi kar zadeva okoliščino glede prepozna odgovora na prijavo družbe SLM zaradi prizanesljivosti, bi jo moral čas, ki ga je Komisija potrebovala za odgovor, spodbuditi k previdnosti in pripravi obrambe, takoj ko je bilo to mogoče po začetku preiskave jeseni 2002. Kar zadeva zatrjevanje, da se je družba SLM zaradi časa, ki je pretekel, težko izrekla o dejstvih, ki se ji očitajo, gre za okoliščino, zaradi katere bi morala v nasprotju s tem, kar trdi, ravnati hitro in ne čakati, da se dokazi in osebe porazgubijo.
- 357 Na podlagi informacij, ki jih je predložila Komisija, ki potrjujejo posebno zapletenost zadeve, je torej treba zaključiti, da se kljub dolgemu trajanju postopka ne sme šteti, da gre za pretirano dolg postopek. Komisija torej ni kršila razumnega roka, zato je treba ta tožbeni razlog zavrni.

E – Pripis odgovornosti za kršitev matični družbi

- 358 Družba Ori Martin trdi, da ji je Komisija napačno pripisala solidarno odgovornost za del kršitve, ki je glede na navedbe v točkah od 862 do 875 obrazložitve izpodbijanega sklepa razvidna iz domneve odločilnega vplivanja, ki je posledica skoraj izključnega lastništva kapitala družbe SLM od 1. januarja 1999 do 19. septembra 2002 (glej točko 132 zgoraj).

1. Trditve strank

- 359 Prvič, družba Ori Martin trdi, da je Komisija s tem, ko je dokaze, navedene za ovržbo domneve dejanskega odločilnega vplivanja, štela za neupoštevne, preprosto domnevo spremenila v neizpodbojno domnevo. To naj bi pomenilo kršitev člena 101 PDEU, načela osebne odgovornosti, načela individualizacije kazni in načela omejene odgovornosti, ki ureja pravo družb. Za ovržbo domneve naj se ne bi smel zahtevati dokaz, da matična družba ni mogla odločilno vplivati na hčerinsko družbo, ampak le dokaz, da se ta vpliv ni izvajal.
- 360 V obravnavani zadevi naj dejstvo, da je imela družba Ori Martin kot delničar interes in vlogo v zvezi z družbo SLM, da zaščiti svoj finančni interes (točka 874 obrazložitve izpodbijanega sklepa), ne bi zadostovalo za to, da se ji pripiše kršitveno ravnanje družbe SLM. Tak interes naj bi bil le običajna posledica lastništva dela kapitala družbe, ne da bi šlo nujno za ves ali celo večji del tega kapitala.

Načeloma kršitve ni mogoče pripisati osebi, ki je ni storila, oziroma ji vsekakor te kršitve ni mogoče pripisati, ne da bi bilo to izrecno in predhodno določeno z nekim pravilom. Komisija bi morala dokazati, da je družba Ori Martin nameravala s svojim ravnanjem prispevati k skupnim ciljem, za katere so si prizadevali vsi udeleženci, in da je bila seznanjena s stvarnimi ravnanji, ki so jih načrtovala ali izvajala druga podjetja, da bi dosegla iste cilje, ali da jih je lahko razumno predvidela in je bila pripravljena sprejeti tveganje.

361 Drugič, družba Ori Martin trdi, da so dokazi, navedeni za ovržbo domneve, upoštevni v obravnavani zadevi. Družba Ori Martin naj bi vedno delovala kot holding in njena udeležba v družbi SLM naj bi bila le finančna. Družba Ori Martin naj ne bi nikoli neposredno opravljala dejavnosti v sektorju JPN. Zato naj ne bi bila povezana s kršitvenimi ravnanji družbe SLM. Družba Ori Martin naj ne bi oziroma naj ne bi mogla vedeti za protikonkurenčna ravnanja družbe SLM. Zlasti naj ne bi nikoli sodelovala pri strateških in naložbenih odločitvah družbe SLM. Družba Ori Martin naj ne bi imela operative strukture in zaposlenih. Nobeden od treh članov njenega upravnega odbora naj ne bi imel nobenega znanja o sektorju jekla. Neposeganje družbe Ori Martin v družbo SLM naj bi bilo dokazano z zapisniki sestankov upravnega odbora in skupščine delničarjev. Družba SLM naj bi se le občasno obrnila na skupino Ori Martin za nakupe valjane žice (2 % nakupov v obdobju 1995-2001). Poleg tega se družba Ori Martin sklicuje tudi na neobstoje „toka informacij“ med njo in družbo SLM. Fizična oseba, vpletena v kartel v imenu družbe SLM, naj bi poleg tega ravnala na lastno pobudo in popolnoma samostojno. Imela naj ne bi niti najmanjše vloge v družbi Ori Martin.

362 Tretjič, družba Ori Martin trdi, da Komisija v izpodbijanem sklepu ni pojasnila razlogov, iz katerih dejstvo, da družba SLM ni bila dolžna poročati družbi Ori Martin, ni element, s katerim bi bilo mogoče dokazati neodvisnost njenega ravnanja. Glede na dokaze, predložene v upravnem postopku, naj bi Komisija morala sklepati, da ravnanja družbe SLM ni mogoče pripisati družbi Ori Martin, saj je vsakršen njen vpliv na hčerinsko družbo izključen. V obravnavani zadevi naj bi se ti dokazi upoštevali ali izločili, ne da bi bili ocenjeni kot celota, ali celo zavrnilo tako na splošno, da naj njihova zavrnitev ne bi bila razumljiva.

363 Komisija izpodbija to argumentacijo. Domneve odločilnega vplivanja naj ne bi bilo mogoče ovreči na podlagi nobenega elementa, ki ga je navedla družba Ori Martin. Kar zadeva profil članov uprave družbe Ori Martin in vsebino zapisnikov sej upravnega odbora in skupščin delničarjev te družbe, Komisija trdi, da se družba Ori Martin, ker ti elementi niso bili omenjeni v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, ampak le v tožbi, ne more sklicevati nanje za izpodbijanje presoje, opravljene v izpodbijanem sklepu.

2. Presoja Splošnega sodišča

364 Iz spisa je razvidno, da je imela družba Ori Martin v lasti 100 % kapitala svoje hčerinske družbe SLM od 1. januarja 1999 do 31. oktobra 2001. Iz spisa je razvidno tudi, da je imela družba Ori Martin neposredno v lasti 98 % te iste hčerinske družbe in posredno 2 % te hčerinske družbe prek družbe Ori Martin Lux SA od 1. novembra 2001 do 19. septembra 2002 (točka 867 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

365 Poleg tega je iz izpodbijanega sklepa razvidno, da je Komisija menila, da je družba Ori Martin od 1. januarja 1999 do 19. septembra 2002 odločilno vplivala na družbo SLM, ker je bila v tem obdobju celotna ali skoraj celotna družba SLM v lasti družbe Ori Martin (točka 868 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

366 Čeprav razmerje, ki povezuje matično družbo Ori Martin z njeno hčerinsko družbo SLM, v tej zadevi ni sporno, to ne velja za posledico, ki jo je iz tega izpeljala Komisija. Družba Ori Martin namreč predlaga razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa v delu, v katerem ji je pripisana odgovornost za kršitveno ravnanje družbe SLM v zgoraj navedenem obdobju. Ta pripis naj bi bil napačen iz naslednjih razlogov.

367 Družba Ori Martin z vidika načel trdi, da je Komisija izkrivila naravo in obseg domneve dejanskega odločilnega vplivanja, potrjene v sodni praksi, ko je menila, da opredelitev skoraj izključne lastninske povezave matične družbe s hčerinsko družbo zadostuje, da ji ni treba dokazati dejanskega izvajanja takega vpliva. Za Komisijo naj ne bi smel biti dovolj le status delničarja, da ravnanje hčerinske družbe pripiše njeni matični družbi. Dokazati naj bi morala, da je družba Ori Martin tudi tako ali drugače odgovorna, ker je nameravala s svojim ravnanjem prispevati h kršitvi oziroma ker te kršitve ni mogla prezreti.

368 Družba Ori Martin se v zvezi s tem sklicuje, na eni strani, na kršitev člena 101 PDEU, načela osebne odgovornosti in načela individualizacije kazni, na podlagi katerih se dejanje ne more pripisati osebi, ki ga ni storila, ter, na drugi strani, na kršitev načel pravne osebnosti in omejene odgovornosti, ki sta v Uniji priznani s pravom družb in katerih namen je omejiti odgovornost na družbo, ki je storila dejanja, na podlagi katerih nastane ta odgovornost, in ne na skupino, katere del je.

369 S praktičnega vidika družba Ori Martin trdi, da Komisija ni pravilno presodila različnih dokazov, navedenih v upravnem postopku, s katerimi – če bi jih ustrezno presodila – bi se dokazalo, da ni mogla odločilno vplivati na ravnanje družbe SLM. To dokazovanje naj bi sicer okrepili dodatni argumenti, ki so bili v zvezi s tem predstavljeni pred Splošnim sodiščem.

370 V tem okviru se družba Ori Martin sklicuje na napačno presojo dejanskega stanja v obravnavani zadevi s strani Komisije ter kršitev obveznosti obrazložitve, načela enakega obravnavanja in načela dobrega upravljanja.

(a) Domneva dejanskega odločilnega vplivanja

371 S tem ko družba Ori Martin trdi, da bi morala Komisija za ugotovitev obstoja podjetja v smislu prava Unije dokazati, da matična družba dejansko izvaja odločilni vpliv, ki bi ga družba Ori Martin lahko imela zaradi velikosti deleža, ki ga je imela v hčerinski družbi, in da bi bilo dovolj, da družba Ori Martin za ovrzbo domneve dokaže, da tega vpliva ni izvajala, ne da bi morala dokazati, da ni mogla izvajati takega vpliva (glej točko 359 zgoraj), ne upošteva narave in obsega domneve, ki je v sodni praksi potrjena v takem primeru.

372 V skladu z ustaljeno sodno prakso namreč pojem podjetja zajema vse subjekte, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na njihovo pravno obliko in način financiranja. Sodišče je glede tega pojasnilo, prvič, da je treba pojem podjetja v tem kontekstu razumeti, kot da označuje gospodarsko enoto, čeprav s pravnega vidika to gospodarsko enoto sestavlja več fizičnih ali pravnih oseb, in drugič, da mora tak gospodarski subjekt, če krši pravila o konkurenci, po načelu osebne odgovornosti za to kršitev odgovarjati sam (glej sodbe z dne 10. septembra 2009, Akzo Nobel in drugi/Komisija, C-97/08 P, Zodl, EU:C:2009:536, točke od 54 do 56 in navedena sodna praksa; z dne 29. septembra 2011, Elf Aquitaine/Komisija, C-521/09 P, ZOdl., EU:C:2011:620, točka 53 in navedena sodna praksa, in z dne 11. julija 2013, Komisija/Stichting Administratiekantoor Portielje, C-440/11 P, ZOdl., EU:C:2013:514, točki 36 in 37 ter navedena sodna praksa).

373 V zvezi z vprašanjem, v kakšnih okoliščinah je lahko pravna oseba, ki ni storilec kršitve, vendarle kaznovana, iz ustaljene sodne prakse izhaja tudi, da se ravnanje hčerinske družbe lahko pripiše matični družbi, ker – čeprav je ločena pravna oseba – ta hčerinska družba o svojem ravnanju na trgu ne odloča samostojno, ampak večinoma ravna po navodilih matične družbe, zlasti glede na gospodarske,

organizacijske in pravne povezave med tema pravnima osebama (zgoraj v točki 372 navedena sodba Akzo Nobel in drugi/Komisija, EU:C:2009:536, točka 58; zgoraj v točki 372 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 54, in zgoraj v točki 372 navedena sodba Komisija/Stichting Administratiekantoor Portielje in Gosselin Group, EU:C:2013:514, točka 38).

- 374 Ker sta v takšnem primeru matična družba in njena hčerinska družba del iste gospodarske enote in zato tvorita eno samo podjetje v smislu člena 101 PDEU, lahko Komisija odločbo o naložitvi glob naslovi na matično družbo, ne da bi bilo treba dokazati, da je bila matična družba pri kršitvi osebno vpletena (zgoraj v točki 372 navedena sodba Akzo Nobel in drugi/Komisija, EU:C:2009:536, točka 59; zgoraj v točki 372 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 55, in zgoraj v točki 372 navedena sodba Komisija/Stichting Administratiekantoor Portielje in Gosselin Group, EU:C:2013:514, točka 39).
- 375 Sodišče je v zvezi s tem pojasnilo, da v posebnem primeru, v katerem ima matična družba v lasti ves ali skoraj ves kapital hčerinske družbe, ki je kršila pravila Unije o konkurenci, obstaja izpodbojna domneva, da ta matična družba dejansko odločilno vpliva na hčerinsko družbo (v nadaljevanju: domneva dejanskega odločilnega vplivanja) (zgoraj v točki 372 navedene sodbe Akzo Nobel in drugi/Komisija, EU:C:2009:536, točka 60; Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 56, ter Komisija/Stichting Administratiekantoor Portielje in Gosselin Group, EU:C:2013:514, točka 40).
- 376 V teh okoliščinah za domnevo, da matična družba dejansko odločilno vpliva na poslovno politiko hčerinske družbe, zadostuje, da Komisija dokaže, da je ves ali skoraj ves kapital hčerinske družbe v lasti matične družbe. Komisija lahko tedaj matično družbo šteje za solidarno odgovorno za plačilo globe, naložene njeni hčerinski družbi, razen če matična družba, ki mora to domnevo ovreči, ne predloži zadostnih dokazov, da hčerinska družba na trgu ravna samostojno (zgoraj v točki 372 navedena sodba Akzo Nobel in drugi/Komisija, EU:C:2009:536, točka 61; zgoraj v točki 372 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 57, in zgoraj v točki 372 navedena sodba Komisija/Stichting Administratiekantoor Portielje in Gosselin Group, EU:C:2013:514, točka 41).
- 377 Domneva dejanskega odločilnega vplivanja je namenjena zlasti vzpostavitvi ravnovesja med pomenom cilja omejevanja ravnanj, ki so v nasprotju s pravili konkurence, zlasti s členom 101 PDEU, in preprečevanja njihovega ponavljanja na eni strani ter pomenom zahtev nekaterih splošnih načel prava Unije, kot so zlasti načela domneve nedolžnosti, individualizacije kazni in pravne varnosti ter pravice do obrambe, vključno z načelom enakosti orožij, na drugi strani. Zlasti zato je izpodbojna (zgoraj v točki 372 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 59).
- 378 Poleg tega je treba spomniti, da ta domneva temelji na ugotovitvi, da lahko – razen v izjemnih okoliščinah – družba, ki ima v lasti skoraj ves kapital hčerinske družbe, zaradi same udeležbe v kapitalu odločilno vpliva na ravnanje hčerinske družbe in da je treba dejansko nevpilvanje ugotavljati v okviru subjektov, za katere se ta domneva uporablja (zgoraj v točki 372 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 60).
- 379 Če bi lahko v teh okoliščinah zainteresirana stranka navedeno domnevo ovrgla zgolj z nedokazanimi navedbami, bi bila ta pretežno brezpredmetna (zgoraj v točki 372 navedena sodna praksa Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 61).
- 380 Iz sodne prakse je tudi razvidno, da domneva, čeprav jo je težko ovreči, ostane v dopustnih mejah, če je sorazmerna z legitimnim ciljem, ki mu sledi, če obstaja možnost predložitve nasprotnega dokaza in če je zagotovljena pravica do obrambe (glej zgoraj v točki 372 navedeno sodbo Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 62 in navedena sodna praksa).
- 381 Iz sodne prakse je tudi jasno razvidno, da se morajo za ugotovitev, ali hčerinska družba o svojem ravnanju na trgu odloča samostojno, upoštevati vsi upoštevni dejavniki v zvezi z gospodarskimi, organizacijskimi in pravnimi povezavami, ki to hčerinsko družbo povezujejo z matično družbo, ti pa

so lahko od primera do primera različni in jih torej ni mogoče taksativno naštetih (zgoraj v točki 372 navedene sodbe Akzo Nobel in drugi/Komisija, EU:C:2009:536, točka 74; Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 58, in Komisija/Stichting Administratiekantoor Portielje in Gosselin Group, EU:C:2013:514, točka 60).

- 382 Posledično, kot je bilo navedeno zgoraj, v posebnem primeru, ko ima – kot v obravnavani zadevi – matična družba v lasti ves ali skoraj ves kapital hčerinske družbe, za katero se šteje, da je kršila pravila Unije o konkurenci, obstaja izpodbojna domneva, da ta matična družba dejansko odločilno vpliva na svojo hčerinsko družbo.
- 383 Zato v nasprotju s trditvami družbe Ori Martin (glej točko 360 zgoraj) to, da ima Komisija možnost, da odločbo, s katero so bile globe naložene, naslovi na matično družbo, če matična in hčerinska družba sestavljata „podjetje“ v smislu člena 101 PDEU, ni nujno posledica tega, da je matična družba hčerinsko spodbudila h kršitvi, in nikakor ne tega, da je prva udeležena pri tej kršitvi, ampak dejstva, da sta zadevni družbi za namene člena 101 PDEU eno samo podjetje (glej zgoraj v točki 372 navedeno sodbo Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 88, glej tudi točko 374 zgoraj).
- 384 Komisiji za uporabo domneve dejanskega odločilnega vplivanja v posamičnem primeru tudi ni treba predložiti dodatnih indicov poleg tistih, ki dokazujejo možnost uporabe te domneve in njeno delovanje (glej zgoraj v točki 372 navedeno sodbo Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 80 in navedena sodna praksa).
- 385 Glede na navedeno sodno prakso je treba ugotoviti, da se je lahko Komisija pravilno sklicevala na domnevo dejanskega odločilnega vplivanja ob upoštevanju dejstva, da je imela družba Ori Martin v lasti ves ali skoraj ves kapital družbe SLM od 1. januarja 1999 do 19. septembra 2002, ne da bi ji bilo treba navajati druge dokaze v zvezi s tem.
- 386 Poleg tega je treba poudariti, da glede na to, da je navedena domneva izpodbojna, ta domneva ne pomeni, da je matična družba, ki je lastnica celotnega osnovnega kapitala hčerinske družbe, avtomatično odgovorna, saj bi to bilo v nasprotju z načelom subjektivne odgovornosti, na katerem temelji konkurenčno pravo Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 20. januarja 2011, General Química in drugi/Komisija, C-90/09 P, ZOdl., EU:C:2011:21, točki 51 in 52).
- 387 Poleg tega družba Ori Martin ne more več trditi, da je bilo načelo individualizacije kazni v obravnavani zadevi kršeno. Na podlagi tega načela, ki se uporablja v vsakem upravnem postopku, v katerem se lahko na podlagi pravil Unije o konkurenci izrečejo sankcije, se sme podjetje sankcionirati samo za dejanja, ki se mu individualno očitajo. Vendar mora biti to načelo usklajeno s pojmom podjetja. Kot je bilo navedeno v točki 383 zgoraj, ni namreč odnos prigovarjanja h kršitvi med matično in hčerinsko družbo ali celo vpletenost prve v navedeno kršitev tisti, ki Komisiji omogoča, da odločbo o naložitvi glob naslovi na matično družbo, ampak ji to omogoča dejstvo, da obe tvorita eno samo podjetje v smislu člena 101 PDEU (glej v tem smislu sodbo z dne 13. julija 2011, General Technic-Otis in drugi/Komisija, T-141/07, T-142/07, T-145/07 in T-146/07, ZOdl., EU:T:2011:363, točka 70 in naslednje, potrjena v postopku s pritožbo).
- 388 Zavrni je treba tudi trditev družbe Ori Martin, da je Komisija, ko je ugotovila njeno solidarno odgovornost, kršila načelo omejene odgovornosti, ki izhaja iz prava družb v Uniji. Namen omejene odgovornosti družb je namreč predvsem določiti zgornjo mejo njihove finančne odgovornosti, in ne preprečiti, da je podjetje, ki je kršilo konkurenčno pravo, sankcionirano prek pravnih subjektov, ki ga sestavljajo, natančneje prek družbe, ki je storila kršitev, in njene matične družbe, zlasti če ima ta v lasti ves ali skoraj ves kapital hčerinske družbe in ne more ovreči domneve dejanskega odločilnega vplivanja na to družbo.
- 389 Zato je treba zavrniti očitke, ki jih je v zvezi s tem navedla družba Ori Martin.

390 V obravnavani zadevi mora tako družba Ori Martin, ker je imela v lasti ves ali skoraj ves kapital družbe SLM, zato za ovržbo domneve dejanskega odločilnega vplivanja predložiti zadostne dokaze, s katerimi lahko dokaže, da je njena hčerinska družba na trgu ravnala samostojno. Zato je treba preučiti, ali je z dokazi, ki jih družba Ori Martin navaja v podporo svojemu dokazovanju, mogoče ovreči navedeno domnevo.

(b) Dokazi, navedeni za ovržbo domneve

391 Na podlagi pravice do učinkovitega sodnega varstva, potrjene med drugim v Listini o temeljnih pravicah, ki ima v skladu s členom 6(1), prvi pododstavek, PDEU enako pravno veljavnost kot Pogodbi, mora Splošno sodišče zagotoviti, da so različni dokazi, ki jih oseba, ki je predmet sankcije, predloži za ovržbo domneve dejanskega odločilnega vplivanja, ustrezno preučeni.

392 V zvezi s tem je treba v odgovor Komisiji, ki navaja, da se družba Ori Martin, ker navedbe o profilu članov uprave in vsebini zapisnikov sej upravnega odbora in skupščin delničarjev družbe Ori Martin niso bile navedene v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, ampak le v tožbi, nanje ne more sklicevati za izpodbijanje pripisa odgovornosti za kršitev v izpodbijanem sklepu (glej točko 363 zgoraj), spomniti, da nobena določba prava Unije naslovniku obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah ne nalaga, da izpodbija v njem navedene dejanske ali pravne okoliščine med upravnim postopkom, ker v nasprotnem primeru tega ne bi več mogel storiti pozneje v fazi sodnega postopka (sodba z dne 1. julija 2010, Knauf Gips/Komisija, C-407/08 P, ZOdl., EU:C:2010:389, točka 89).

393 Čeprav namreč to, da podjetje med upravnim postopkom pred Komisijo izrecno ali implicitno prizna dejstva ali pravne elemente, lahko pomeni dodaten dokaz pri presoji utemeljenosti pravnega sredstva, pa ne more omejevati samega izvrševanja pravice do pravnega sredstva pred Splošnim sodiščem, ki jo ima fizična ali pravna oseba na podlagi člena 263, četrti odstavek, PDEU (glej zgoraj v točki 392 navedeno sodbo Knauf Gips/Komisija, EU:C:2010:389, točka 90).

394 V tem okviru je treba preučiti različne dokaze, ki jih družba Ori Martin navaja za ovržbo domneve dejanskega odločilnega vplivanja.

395 Prvič, družba Ori Martin trdi, da je vedno delovala kot holding in da je bila njena udeležba v družbi SLM izključno finančne narave. Vendar to ne zadostuje za ovržbo domneve, ki izhaja iz lastništva vsega ali skoraj vsega kapitala družbe SLM.

396 V okviru skupine družb je namreč namen holdinga, ki med drugim usklajuje finančne naložbe skupine, da zbere deleže v različnih družbah in zagotovi enotno vodenje teh družb zlasti prek nadzora nad sredstvi (glej v tem smislu sodbe z dne 8. oktobra 2008, Schunk in Schunk Kohlenstoff-Technik/Komisija, T-69/04, ZOdl., EU:T:2008:415, točka 63; z dne 13. julija 2011, Shell Petroleum in drugi/Komisija, T-38/07, ZOdl., EU:T:2011:355, točka 70, in z dne 29. junija 2012, E.ON Ruhrgas in E.ON/Komisija, T-360/09, ZOdl., EU:T:2012:332, točka 283).

397 V obravnavanem primeru je, prvič, iz izpiska iz sodnega registra Luksemburga in ustanovitvenega akta, ki ju je družba Ori Martin posredovala v potrditev svojih trditev, razvidno, da je delniška družba luksemburškega prava, ki je bila ustanovljena 4. decembra 1998 in katere kapital znaša 44 milijonov EUR, kar je velik znesek (minimalni znesek osnovnega kapitala za delniško družbo v Luksemburgu je 31.000 EUR). Ta kapital ustreza vrednosti, ki so jo v stvarnih vložkih ob ustanovitvi družbe vložili trije delničarji, in sicer vrednostnim papirjem, ki predstavljajo 90 % kapitala družbe Ori Martin SpA in 100 % kapitala družbe Finoger SpA (obeh družb, ki imata v lasti družbo SLM).

- 398 Tako tudi ob domnevi, da družba Ori Martin nima operativne strukture in zaposlenih, kot zatrjuje – ima pa zastopniško pisarno v Luganu (Švica) (glej Prilogo 6, stran 674) – ostaja dejstvo, da ne gre za navidezno družbo, zgolj lupino, ampak za družbo, katere namen je, da ima v skupini družb Ori Martin točno določeno vlogo kot finančni holding luksemburškega prava.
- 399 Poleg tega je iz člena 2 ustanovitvenega akta razvidno, da je dejavnost družbe Ori Martin ta: „dejavnost družbe so vpis, udeležba, financiranje in finančni interes v kateri koli obliki v vseh luksemburških ali tujih družbah, holdingih, konzorcijih in skupinah podjetij ter upravljanje sredstev, ki so ji dana na razpolago, nadzor, upravljanje in povečevanje vrednosti njenih deležev“.
- 400 Družba Ori Martin je to določbo svojega statuta navedla v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah in v tožbi, ko je zatrjevala, da je le „družba za upravljanje finančnih deležev“. Vseeno je treba ugotoviti, da njena dejavnost zajema tako udeležbo kot upravljanje sredstev, ki so ji dana na razpolago, vendar tudi „nadzor, upravljanje in povečevanje vrednosti njenih deležev“. Iz te določbe izhaja, da udeležba družbe Ori Martin v neki družbi ni le speča udeležba, ki delničarja ne zanima. Nasprotno, v skladu s statutom ima družba Ori Martin obveznost nadzora, upravljanja in povečevanja vrednosti svojih deležev, kar pomeni aktivno, in ne pasivno delovanje pri spremljanju teh deležev.
- 401 Poleg tega družba Ori Martin trdi, da je iz profila njenih treh članov uprave razvidno, da so bili imenovani z namenom zgolj finančnega upravljanja družbe, ne da bi bila predvidena možnost poseganja v upravljanje hčerinskih družb. Ti člani uprave naj prav tako ne bi poznali sektorja jekla, kar bi jim lahko omogočalo učinkovitejše poseganje. Preučitev zapisnikov sej upravnega odbora družbe in skupščine delničarjev naj bi to potrjevala.
- 402 Vendar je iz sklepov ustanovne skupščine družbe Ori Martin (*Priloga 4 k tožbi, stran 608*) razvidno, da je bilo določeno, da bodo člani uprave trije, in da so to sprva bili „g. [A], direktor družbe, stanujoč [v Italij[i]; g. [E], diplomirani komercialist in finančnik, stanujoč [v Luksemburgu]; ga. [L], zaposlena v zasebnem sektorju, stanujoča [v Luksemburgu]“. G. [E.] bo imenovan za predsednika upravnega odbora 21. decembra 1998. (*Priloga 6 k tožbi*)
- 403 Glede na izpisek iz luksemburškega sodnega registra (*Priloga 1 k tožbi*) so bili 3. avgusta 2010 ti člani uprave g. [N.], stanujoč v Luksemburgu, g. [W.], stanujoč v Luksemburgu, in g. [A.], tudi predsednik upravnega odbora, stanujoč v Italiji.
- 404 Tako se pokaže, da je g. [A.] v statutu predstavljen kot direktor družbe, na podlagi česar se lahko sklepa, da ima zahtevane sposobnosti za upravljanje družbe, predvsem ob upoštevanju njene dejavnosti.
- 405 Iz preučitve zapisnikov sej upravnega odbora družbe Ori Martin je razvidno tudi, da je upravni odbor ob številnih priložnostih g. [A.] podelil vsa pooblastila za zastopanje družbe ali potrdil odločitve, ki jih je sprejel ta član uprave. Na primer, iz zapisnika seje upravnega odbora 15. septembra 1999 je razvidno, da je navedeni odbor g. [A.] podelil vsa pooblastila za „zastopanje družbe pri podpisu zapisnikov vseh skupščin delničarjev hčerinskih družb v lasti družbe leta 1999“ (*Priloga 6 k tožbi, stran 661*). Prav tako je iz zapisnika seje upravnega odbora 3. maja 2000 razvidno, da je navedeni odbor g. [A.] podelil vsa pooblastila za „zastopanje družbe na rednih in izrednih skupščinah delničarjev naslednjih družb: [...] SLM [...]“ (*Priloga 6 k tožbi, stran 670*).
- 406 Poleg tega je iz preučitve zapisnikov o skupščinah delničarjev družbe Ori Martin mogoče ugotoviti, da je v poslovnem poročilu upravnega odbora statutarni skupščini delničarjev, ki je bila 6. junija 2002, v rubriki „pomembni dogodki v poslovnem letu“ omenjeno dejstvo, da je „družba [...] nadaljevala reorganizacijo svojih hčerinskih družb po področjih dejavnosti“ (*Priloga 6 k tožbi, stran 692*).

- 407 Iz teh dokazov je mogoče sklepati, da je bil vsaj g. [A.], ki je sodeloval pri pomembnih odločitvah o dejavnostih družbe Ori Martin, večkrat izrecno pooblaščen za spremljanje dejavnosti različnih hčerinskih družb te družbe. Pokaže se tudi, da je družba Ori Martin izvajala ukrepe znotraj skupine, da bi jo reorganizirala, kar nujno pomeni, da je – v nasprotju s tem, kar namiguje – poznala njene dejavnosti.
- 408 Drugič, družba Ori Martin trdi, da ni bilo „toka informacij“ med njo in družbo SLM ter da ni vedela oziroma ni mogla vedeti za kršitveno ravnanje družbe SLM.
- 409 V zvezi s to zadnjo točko je bilo že navedeno, da tak dokaz ni zahtevan za pripis kršitve matični družbi. Navedba o neobstoju „toka informacij“, ki je bila predstavljena že v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, ni podrobna. Taka navedba ostane vseeno brez vpliva, ker iz zgornjega izhaja, da je lahko g. [A.] nadziral družbo SLM zaradi svojih pristojnosti, svoje statutarne naloge člana uprave in dejstva, da je iz spisa razvidno, da je njegove odločitve potrdil upravni odbor.
- 410 Tretjič, pripis kršitve člena 101 PDEU nekemu podjetju ne pomeni, da so družbeniki ali glavni poslovodje zadevnega podjetja storili to kršitev ali vedeli zanjo, ampak da jo je storila oseba, ki je pooblaščen, da deluje v imenu podjetja (sodbi z dne 7. junija 1983, *Musique Diffusion française* in drugi/Komisija, od 100/80 do 103/80, Recueil, EU:C:1983:158, točka 97, in z dne 20. marca 2002, *Brugg Rohrsysteme/Komisija*, T-15/99, Recueil, EU:T:2002:71, točka 58).
- 411 Družba Ori Martin pa ne zanika, da je predstavnike družbe SLM v okviru kartela družba SLM veljavno pooblastila za zastopanje podjetja. Dejstvo, da ti niso opravljali nobene funkcije v matični družbi, ni pomembno, ker so bili pooblaščen za zastopanje hčerinske družbe, ki je sodelovala pri kršitvi. Trditve, da so te osebe ravnale samostojno, poleg tega, da niso podprte, zato družbe SLM in posledično družbe Ori Martin ne morejo razbremeniti njune odgovornosti.
- 412 Posledično z nobenim izmed dokazov, ki jih je navedla družba Ori Martin, obravnavanimi posamično ali skupaj, ni mogoče ovreči domneve, da je družba Ori Martin dejansko odločilno vplivala na družbo SLM.
- 413 Kar zadeva očitek, ki se nanaša na neobstoje obrazložitve, je treba spomniti, da je obveznost obrazložitve vprašanje, ki je ločeno od vprašanja utemeljenosti obrazložitve.
- 414 V skladu z ustaljeno sodno prakso mora biti obrazložitev, ki je zahtevana v členu 296 PDEU, prilagojena vrsti obravnavanega akta ter mora jasno in nedvoumno izražati razlogovanje institucije, ki je akt izdala, tako da se lahko zadevne osebe seznanijo z utemeljitvijo sprejetega ukrepa in da lahko pristojno sodišče opravi nadzor. Zahtevo po obrazložitvi je treba presojati glede na okoliščine primera. Ni zahtevano, da so v obrazložitvi navedene vse upoštevne dejanske ali pravne okoliščine, saj je treba vprašanje, ali obrazložitev akta ustreza zahtevam člena 296 PDEU, presojati ne le glede na besedilo akta, ampak tudi glede na okoliščine in celoto pravnih pravil, ki urejajo zadevno področje. Komisija zlasti ni dolžna podati stališča do vseh trditev, ki so jih pred njo navajale zadevne osebe, temveč zadošča, da navede dejstva in pravne ugotovitve, ki so bistvene za odločbo (glej sodbo z dne 4. marca 2009, *Associazione italiana del risparmio gestito in Fineco Asset Management/Komisija*, T-445/05, ZOdl., EU:T:2009:50, točki 66 in 67 ter navedena sodna praksa).
- 415 Iz točk od 862 do 875 obrazložitve izpodbijanega sklepa pravno zadostno izhaja, da je Komisija navedla razloge, iz katerih je menila, da s trditvami družbe Ori Martin ni mogoče ovreči domneve dejanskega odločilnega vplivanja. Izpodbijani sklep vsebuje zadostno obrazložitev v zvezi s tem in očitek, ki se nanaša na neobstoje obrazložitve, je treba zavriniti.
- 416 Nadalje tudi tožbenega razloga, ki se nanaša na kršitev načela dobrega upravljanja, kolikor gre za očitek, ki je ločen od očitka glede kršitve obveznosti obrazložitve, ni mogoče sprejeti.

- 417 Treba je namreč spomniti, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je med jamstvi, zagotovljenimi s pravnim redom Unije v upravnih postopkih, zlasti načelo dobrega upravljanja, ki zajema obveznost pristojne institucije, da skrbno in nepristransko preuči vse upoštevne elemente posamezne zadeve (sodba Sodišča z dne 21. novembra 1991 Technische Universität München, C-269/90, Recueil, EU:C:1991:438, točka 14, in z dne 29. marca 2012, Komisija/Estonie, C-505/09 P, ZOdl., EU:C:2012:179, točka 95).
- 418 Ugotoviti je treba, da iz izpodbijanega sklepa izhaja, da je Komisija skrbno in nepristransko preučila trditve, ki jih je družba Ori Martin navedla v upravnem postopku, da bi ovrgla domnevo dejanskega odločilnega vplivanja, in da zavrnitev teh trditev ne pomeni kršitve načela dobrega upravljanja.
- 419 Prav tako Komisiji ni mogoče očitati, da se tako posamično kot celostno ni izrekla o dokazih, ki ji niso bili predloženi v upravnem postopku.
- 420 V odgovor na očitek glede kršitve načela enakega obravnavanja je treba navesti, da družba Ori Martin v zvezi s tem zatrjuje, da je Komisija za druge družbe, udeležene v kartelu, upoštevala „obstoje hierarhičnih vezi“ in „obveznost hčerinske družbe, da poroča matični družbi“, česar v njenem primeru ni bilo. Vendar pa, čeprav je družba Ori Martin v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah (Priloga 5 k tožbi, točka 62) omenila neobstoje „obveznosti poročanja“ družbe SLM do nje, upoštevanje te trditve, tudi če je dokazana, ne more ovreči zgornjega razlogovanja, ki vodi do sklepa, da je družba Ori Martin odločilno vplivala na svojo hčerinsko družbo, in sicer zato, da bi med drugim upravljala, nadzirala in povečevala vrednost svoje udeležbe, kot je razvidno iz dejavnosti družbe in dejavnosti njenih članov uprave.
- 421 Zato je treba zavrniti različne očitke, predstavljene v zvezi z ovrzbo domneve dejanskega odločilnega vplivanja.
- 422 Posledično je treba tožbeni razlog, ki se nanaša na pripis odgovornosti za kršitev, ki jo je storila družba SLM, družbi Ori Martin, zavrniti kot v celoti neutemeljen.
- 423 Komisija je na eni strani pravilno ugotovila solidarno odgovornost družb Ori Martin in SLM od 1. januarja 1999 do 19. septembra 2002 na podlagi domneve dejanskega odločilnega vplivanja, ker je imela družba Ori Martin v lasti ves ali skoraj ves kapital družbe SLM, ter na drugi strani pravilno menila, da družba Ori Martin ni ovrgla te domneve.
- 424 V zvezi s tem iz preučitve različnih dokazov, predloženih pred Splošnim sodiščem, izhaja, da je dejansko mogoče sklepati, da je družba Ori Martin odločilno vplivala na svojo hčerinsko družbo, in sicer zato da bi med drugim upravljala, nadzirala in povečevala vrednost svoje udeležbe, kot je razvidno iz dejavnosti družbe in dejavnosti njenih članov uprave.

F – Predlog družbe SLM, naj se ji plačajo obresti od presežnega dela že plačane globe

- 425 Družba SLM v repliki navaja stališča glede drugega sklepa o spremembi in Splošnemu sodišču predlaga, naj Komisiji odredi, da ji povrne zapadle obresti na že plačani znesek, ki ga je Komisija povrnila zaradi sprememb, uvedenih z drugim sklepom o spremembi.
- 426 Komisija v dupliki zavrača ta predlog z obrazložitvijo, da je nerazumen, da je bil znesek globe v drugem sklepu o spremembi za zagotovitev, da v obravnavani zadevi globa ne bo nesorazmerna glede na velikost in obseg prodaje sankcioniranega podjetja, znižan v okviru izvajanja diskrecijske pravice s strani Komisije ter da so bile obresti plačane v obliki drugega znižanja zneska globe, kar je bila dvojna korist za naslovnike drugega sklepa o spremembi.

- 427 Kot je bilo predstavljeno na obravnavi, z nobeno izmed trditev Komisije ni mogoče dokazati, da je družba SLM v položaju, v katerem bi neupravičeno obogatela.
- 428 V obravnavani zadevi je treba vseeno ugotoviti, da v drugem sklepu o spremembi, v katerem je bil znižan znesek globe, naložene družbi SLM, ni obravnavano vprašanje povračila preveč prejetega zneska z obrestmi, če bi to zahtevala zadevna oseba.
- 429 Poleg tega iz tega postopka ni razvidno, da je družba SLM pri Komisiji vložila tako zahtevo niti da je ta sprejela stališče do take zahteve v aktu, ki bi lahko posegal v njen položaj in bil posledično izpodbijan pred Splošnim sodiščem.
- 430 Ker Komisija ni sprejela stališča do take zahteve družbe SLM, da se ji plačajo obresti na presežni znesek globe, ki jo je plačala na podlagi prvotnega sklepa, preden ji je bil povrnjen na podlagi drugega sklepa o spremembi, Splošno sodišče ni pristojno za odločanje o predlogih za izdajo odredbe, ki jih je družba SLM podala v zvezi s tem v stališjih glede drugega sklepa o spremembi, saj taka pristojnost med drugim ne izhaja iz člena 263 PDEU ali člena 261 PDEU v povezavi s členom 31 Uredbe št. 1/2003.
- 431 Iz zgornjega izhaja, da je treba v obravnavani zadevi predlog družbe SLM, naj se ji plačajo obresti od presežnega dela že plačane globe, zavrniti.

G – Predlogi glede sankcije, naložene zaradi sodelovanja pri kršitvi, izvrševanje neomejene sodne pristojnosti s strani Splošnega sodišča in določitev zneska globe

- 432 Neomejena pristojnost, ki jo na podlagi člena 261 PDEU Splošnemu sodišču podeljuje člen 31 Uredbe št. 1/2003, temu sodišču omogoča, da poleg nadzora zakonitosti sankcije, na podlagi katerega je mogoče le zavrniti ničnostno tožbo ali razglasiti ničnost izpodbijanega akta, nadomesti presojo Komisije s svojo in zato izpodbijani akt spremeni, tudi če ga ne razglasi za ničen, pri čemer pa mora upoštevati vse dejanske okoliščine, zlasti pri spremembi naložene globe, kadar presoja o vprašanju zneska globe (glej v tem smislu sodbi z dne 8. februarja 2007, *Groupe Danone/Komisija*, C-3/06 P, ZOdl., EU:C:2007:88, točki 61 in 62, in z dne 3. septembra 2009, *Prym in Prym Consumer/Komisija*, C-534/07 P, ZOdl., EU:C:2009:505, točka 86 in navedena sodna praksa).
- 433 Tožeči stranki v predlogih Splošnemu sodišču med drugim predlagata, naj izpodbijani sklep razglasi za ničen, znova določi znesek globe, naložene družbi SLM solidarno z družbo Ori Martin, in odpravi ali zniža znesek globe, ki je bila solidarno naložena družbi Ori Martin.
- 434 Že iz zgornjega izhaja, da je treba člen 1, točka 16, izpodbijanega sklepa razglasiti za ničen v delu, v katerem se družbi SLM pripisuje sodelovanje pri vseh sporazumih in usklajenih ravnanjih v sektorju JPN na notranjem trgu in v EGP od 10. februarja 1997 do 14. aprila 1997. Prav tako mora Splošno sodišče razglasiti za ničen člen 2, točka 16, izpodbijanega sklepa v delu, v katerem je tožečima strankama naložena nesorazmerna globa za sankcioniranje udeležbe družbe SLM pri enotni kršitvi od 15. aprila 1997 do 19. septembra 2002, ker je ta globa določena ob upoštevanju udeležbe družbe SLM pri kršitvi iz člena 1 izpodbijanega sklepa.
- 435 Splošno sodišče mora določiti tudi znesek globe, ki ga je treba naložiti družbi SLM in delno solidarno družbi Ori Martin ob upoštevanju udeležbe družbe SLM pri enotni kršitvi.
- 436 V zvezi s tem je treba navesti, da Splošno sodišče globe ne določi z natančnim aritmetičnim postopkom. Poleg tega izračuni Komisije in njene smernice ne zavezujejo Splošnega sodišča, kadar odloča na podlagi neomejene pristojnosti, pač pa mora opraviti svojo presojo in pri tem upoštevati vse okoliščine primera (glej sodbo z dne 5. oktobra 2011, *Romana Tabacchi/Komisija*, T-11/06, ZOdl., EU:T:2011:560, točka 266 in navedena sodna praksa).

- 437 V obravnavani zadevi za določitev zneska globe za sankcioniranje udeležbe družbe SLM pri enotni kršitvi iz člena 23(3) Uredbe št. 1/2003 izhaja, da je treba poleg teže kršitve upoštevati njeno trajanje, iz načela individualizacije kazni pa izhaja, da je treba pri sankciji upoštevati položaj vsakega kršitelja, ki je sodeloval pri kršitvi. To mora predvsem veljati v primeru kompleksne in dolgotrajne kršitve, kot jo je Komisija opredelila v izpodbijanem sklepu in za katero je značilna raznolikost udeležencev.
- 438 V obravnavani zadevi Splošno sodišče meni, da je primerno upoštevati naslednje okoliščine.
- 439 Prvič, iz spisa je pravno zadostno razvidno, da je družba SLM sodelovala na več sestankih kluba Italia, ki so se nanašali na dodelitev kvot in določitev cen na italijanskem trgu. Taki sporazumi se že po njihovih značilnostih štejejo za hujše omejevanje konkurence.
- 440 Sodelovanje družbe SLM v klubu Italia je bistveni element za presojo sankcije, ki je sam po sebi pomemben zaradi protikonkurenčnega namena razprav v okviru tega kluba ne glede na to, ali gre po mnenju družbe SLM za razprave o notranjem vidiku tega sporazuma ali pozneje za razprave o njegovem zunanem vidiku.
- 441 V zvezi s tem Splošno sodišče glede določitve zneska globe meni, da ni treba upoštevati vrednosti prodaje, realizirane v državah, ki jih ni zadeval kartel, pri katerem je družba SLM dejansko in konkretno sodelovala od 15. aprila 1997 do 10. septembra 2000.
- 442 Dalje, ker informacije, ki jih je mogoče izpeljati iz na roke napisanih zapiskov družbe ITC v zvezi s sestankom 10. februarja 1997 za pripis kršitve družbi SLM, niso potrjene z drugimi dokazi, se tega datuma ne upošteva kot začetek sodelovanja družbe SLM v klubu Italia. Vendar tako sodelovanje pravno zadostno izhaja iz razpoložljivih dokazov v zvezi s sestankom 15. aprila 1997, brez prekinitve pa je dokazano tudi do 19. septembra 2002.
- 443 Na drugi strani je mogoče pravilno sklepati, da je družba SLM od 29. novembra 1999 vedela oziroma bi morala vedeti, da s sodelovanjem v klubu Italia sodeluje v širšem sistemu z več ravni, katerega cilj je bil stabilizirati trg JPN na vseevropski ravni, da bi se preprečilo znižanje cen (točka 650 obrazložitve izpodbijanega sklepa in točka 129 zgoraj).
- 444 Prav tako je mogoče pravilno sklepati, da je družba SLM sodelovala v klubu Evropa v obdobju od 11. septembra 2000 do 19. septembra 2002, ki ustreza obdobju, v katerem je družba SLM začela pridobivati potrebna dovoljenja za trženje JPN v nekaterih državah, ki so bile predmet kluba Evropa, in so potekale razprave s klubom Italia o obsegu kvote, ki bi se lahko priznal italijanskim izvoznikom.
- 445 Torej je družba SLM šele pozneje kot druga podjetja izvedela za enotno kršitev, ki ji jo očita Komisija, in je sodelovala pri drugem vidiku te kršitve kot klub Italia. Vseeno ta razmeroma pozna seznanitev ne more bistveno vplivati na določitev zneska globe iz razlogov, navedenih v točki 320 zgoraj.
- 446 Hkrati je treba navesti, da Komisija ni dokazala, da je družba SLM sodelovala v klubu za jug, klubu Španja ali pri usklajevanju, ki se nanaša na kupca Addtek, ki so bistveni vidiki enotne kršitve.
- 447 Ob upoštevanju teh okoliščin Splošno sodišče meni, da globa v višini 19 milijonov EUR omogoča učinkovito kaznovanje nezakonitega ravnanja družbe SLM, tako da ni zanemarljiva in je dovolj odvratilna. Vsakršna višja globa ne bi bila sorazmerna glede na kršitev, ki se očita tožečima strankama in o kateri se je presodilo glede na vse okoliščine sodelovanja družbe SLM pri enotni kršitvi.
- 448 Navedena globa upošteva dejstvo, da pri delu kršitve družba SLM ni sodelovala pri zunanem vidiku kluba Italia, in kot začetek upošteva 15. april 1997. Splošno sodišče tako meni, da je zadostno upoštevalo postopno udeležbo družbe SLM v kartelu, pri čemer je treba navesti, da je družba SLM od začetka sodelovala pri nezanimljivem vidiku enotne kršitve in da je bila nato v celoti udeležena v kartelu na način, ki ga je mogoče primerjati z načinom sodelovanja glavnih akterjev kluba Italia.

- 449 Iz zgoraj navedenih razlogov je treba v odgovor na trditve, ki jih je v zvezi s tem predstavila družba Ori Martin, sklepati, da je družba Ori Martin solidarno odgovorna za plačilo dela te globe. Ob upoštevanju trajanja obdobja, za katero se domneva, da je družba Ori Martin odločilno vplivala na družbo SLM, je treba sklepati, da je družba Ori Martin solidarno odgovorna za plačilo globe v višini 13,3 milijona EUR, kar zadeva obdobje od 1. januarja 1999 do 19. septembra 2002.
- 450 Ta globa odraža dejstvo – kot je Komisija menila v izpodbijanem sklepu – da družbe Ori Martin ni mogoče šteti za odgovorno za celotno globo, naloženo družbi SLM.
- 451 Poleg tega zaradi zakonskega praga 10 % skupnega prometa, določenega v členu 23(2) Uredbe (ES) št. 1/2003, končni znesek globe, individualno naložene družbi SLM, ne more preseči 1,956 milijona EUR.
- 452 Glede na navedeno je treba znesek globe, naložene družbi SLM, z 19,8 milijona EUR znižati na 19 milijonov EUR (obdobje od 15. aprila 1997 do 19. septembra 2002) in odločiti, da je družba Ori Martin solidarno odgovorna za plačilo te globe v višini 13,3 milijona EUR (obdobje od 1. januarja 1999 do 19. septembra 2002). Poleg tega je zaradi zakonskega praga 10 % skupnega prometa, določenega v členu 23(2) Uredbe št. 1/2003, končni znesek globe, individualno naložene družbi SLM, 1,956 milijona EUR (obdobje od 15. aprila 1997 do 31. decembra 1998).
- 453 Splošnemu sodišču poleg tega ni treba ugoditi predlogom za izvedbo pripravljanih ukrepov (pričanja predstavnikov družb Redaelli in ITC; seznam uradnikov, zadolženih za zadevo), ki jih je predlagala družba SLM, ker ti ukrepi niso nujni za rešitev spora.
- 454 Poleg tega, ker je Splošno sodišče spremenilo izpodbijani akt ob upoštevanju vseh dejanskih okoliščin, ko je v okviru neomejene pristojnosti odločilo o znesku globe, ki mu je bil predložen v presojo, ni več treba odločiti o tožbenem razlogu, ki ga je družba SLM navedla po sprejetju drugega sklepa o spremembi in v okviru katerega je trdila, da je razdelitev globe, izvedena v prvotnem sklepu, napačna glede na metodologijo, ki jo je Komisija predstavila v smernicah iz leta 2006.
- 455 V preostalem se tožbi zavrmeta.

Stroški

- 456 Člen 134(3) Poslovnika določa, da če vsaka stranka uspe samo deloma, nosi vsaka svoje stroške. Vendar lahko Splošno sodišče, če se zdi to glede na okoliščine v zadevi upravičeno, odloči, da ena stranka poleg svojih stroškov nosi tudi del stroškov druge stranke.
- 457 V okoliščinah obravnavane zadeve je treba ob upoštevanju znižanja zneska globe, ki jo je Komisija naložila tožečima strankama, in ker je bil v prvotni tožbi družbe SLM naveden tožbeni razlog v zvezi s kršitvijo zakonske meje 10 %, kateremu se je odpovedala po sprejetju drugega sklepa o spremembi, odločiti, da Komisija nosi svoje stroške ter dve tretjini stroškov družbe SLM in eno tretjino stroškov družbe Ori Martin, ki tako nosita preostali znesek svojih stroškov.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (šesti senat)

razsodilo:

1. Zadevi T-389/10 in T-419/10 se združita za izdajo sodbe.

2. Člen 1, točka 16, Sklepa Komisije C(2010) 4387 final z dne 30. junija 2010 v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/38.344 – Jeklo za prednapenjanje), kakor je bil spremenjen s Sklepom Komisije C(2010) 6676 final z dne 30. septembra 2010 in Sklepom Komisije C(2011) 2269 final z dne 4. aprila 2011, se razglasi za ničen v delu, v katerem se družbi Siderurgica Latina Martin SpA (SLM) pripisuje sodelovanje pri vseh sporazumih in usklajenih ravnanjih v sektorju jekla za prednapenjanje na notranjem trgu in v Evropskem gospodarskem prostoru (EGP) od 10. februarja 1997 do 14. aprila 1997.
3. Člen 2, točka 16, Sklepa C(2010) 4387 final, kakor je bil spremenjen s Sklepom C(2010) 6676 final in Sklepom Komisije C(2011) 2269 final, se razglasi za ničen.
4. Znesek globe, naložene družbi SLM, se z 19,8 milijona EUR zniža na 19 milijonov EUR, od katerih je 13,3 milijona EUR iz naslova solidarne odgovornosti naloženih družbi Ori Martin SA; zaradi zakonsko določenega praga 10 % skupnega prometa iz člena 23(2) Uredbe (ES) št. 1/2003 je končni znesek globe na podlagi individualne odgovornosti, naložene družbi SLM, 1,956 milijona EUR.
5. V preostalem se tožbi zavrmeta.
6. Komisija nosi svoje stroške in dve tretjini stroškov družbe SLM ter tretjino stroškov družbe Ori Martin.
7. SLM nosi tretjino svojih stroškov.
8. Ori Martin nosi dve tretjini svojih stroškov.

Frimodt Nielsen

Dehousse

Collins

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourg, 15. julija 2015.

Podpisi